

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
& ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΑ
ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
11^{ης} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΧΑΝΙΑ

11η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2022

ΧΑΝΙΑ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

ΤΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ: ΘΕΑΤΡΟ ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

00:00 – 34:55 (μουσική)

34:55 –

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Κύριε βουλευτά, κύριε αντιπεριφερειάρχη, κύριε εκπρόσωπε της Ένωσης Περιφερειών, κύριοι αντιπεριφερειάρχες, κύριοι δήμαρχοι, κύριε ειδικέ γραμματέα της ΕΔΕΑ, κύριε εκπρόσωποι, κύριε Φίρμπα, κύριοι εκπρόσωποι του Υπουργείου Επενδύσεων και Ανάπτυξης, αγαπητοί συνάδελφοι, κύριοι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είναι μαζί μας ο κύριος Φίλιπ Μπας, η κυρία Έλσα Λαβάλ, η κυρία Λουκία Καντάρη και ο κύριος Νίκος Καλλίνης της αρμόδιας, για την Ελλάδα, γεωγραφικής μονάδας της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης. Κυρίες και κύριοι της Παγκόσμιας Τράπεζας, κυρία Σβετλάνα Εντμιάδες, κύριε Δημήτρη Ψαλτόπουλε, κύριε Πάνο Βαράγκη, κύριε Ανδρέα Στόπα, αγαπητοί προσκεκλημένοι, αγαπητά μέλη της επιτροπής και εκπρόσωποι των υπηρεσιών και των φορέων, αγαπητέ πρόεδρε του γενικού δικτύου λίντερ (leader) της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014 – 2020 και σας ευχαριστούμε όλους για τη συμμετοχή σας εδώ στα Χανιά έναν νομό και μια περιφέρεια που συνδυάζουν εξαιρετικά σημαντικές παραγωγές και αναπτυξιακές δυνατότητες και προοπτικές και κατά συνέπεια μπορούν να αναδειχτούν σε ένα παραγωγικό μοντέλο αντίστοιχο των προτύπων που προωθούμε από κοινού η Κυβέρνηση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες, το πλαίσιο των νέων πολιτικών για την οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική βιωσιμότητα και αειφορία. Η σημερινή Επιτροπή Παρακολούθησης είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς πρώτη φορά μετά από καιρό και στη Ναύπακτο βέβαια, στη 10^η Επιτροπή, είχαμε αλλά μια πολύ μικρή παρουσία δια ζώσης. Σήμερα πραγματοποιείται στο μεταβατικό διάστημα μεταξύ των δύο προγραμματικών περιόδων της περιόδου '14 - '22 που υλοποιούμε το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και της περιόδου '23 - '27 που θα εκκινήσει η εφαρμογή της νέας ΚΑΠ στη βάση του νέου στρατηγικού σχεδίου που έχουμε υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα εγκριθεί εντός του τρέχοντος έτους. Είναι επίσης σημαντική η σημερινή Επιτροπή Παρακολούθησης γιατί πραγματοποιείται σε συνθήκες ιδιαίτερες, ιδιαίτερα δύσκολες για τον αγροδιατροφικό τομέα τόσο της χώρας μας όσο και όλης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεδομένων των μεγάλων προκλήσεων και δυσμενών επιπτώσεων που προκάλεσε τόσο η πανδημία όσο και η απρόκλητη επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία. Στο πλαίσιο λοιπόν της σημερινής συνεδρίασης θα έχουμε τη δυνατότητα αφενός να κάνουμε μια επισκόπηση της μέχρι σήμερα προόδου του ΠΑΑ και να αναφερθούμε στις βασικές προτεραιότητες που θέτουμε από δω και στο εξής και αφετέρου να επικοινωνήσουμε σημαντικά θέματα της νέας προγραμματικής περιόδου με τη συμβολή του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα

Αγροτικής Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων, του κυρίου Μπαγκινέτα και των εξαίρετων συνεργατών της Παγκόσμιας Τράπεζας που στο πλαίσιο της διεθνούς συμφωνίας με το Υπουργείο μας εκπονούν μια σειρά σημαντικών μελετών προετοιμασίας του στρατηγικού μας σχεδίου για τη νέα ΚΑΠ. Σας ευχαριστούμε για την παρουσία σας εδώ. Θα ήθελα να ευχαριστήσω και πάλι, δημόσια και τον κύριο Υφυπουργό και όλους που ήρθαν για τη σημερινή παρουσίαση αλλά θα ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τους οποίους έχουμε μια εξαιρετική συνεργασία για τη συμβολή τους μέχρι σήμερα τόσο στη διαμόρφωση και επίτευξη των στόχων του προγράμματος που θέσαμε με τη τροποποίηση το Δεκέμβριο του 2021 και στο πλαίσιο αυτό πήραμε νέους πόρους να αξιοποιήσουμε 2 δισεκατομμύρια για τη μεταβατική περίοδο 2021 – 2022 όσο και για την προετοιμασία του στρατηγικού σχεδίου της χώρας μας για τη νέα ΚΑΠ '23 - '27. Όπως συνηθίζεται στο πρωτόκολλο της Επιτροπής Παρακολούθησης κύριε Δήμαρχε της πόλης που μας φιλοξενεί έχετε πρώτος το λόγο. Λόγος στον κύριο Σημαντηράκη.

Δήμαρχος Χανίων - Σημαντηράκης: Ευχαριστώ πολύ. Κύριε Υπουργέ, κύριε Γενικέ, αγαπητοί συνεργάτες και μέλη της Επιτροπής, κύριε Περιφερειάρχα, κύριοι αντιπεριφερειάρχες, κύριοι Δήμαρχε, κύριε βουλευτά, εκπρόσωποι των παραγωγικών φορέων, των νέων αγροτών, των συλλόγων του πρωτογενή τομέα, θα ήθελα να σας καλωσορίσω στα Χανιά. Χαίρομαι ιδιαίτερα, που όπως έμαθα, η επιλογή των Χανίων για τη διεξαγωγή της συνεδρίασης ήταν μία εύκολη επιλογή, μία επιλογή που ήταν και επιθυμία πολλών μελών. Αυτό σημαίνει ότι τα Χανιά έχουν μια ελκυστικότητα και η ελκυστικότητα αυτή αντιλαμβάνεστε ότι έχει να κάνει με πολλούς παράγοντες. Έχει να κάνει με τη φυσική ομορφιά, την αρχιτεκτονική, την ιστορία αλλά έχει να κάνει και με τον πρωτογενή τομέα. Έχει να κάνει με τη διασύνδεση, την περιβόητη αυτή και την ζητούμενη διασύνδεση του πρωτογενή τομέα με τον τριτογενή, με τη διαδικασία που μπορούμε να συνδέσουμε όλον αυτόν τον κόσμο που έρχεται εδώ, με την τοπική μας παραγωγή και τα εξαιρετικά προϊόντα. Και εκεί είναι η συζήτηση την οποία σήμερα κάνουμε, αυτή είναι η συζήτηση που πρέπει να κάνουμε και μάλιστα πιο επιτακτικά από ποτέ. Είναι δεδομένο πλέον ότι σε παγκόσμιο επίπεδο συζητάμε για τον κίνδυνο, τον αυξημένο κίνδυνο, μιας νέας επι.. επισιτιστικής κρίσης μετά από πολλές δεκαετίες και αυτό σημαίνει αυτόματα ότι οι πόροι οι οποίοι σχεδιάζεται να κατανεμηθούν το επόμενο διάστημα θα πρέπει να ναι περισσότερο στοχευμένοι, περισσότερο αποδοτικοί και κυρίως θα πρέπει να δημιουργούν μία ανάπτυξη που θα συμπαρασύρει τους νέους στην εμπλοκή τους με τον πρωτογενή τομέα. Και εκεί λοιπόν έχουμε και καλά παραδείγματα και καλές πρακτικές, έχουμε όμως και αποτυχίες ως χώρα και εκεί θα πρέπει να εστιάσουμε. Πώς θα μπορέσουμε να βελτιώσουμε αυτό το πλαίσιο σχεδιασμού. Στα Χανιά, ιδιαίτερα στο Δήμο Χανίων, τα ζητήματα υποδομής τα οποία εξαρτώνται απ' το Υπουργείο δεν είναι τα κυρίαρχα του Νομού. Υπάρχουν αιτήματα, θα αναφερθούν στη συνέχεια και από τον Περιφερειάρχη και απ' τον Αντιπεριφερειάρχη που εστιάζουν και έχουν να κάνουν με μεγάλες εκκρεμότητες σημαντικών έργων υποδομής, ιδιαίτερα στα αγγειοβελτιωτικά έργα τα οποία θα προκαλέσουν σημαντικές ωφέλειες στο σύνολο της περιφερειακής ενότητας και εκεί θα θέλαμε την ιδιαίτερη μέριμνα και την εστίαση απ' τη μεριά του Υπουργείου. Ταυτόχρονα όμως έχουμε μεγάλη ανησυχία στην τοπική αυτοδιοίκηση σε σχέση με το νέο

πρόγραμμα Λίντερ (Leader) καθώς αυτό αφορά σημαντικές περιοχές και του Δήμου Χανίων αλλά και συνολικά της ενδοχώρας των Χανίων και ιδιαίτερα γνωρίζοντας τις προκλήσεις τις οποίες έχουμε και το δυναμικό το οποίο μπορούμε να απελευθερώσουμε στην ενδοχώρα. Μία ενδοχώρα η οποία έχει υποφέρει πάρα πολλά τις προηγούμενες δεκαετίες. Έχει υποφέρει από την κρίση τη δεκαετή, έχει υποφέρει από την πανδημία αλλά είναι μία ενδοχώρα με εξαιρετικές δυνατότητες που δυστυχώς με τα εργαλεία τα χρηματοδοτικά και τον τρόπο κατανομής των Ευρωπαϊκών πόρων δεν καταφέραμε να τα αναδείξουμε. Πολλές φορές θα έλεγα ότι ο τρόπος κατανομής των Ευρωπαϊκών πόρων ιδιαίτερα στην ενδοχώρα και ιδιαίτερα όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο, όζινε προβλήματα τα οποία θα πρέπει επιτέλους να τα δούμε, να τα συζητήσουμε με ειλικρίνεια και νηφαλιότητα και να λάβουμε συγκεκριμένες αποφάσεις. Θα πρέπει να μουν και ποιοτικοί δείκτες σε σχέση με τις επιδοτήσεις, ιδιαίτερα στο ζωικό κεφάλαιο, ώστε να αποτραπουν συμπεριφορές οι οποίες δεν αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ενδοχώρας. Θα ήθελα τέλος να πω ότι υπάρχει μια εκκρεμότητα που αφορά το σύνολο του Νομού σε σχέση με τα αιτήματα τα οποία έχυνε γίνει για το Ταμείο Αλιείας. Γνωρίζω πολύ καλά ότι με μία επιπλέον χρηματοδότηση περίπου του 1^{ος} εκατομμυρίου όλα τα αιτήματα θα καλυφθούν, το οποίο σημαίνει ότι πολλές, πολλοί νέοι αλιείς, πολλοί νέοι άνθρωποι που ασχολούνται με το συγκεκριμένο τομέα θα μπορέσουν να επενδύσουν και να παράξουν το πολύ, το ιδιαίτερα απαραίτητο αυτό προϊόν για τον τουρισμό και όχι μόνο οπότε αναμένουμε με ενδιαφέρον τη συζήτηση. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσία σας εδώ και ελπίζω η φιλοξενία των Χανίων να δικαιώσει όσους επιθυμούσαν και επέλεξαν τα Χανιά ως τόπος διεξαγωγής του συνεδρίου. Καλωσορίσατε, σας ευχαριστώ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστώ κύριε Δήμαρχε για τη φιλοξενία σας. Θα παρακαλέσω τώρα τον Υφυπουργό, τον κύριο Γιώργο Στύλιο, που είναι αρμόδιος για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και για πολλά άλλα αλλά εσπεύει εμάς με την ευκαιρία που είμαστε εδώ και έχουμε έρθει κι' άλλες φορές βέβαια στα Χανιά για τη ΚΑΠ, να απευθύνει έναν χαιρετισμό.

Υφυπουργός – Γιώργος Στύλιος: Καλημέρα, ευχαριστώ πολύ κύριε Γενικέ. Καλημέρα σε όλους τους επίσημους. Βλέπω πολλούς και καλούς φίλους εδώ, τον Περιφερειάρχη, το Δήμαρχο, τον βουλευτή τον κύριο Διγαλάκη με τον οποίο έχουμε συνεργαστεί στο παρελθόν στενά και πολλούς άλλους και πολλούς άλλους που δεν τους αναφέρω. Ξεκινώ με το εξής. Δήμαρχε σε σχέση με, για να κλείνουμε θέματα και ζητήματα να μη μένουνε πάνω στο τραπέζι, σε σχέση με το ζήτημα για το Λίντερ (Leader) και την αλιεία που έθεσες με ενημέρωσε ο Γενικός που καθόταν και δίπλα μου και κάθεται και δίπλα μου, ότι θα εγκριθεί το θέμα, το αίτημα που έθεσες με την αύξηση στον προϋπολογισμό άρα έχουμε μια καλή, μια θετική ανακοίνωση πρώτα απ' όλα για τον Δήμο Χανίων μιας που είμαστε εδώ θα μας προσέχετε και σεις στη φιλοξενία στη συνέχεια. Λοιπόν, κυρίες και κύριοι είμαι ιδιαίτερα ευτυχής και χαρούμενος που βρίσκομαι σήμερα εδώ στα Χανιά με όλους εσάς αλλά είμαι διπλά ευτυχής διότι είμαι στην Κρήτη, στην πατρίδα του Πρωθυπουργού, όπου μας κάνει ιδιαίτερα περήφανους για πολλούς και διαφορετικούς

λόγους το τελευταίο διάστημα. Εμάς όμως ειδικά, τον πρωτογενή τομέα και την ΚΑΠ και το ΠΑΑ και την χρηματοδότηση και το Πρόγραμμα μας κάνει διπλά υπερήφανους διότι έχει συμβεί το εξής. Σε όλη την Ευρώπη σε όλες τις χώρες της Ευρώπης υπήρξε μία μείωση στον προϋπολογισμό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής για την επόμενη περίοδο 2023 – 2027 από 8 έως 15 τις εκατό. Στη μοναδική, στη μοναδική χώρα που δεν υπήρξε μείωση στον προϋπολογισμό σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο είναι η Ελλάδα και αυτό είναι μια προσωπική επιτυχία του Κυριάκου Μητσοτάκη, 19,3 δις ευρώ θα είναι στη διάθεσή μας όπως ήταν και το '14 - '20, έτσι θα είναι και το '23 - '27. Είναι υποχρέωσή μου να σας το θυμίσω και να σας το πω. Βρισκόμαστε εδώ για να συζητήσουμε για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, για το σημαντικότερο χρηματοδοτικό εργαλείο που διαθέτει η χώρα, η κυβέρνηση για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και της Ελληνικής Περιφέρειας. Ένα πρόγραμμα γνωστό στους φορείς και στους περισσότερους από παλιά, ένα πρόγραμμα που οφείλουμε κάθε φορά να του δίνουμε μία διάσταση διαφορετική και να το προχωρούμε πιο μπροστά, να αξιολογούμε δηλαδή πώς έτρεξε στις προηγούμενες περιόδους και να βλέπουμε τί μπορούμε και τί πρέπει να διορθώσουμε στην επόμενη φάση. Γι' αυτό το λόγο, το προηγούμενο διάστημα, για να καταθέσουμε το στρατηγικό μας σχέδιο προχωρήσαμε σε έναν εκτενή διάλογο σε όλη τη χώρα σε όλες τις περιφέρειες όπου συζητήσαμε, θέσαμε τις δικές μας τις κατευθύνσεις τις κατευθύνσεις που είχαμε λάβει μετά από εισηγήσεις των ειδικών και εισηγήσεις με βάση το τί θέλει και τί ζητάει η αγορά, ακούσαμε τους παραγωγικούς φορείς, τους γεωργούς, τους αγρότες μας, τους κτηνοτρόφους στο σύνολό τους και λάβαμε και εμείς από αυτούς τη δικιά μας, την πληροφόρηση αυτή που χρειαζόταν για να καταλήξουμε στο τελικό σχέδιο το οποίο υποβάλαμε στην εεε, στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και έχοντας στη διάθεσή μας πλέον αυτό το εργαλείο προχωρούμε. Θέλω να θυμίσω επίσης τοπ εξής, ότι αυτός ο διάλογος έγινε παρότι ήμασταν σε συνθήκες πανδημίας. Άρα με ποιο, με διαφορετικό τρόπο σε σχέση με το διάλογο όλων των προηγούμενων χρονών σε σχέση με την αξία του προγράμματος. Αξίζει μία ιδιαίτερη αναφορά ότι πραγματοποιήθηκε έρευνα, χρησιμοποιήσαμε μία, ένα εργαλείο επιστημονικό για να γίνει, για να θέσουμε ερωτήματα στους αγρότες και να πάρουμε αποτελέσματα για να ξεπεράσουμε το γεγονός του ότι δεν μπορούσαμε δια ζώσης να βρισκόμαστε, να συναντηθούμε να γίνει ένας ζωντανός διάλογος, που ο διάλογος το θυμίζω πάλι, να μην εεε το ξεχάσουμε, έγινε σε όλες τις περιφέρειες της χώρας ήμασταν εκεί και εγώ και οι προκάτοχοί μου και ο Υπουργός, ο προκάτοχος Υπουργός, όλοι και στη δική μου αρμοδιότητα, μαζί με τους υπηρεσιακούς, μαζί με τα τεχνικά κλιμάκια και μαζί βέβαια με τον σύμβουλο, ο οποίος είχε προσληφθεί από το 2018, από την θητεία της προηγούμενης κυβέρνησης και έγινε και πραγματικός διάλογος. Άρα είχαμε και τη δημοσκόπηση και την μέτρηση δηλαδή στα ερωτήματα και τις απαντήσεις αλλά και τον ζωντανό και πραγματικό διάλογο και βέβαια πάντοτε είμαστε ανοιχτοί στη συζήτηση και στον διάλογο για να δούμε και να διορθώσουμε τα ζητήματα που μπορούν να προκύπτουν στη λειτουργία του ΠΑΑ. Θέλουμε λοιπόν να καταλήξουμε και να έχουμε βιώσιμες και ρεαλιστικές λύσεις στα προβλήματα και στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αγρότες μας και οι παραγωγοί και να αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις χρηματοδοτικές δυνατότητες μια τα εργαλεία που προσφέρονται μέσα από τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον πρωτογενή τομέα. Γι' αυτό λοιπόν το λόγο θα πρέπει

όλοι μας να παρακολουθούμε στενά τις εξελίξεις, να καταγράφουμε τις ανάγκες του αγροτικού κόσμου σε πραγματικό χρόνο και φυσικά να αντιδρούμε με ταχύτητα σε αυτές. Με αυτό το γνώμονα έθεσα, από τη πρώτη μέρα που βρέθηκα στο Υπουργείο, ως βασικό στόχο της πολιτικής του Υπουργείου και της έγκρισης συνολικά της ηγεσίας, την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών του Υπουργείου μας. Έχουμε πολλές και καλές ψηφιακές υπηρεσίες, τέθηκε όμως ο στόχος να χτυπήσουμε, να μειώσουμε, τη γραφειοκρατία και να διορθώσουμε προβλήματα που υπήρχαν στο παρελθόν. Δίνω ένα παράδειγμα το οποίο είναι ένα επιτυχημένο παράδειγμα για μας. Το πρόγραμμα των Νέων Γεωργών – Νέων Αγροτών. Καταργήθηκε στην τελευταία πρόσκληση ο φυσικός φάκελος. Όλες οι υποψηφιότητες έγιναν ηλεκτρονικά, ψηφιακά. Η αξιολόγηση έγινε και αυτή ψηφιακά και ηλεκτρονικά. Από τα 10 δικαιολογητικά που απαιτούνταν για να κατατεθεί ο φάκελος τα 9 συλλέχθηκαν με 9 διαλειτουργικότητες, 1 μόνο δικαιολογητικό απαιτούσε τη φυσική παρουσία στον κισσέ σε μία δημόσια υπηρεσία και αυτό είχε ως αποτέλεσμα μόλις την προηγούμενη εβδομάδα να ανακοινώσουμε τα αποτελέσματα του προγράμματος. Θα σας πω παρακάτω ποια είναι και για την Κρήτη, για τα Χανιά και για όλους τους νομούς. Επιπλέον, για να χτυπήσουμε αυτή τη διαλειτουργικότητα, το τελευταίο δικαιολογητικό αυτό που είπα, δεν μπορούσαμε να το έχουμε διότι δεν υπήρχε διασύνδεση του μητρώου αγροτών και αγροτικών εκμεταλλεύσεων, είναι το δικό μας μητρώο στο Υπουργείο με την ΑΔΕΕ, πριν από 10 ημέρες κάναμε, φτιάξαμε τη συγκεκριμένη διαλειτουργικότητα είναι πλέον στη διάθεσή μας, άρα πλέον στο μέλλον δε θα χρειαστεί ξανά καμία παρουσία σε κισσέ., θα μπορεί κάποιος από το μελετητή του να συλλέξει όλα τα δικαιολογητικά και να καταθέσει, να υποβάλει τον, το φάκελό του. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα για μάζ, το έχουμε συζητήσει πολλές φορές με τον Γενικό και με τον Διευθυντή, είναι ένα πρόγραμμα πιλότο, ένα πιλοτικό πρόγραμμα. Ένα πρόγραμμα που μπορεί να λειτουργήσει ως πιλότος και για όλα τα υπόλοιπα προγράμματα του Υπουργείου μας που θα γνωρίζουμε πότε ξεκινάει, πότε ανοίγει, η πρόσκληση και θα μπορούμε να καθορίσουμε το χρόνο στον οποίον θα τελειώσει αυτή η πρόσκληση άρα ο επενδυτής θα ξέρει πότε περίπου θα βγουν τα αποτελέσματα, πότε μπορεί να λάβει τα χρήματά του, να κάνει το δικό του προγραμματισμό, διότι καταλαβαίνετε όλοι πόσος μεγάλη σημασία και πόσο μεγάλη αξία έχει για την εεε για την αγορά να γνωρίζεις τη χρονική περίοδο στην οποία θα μπορείς να έχεις στη διάθεσή σου τη χρηματοδότηση από τα προγράμματά μας. Τώρα μάλιστα με την κρίση και με την άνοδο που έχουμε σε μία σειρά από πρώτες ύλες καταλαβαίνουμε περισσότερο πόσο σημαντικό είναι το συγκεκριμένο, το συγκεκριμένο πρόγραμμα να μπορεί να λειτουργήσει στο σύνολο των προγραμμάτων μας. Και έτσι θα πορευτούμε από δω, από δω και στο εξής. Ήθελα να σας δώσω ένα καθαρό παράδειγμα πώς δουλέψαμε και πώς θα συνεχίσουμε να δουλεύουμε. Θέλω να πω ότι και οι αξιολογητές ήταν αυτοί που έπαιξαν πολύ σημαντικό ρόλο, οι γεωπόνοι και οι υπάλληλοι από τις ΔΑΟΚ. Εμείς προχωρήσαμε στη διεύρυνση του μητρώου των αξιολογητών και έχει τεθεί το ζήτημα της χρηματοδότησης των αξιολογητών γιατί υπάρχει ένα ανώτατο όριο. Μελετάμε στο Υπουργείο αυτή τη στιγμή μία νομοθετική παρέμβαση, μία νομοθετική ρύθμιση με την οποία θα ζητήσουμε να εξομοιώσουμε τις αμοιβές των αξιολογητών του δικού μας προγράμματος, του ΠΑΑ, με τις αμοιβές των αξιολογητών του ΕΣΠΑ. Και συνεχίζουμε. Φίλες και φίλοι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις δράσεις που μοχλεύουν τους πόρους της αγροτικής πολιτικής προσφέροντας πολλαπλά οφέλη στις τοπικές οικονομίες και

κοινωνίες και που υπηρετούν την ευρύτερη στρατηγική μας για τον πρωτογενή τομέα. Είμαι ιδιαίτερος, ιδιαίτερα ικανοποιημένος καθώς κρίνοντας απ' τις πολύ καλές επιδόσεις του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης φαίνεται πως οι προσπάθειες όλων μας πιάνουν τόπο και όταν λέω όλων μας εννοώ κυρίως αυτών οι οποίοι έχουν την ευθύνη να τρέχουν και να οργανώσουν το πρόγραμμα και τις κατευθύνσεις που εμείς δίνουμε. Συνεπώς θέλω να σας ευχαριστήσω όλους για τη σκληρή δουλειά, την ευσυνειδησία και τον επαγγελματισμό που έχετε επιδείξει μέχρι τώρα. Επαγγελματισμό στον οποίο βασιζόμαστε όλοι για να στηρίζουμε επιτυχώς τις στρατηγικές που προωθούμε μέσα απ' τα στοχευμένα μέτρα και δράσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης ώστε προοδευτικά να πετύχουμε τη δομική αναδιάρθρωση του εγχώριου πρωτογενή τομέα θέτοντας στο επίκεντρο την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και την προσέλκυση νέων ανθρώπων στη γεωργία σε συνδυασμό με αναπτυξιακές, περιβαντολλογικές παρεμβάσεις που θα μετατοπίσουν το αγροδιατροφικό μοντέλο από τις επιδοτήσεις προς την παραγωγή και τις αγορές ενθαρρύνοντας επενδύσεις οι οποίες θα βελτιώσουν τη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δημιουργώντας νέες θέσεις απασχόλησης και ταυτόχρονα θα εμπεδώσουν μια κουλτούρα βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων και ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης των αγροτικών μας περιοχών. Είμαστε σε μία μεταβατική περίοδο. Βλέπω εδώ μπροστά μου τον καθηγητή, τον κύριο Βουνά, παλαιά υπήρχε το ζήτημα της μετάβασης από την απλή γεωργία στην μηχανική γεωργία. Τώρα βρισκόμαστε στην μετάβαση από την μηχανική γεωργία στην ευφυή γεωργία, στην αξιοποίηση όλων μας των συστημάτων ούτως ώστε να πάμε στη γεωργία ακριβείας. Γι' αυτό το λόγο έχουμε στο Ταμείο Ανάκαμψης, δεν αφορά το ΠΑΑ, ένα μεγάλο πρόγραμμα χρηματοδότησης συνολικά με 46 εκατομμύρια ευρώ, με δύο έργα. Μπορώ να σας πω ότι το πρόγραμμα της ευφυούς γεωργίας, έγινε η διαβούλευση των τευχών δημοπράτησης, είμαστε λοιπόν σε καλό δρόμο. Μέσα λοιπόν στο τρέχον έτος προσδοκούμε να πάμε στην προκήρυξη του συγκεκριμένου προγράμματος για να δώσουμε ως κράτος και πολιτεία για να δώσουμε ένα χρήσιμο εργαλείο στους γεωργούς μας και στους αγρότες μας. Είμαστε όμως στην Επιτροπή Παρακολούθησης, στο ΠΑΑ. Θέλω να αναφερθώ σε ορισμένα προγράμματα που έχουμε μέσα από το ΠΑΑ. Πρώτον, στο πρόγραμμα των Νέων Γεωργών – Νέων Αγροτών είπα πιο πριν, 525 εκατομμύρια συνολικά έχουν διατεθεί για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Από αυτά το 70 τις εκατό θα δοθούν προκαταβολικά στους δικαιούχους όπου έχουμε βάλει ως κριτήριο και προϋπόθεση να υπάρχει η σχετική κατάρτιση και εκπαίδευση, ήταν και με κριτήριο μοριοδότησης, επιπλέον μοριοδότησης, αλλά δεν μένουμε εκεί. Βλέπω εδώ τον Διευθύνων Σύμβουλο του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ θα 'ρθουμε σε δεύτερη φάση να υπάρξει και κατάρτιση και εκπαίδευση των Νέων Γεωργών. Χθες το βράδυ ήμουν στους Γαργαλιάνους σ' ένα αγροτικό συνεταιρισμό όπου μου λέγαν εκεί, ο Πρόεδρος, σ' έναν εξωστρεφή και πολύ δυναμικό αγροτικό συνεταιρισμό, ότι στα σεμινάρια που έγιναν στους νέους υπήρξε και πολύ έντονο και πολύ ιδιαίτερο ενδιαφέρον και πραγματικά οι νέοι γεωργοί και όλοι οι αγρότες που τα παρακολούθησαν ήταν αυτοί οι οποίοι έδωσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και με μεγάλη προσοχή παρακολουθούσαν τα προγράμματα. Επισημαίνω λοιπόν στο πρόγραμμά μας την αξία της εκπαίδευσης, πολλή βασική, για να δίνουμε τα εφόδια στους νέους μας για να προχωρήσουν στο επόμενο διάστημα. Αλλά γα να πω και καλά νέα που ενδιαφέρουν την Κρήτη συνολικά στην Κρήτη στο πρόγραμμα

είχαμε 2.600 αιτήσεις, εγκρίθηκαν οι 2.366 μέχρι στιγμής, 1.041 στο Ηράκλειο, 524 στο Ρέθυμνο, στο Ρέθυμνο, 362 στο Λασιθί και 439 στα Χανιά σε σύνολο 468 αιτήσεων. Είναι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό διότι κάνουμε μια επένδυση σημαντική και μεγάλη στην ανανέωση, στην ηλικιακή ανανέωση, του αγροτικού πληθυσμού και θέλουμε να τους δώσουμε τη δυνατότητα να μούνε στο χώρο, να εκπαιδευτούν, να πάνε στην καινοτομία και να μείνουν. Και για να μείνουν, δίνουμε τη δυνατότητα σε αυτούς που εντάχθηκαν τώρα στο πρόγραμμα των Νέων Γεωργών – Νέων Αγροτών να μπορούν σε επόμενη φάση να εκμεταλλευθούν και να ενταχθούν και σχετικά σύντομα και άμεσα και στα σχέδια βελτίωσης. Άρα, με μια καλή χρηματοδότηση, 35 έως 40 χιλιάδες ευρώ λαμβάνει έκαστος, ανάλογα με το πρόγραμμά του, θα μπορεί πολύ σύντομα να κάνει μία γέφυρα, μία μετάβαση και να πάει και σε σχέδια βελτίωσης. Δίνουμε δηλαδή χρηματοδότηση και πόρους. Δεύτερο πρόγραμμα είναι το Πρόγραμμα των Γεωργικών Συμβουλών. Ένα πρόγραμμα 80 εκατομμυρίων ευρώ. Για πρώτη φορά εφαρμόζεται στη χώρα, είχαν γίνει απόπειρες και στο παρελθόν, από τις λίγες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση που δεν έχουμε πρόγραμμα γεωργικών συμβουλών, που δεν δίνουμε, παρέχουμε υποστήριξη στους γεωργούς μας και στους αγρότες. Προχωρά το πρόγραμμα στην υλοποίησή του με την δική μας την επίβλεψη και είμαστε εδώ κάθε φορά για αν το βελτιώσουμε. Θα χρηματοδοτήσουμε, θα δίνουμε δωρεάν συμβουλές στους αγρότες, θα χρηματοδοτήσουμε σχήματα για να... και θα πληρώνονται μέσα από το ΠΑΑ για να παρέχουν στοχευμένα σε αγρότες και παραγωγούς μας τις, τις συμβουλές. Τρίτο πρόγραμμα, δεν τ' αναλύω όλα, θα τα πούνε άλλοι τα ξέρουν πολύ καλύτερα από μένα, να δίνω τις κατευθύνσεις, είναι το πρόγραμμα το Μέτωπο 16της, για την καινοτομία όπου ένα ποσό 64^{ων} εκατομμυρίων ευρώ που έχουμε δώσει, ένα πρόγραμμα που ξεκίνησε η πρόσκληση και η προκήρυξη το 2018, έχουμε φτάσει το 2022, έχουν περάσει 4 χρόνια, έπρεπε να έχει τρέξει πολύ πιο γρήγορα. Θέλω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους υπαλλήλους μας οι οποίοι το τελευταίο, το τελευταίο ένα ενάμιση χρόνο έχουν τρέξει πραγματικά για να ολοκληρωθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα, ένα πρόγραμμα με πολλές δράσεις καινοτομίας όπου μπορεί πραγματικά πιστεύω να 'ρθει και να μπολιάσει εκεί που έχουμε πραγματικά ανάγκη να δώσει μία παραπάνω ώθηση για καινούρια προϊόντα και να βοηθήσει τους γεωργούς και τους παραγωγούς μας και ετοιμαζόμαστε και για την επόμενη περίοδο, για το 2023, να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις ούτως ώστε να ξαναβγεί πάλι γρήγορα στον αέρα και σίγουρα όμως να μην κάνει 4 χρόνια να βγουν, να ολοκληρωθεί, αλλά να έχουμε πολύ πιο γρήγορους και πολύ πιο σύντομους κύκλους. Τέταρτο πρόγραμμα μας είναι το πρόγραμμα για τη βιολογική γεωργία πάνω από 700 εκατομμύρια θα δοθούν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Είναι σε εξέλιξη η διαδικασία ολοκλήρωσης του συγκεκριμένου προγράμματος. Είχαμε ένα ρεκόρ αιτήσεων και μια μεγάλη στροφή στις εεε απ' τους παραγωγούς να ζητούν να ενταχθούν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα και εκτιμώ ότι ορθώς έχει γίνει διότι ακολουθούν τις τάσεις και τις κατευθύνσεις που έχουν δοθεί και από το στρατηγικό μας σχέδιο. Πέμπτο προγράμμα μας είναι η ενίσχυση της ρευστότητας των παραγωγών αναπτύσσοντας νέα χρηματοδοτικά εργαλεία. Μιλώ για το Ταμείο Μικροπιστώσεων που ενεργοποιούμε σε συνεργασία με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και το Υπουργείο Ανάπτυξης. Πρέπει αν τονίσω ότι είμαστε το πρώτο Υπουργείο που έθεσε σε εφαρμογή πρόγραμμα παροχής προδανείων. Πρόκειται για δάνεια από 3.000 έως 25.000 ευρώ τα οποία έχουν το δάν, το καθένα έχει πολύ

ευνοϊκούς όρους, δεν χρειάζεται να υπάρξει κάποια εγγύηση για το συγκεκριμένο δάνειο, από τον παραγωγό έρχεται το ΠΑΑ και καλύπτει την εγγύηση και συμβάλει μάλιστα και στην χρηματοδότηση του επιτοκίου. Νομίζω ότι στη συγκεκριμένη συγκυρία είναι πάρα πολύ ουσιαστικό και πολύ χρήσιμο στους αγρότες μας να πληροφορηθούν και να ενημερωθούν για το, για τις δυνατότητες του συγκεκριμένου μικροδανείου, που θα τρέξει μέσα από τις τράπεζες, να το αξιοποιήσουν για να το χρησιμοποιήσουμε και για την ενεργειακή κρίση και την εεε, τις συνέπειες της παράνομης και καταδικαστέας εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Θέλω, έκτο θέμα, να κάνω έτσι σύντομη αναφορά, μπορεί να πει πολύ περισσότερα για τα συγκεκριμένα ζητήματα ο Γενικός μας, ο κύριος Παπαγιαννίδης, στη συνέχεια, στο, στα δημόσια έργα, στις υποδομές που αξιοποιούμε από το Ταμείο Ανάκαμψης προσδοκούμε εκεί να έχουμε το επόμενο διάστημα μεγάλη μεταρρύθμιση σε σχέση με την ορθή διαχείριση των υδάτων και με την εκμετάλλευση των υδάτων προς όφελος τω παραγωγών. Μας λένε οι επιστήμονες του χώρου ότι μπορούμε να έχουμε έως και 30 τις εκατό αύξηση στην παραγωγή αν κάνουμε μια ορθή διαχείριση και καλή εκμετάλλευση των υδάτων μας. Γι' αυτό το λόγο έχουμε ένα μεγάλο πρόγραμμα από υποδομές, φράγματα, μικρά έργα, μεγαλύτερα, πρόσφατα τελείωσε και η πρόσκληση για την εεε, για τα μικρά αγγειοβελτικά έργα μέχρι 2.200.000 ευρώ (δύο εκατομμύρια διακοσίων χιλιάδων ευρώ) και την αγροτική οδοποιία, ένα σύνολο έργο που νομίζουμε ότι μπορούν να 'ρθουν συμπληρωματικά με τα αναπτυξιακά και τα χρηματοδοτικά και οι υποδομές να, να βοηθήσουν στη προώθηση του προγράμματος και στη στήριξη της Ελληνικής γεωργίας. Πολλές φορές στο παρελθόν, έχω ακούσει και το Γενικό να μιλάει γι' αυτό, θέτουμε και πανηγυρίζουμε για την απορρόφηση και βάζαμε στόχο να έχουμε μια μεγαλύτερη και να πετύχουμε αύξηση στην απορρόφηση των κονδυλίων μας. Είναι πραγματικότητα ότι πέρυσι είχαμε μια ρεκόρ απορρόφηση κονδυλίων από το ΠΑΑ και νομίζω ότι φέτος πάμε, πάμε να σπάσουμε τα ρεκόρ ξανά. Λοιπόν από 750 περίπου εκατομμύρια το 2021, το 2022 ο προγραμματισμός είναι για 1,2 δις. Στην πρόσφατη αύξηση του προϋπολογισμού που έγινε, 2 δις 600 εκατομμύρια, τα 600 είναι για το, τα δικά μας τα προγράμματα. Άρα πάμε καλά σε σχέση με την απορρόφηση. Θέλω όμως να θέσω το εξής, να το μοιραστώ μαζί σας και σ' αυτό να έχουμε και μία επιστροφή. Η ανάγκη από δω και στο εξής είναι να πάμε σε πιο εξειδικευμένη απορρόφηση. Να πάμε σε πιο στοχευμένη απορρόφηση. Να πάμε πιο συγκεκριμένα εκεί που έχουμε μεγαλύτερη ανάγκη, εκεί που υπάρχει μεγάλο πρόβλημα και εκεί που θα μπορέσει να μας δώσει και τη μεγαλύτερη απόδοση από δω και στο εξής. Πάμε λοιπόν καλά στους γενικούς αριθμούς, έχουμε ανάγκη, σε αυτό θα μας βοηθήσετε, όλοι θα μας βοηθήσουν και οι υπηρεσιακοί μας, να προχωρήσουμε έτσι πιο συγκεκριμένα και με προγράμματα πιο εξειδικευμένα, πιο στοχευμένα, θα καταφέρουμε να πετύχουμε μεγαλύτερη αι καλύτερη απόδοση που τόσο πολύ την έχουμε ανάγκη για να πάμε στη μετάβαση και την υιοθέτηση ενός νέου παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Ένα παραγωγικό μοντέλο που θα στερίζεται σε ουσιαστικές βάσεις, θα έχει διάρκεια και θα μας δώσει την δυνατότητα να μπορούμε να προσδοκούμε πλέον την ανάκαμψη και την ανάπτυξη που τόσο πολύ την έχουμε ανάγκη ως χώρα. Θα μπορούμε μέσα μ' αυτό, απ' αυτό το παραγωγικό μοντέλο να βοηθήσουμε και να συμβάλλουμε ουσιαστικά στη βελτίωση του εισοδήματος των γεωργών και των κτηνοτρόφων μας, θα μας δώσει τη δυνατότητα να συνεχίσουμε την αδιατάραχη λειτουργία της εφοδιαστικής αλυσίδας της χώρας και να εγγυηθούμε την

επισιτισσς... την επισιτιστική ασφάλεια των τροφίμων που τώρα έχει έρθει σε πρώτο θέμα συζήτησης σε κάθε ατζέντα, σε κάθε θέμα που τίθεται κάθε δημόσια, σε κάθε δημόσια διαβούλευση. Θα μπορούσα, μπορώ να μιλάω πάρα πολύ για τα θέματα που αφορούν το αγροδιατροφικό τομέα, ένας τομέας ο οποίος κατά την προσωπική μου γνώμη είναι πάρα πολύ βασικός για τη χώρα γιατί όπως στο παρελθόν ανέλαβε να θρέψει και να συντηρήσει τους Έλληνες. Έτσι και τώρα έχει, έρχεται πάλι στο προσκήνιο να δώσει τη δυνατότητα και για τη διασφάλιση των τροφίμων αλλά και για τη διασφάλιση του εισοδήματος των αγροτών και των γεωργών. Για να πάμε στην ανάπτυξη που είπα και πριν αλλά και για έναν άλλο πολύ σημαντικό ρόλο και λόγο. Το έχω πει πολλές φορές, το έλεγα και πριν όταν ήμασταν στην αντιπολίτευση, ο αγροδιατροφικός τομέας είναι ο τομέας ο οποίος δίνει, μπορεί να δίνει στη χώρα ξένο αίμα διότι έχει στραμμένο σε μεγάλο ποσοστό το βλέμμα του προς το εξωτερικό. Στην εξωστρέφεια. Άρα είναι ένας τομέας που μας δίνει τη δυνατότητα να φέρουμε νέα χρηματοδότηση στη χώρα. Ένας τομέας όμως που έχει σημαντική αξία διότι δίνει μέγεθος και διάσταση στην πατρίδα μας. Όχι μόνο με οικονομικούς όρους. Ο γεωργός, ο κτηνοτρόφος, ο ψαράς βρίσκεται στις εσχατιές της Ελλάδας και της πατρίδας από τη Νότια Κρήτη μέχρι τον Έβρο και την Μακεδονία, είναι αυτή που είναι στην περιφέρεια και στην επικράτεια, είναι αυτή που είναι μακριά από τα αστικά κέντρα που μας δίνουν τη δυνατότητα να έχουμε και καλά τρόφιμα και καλά προϊόντα και μια Ελλάδα ισχυρή και δυνατή έτσι όπως τη θέλουμε και όπως την αγαπάμε όλοι. Να είστε καλά, ευχαριστώ πολύ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστούμε τον κύριο Υπουργό. Θα δώσω το βήμα στον Βασίλη το Διγαλάκη τον βουλευτή των Χανίων για ένα σύντομο χαιρετισμό.

Βασίλης Διγαλάκης: Καλημέρα κύριε Γενικέ, με αιφνιδιασате αλλά θα ήθελα κι εγώ να καλωσορίσω στα Χανιά τον Υπουργό, τον Γενικό, τους εκπροσώπους των φορέων που συμμετέχουν στην επιτροπή παρακολούθησης και να πω πραγματικά ότι ο πρωτογενής τομέας είναι πάρα πολύ σημαντικός ιδιαίτερα, αναφέρθηκε και ο Δήμαρχος προηγουμένως. Ήθελα να πω εδώ ότι οι ξένοι δεν έρχονται στην Κρήτη και στα Χανιά μόνο για την ομορφιά του τοπίου και τον πολιτισμό. Έρχονται γιατί γνωρίζουν ότι έχουμε πάρα πολύ καλό φαγητό και έρχονται να δοκιμάσουν τα προϊόντα μας. Άρα, εκ των πραγμάτων συνδέεται ο επισκέπτης με τον πρωτογενή τομέα και πριν αναφερθώ στην νέα προγραμματική περίοδο θέλω να σταθώ λίγο στην υφιστάμενη κατάσταση όπου σαφώς οι ενισχύσεις πρέπει αν συνδεθούν με την παραγωγή, στην κτηνοτροφία πρέπει να συνδεθούν με το ζωικό κεφάλαιο, έγινε μια μεταρρύθμιση πέρυσι στοχεύοντας στο να διορθώσει αστοχίες αλλά υπάρχουν πράγματα τα οποία πρέπει ακόμα να διορθώσουμε σε αυτήν τη μεταρρύθμιση και γι αυτό το σκοπό είμαστε διαρκώς σε επικοινωνία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου ορισμένες αστοχίες που υπήρξαν να διορθωθούν γιατί πραγματικά η κτηνοτροφία στο περιβάλλον στο οποίο είμαστε σήμερα και η γεωργία όπου η ακρίβεια, η ενεργειακές ανατιμήσεις, ο πόλεμος στην Ουκρανία χτυπούνε πρώτα αυτούς. Άρα θα συνεχίσουμε να σας ενοχλούμε κύριε Υπουργέ για τις γεωργικές ανατιμήσεις που πρέπει να γίνουν στον τομέα αυτόν. Τώρα να έρθω, είναι πολύ σημαντική η ενημέρωση που κάνετε και θα μας κάνετε τόσο για την προηγούμενη

προγραμματική περίοδο όσο και τη νέα. Αναφέρθηκε ο υφυπουργός στο πολύ μεγάλο, στη πολλή μεγάλη επιτυχία του ποσού των 20 εκατομμυρίων στη νέα ΚΑΠ. Τα κονδύλια αυτά μαζί με το Ταμείο Ανάκαμψης και τη μόχλευση που υπάρχει μέσα απ' το Ταμείο Ανάκαμψης δημιουργούν ένα πολύ ικανοποιητικό, ολοκληρωμένο χρηματοδοτικό εργαλείο για τις ενισχύσεις του πρωτογενή τομέα την επόμενη περίοδο. Ενισχύσεις οι οποίες οι κατευθύνσεις είναι ασαφείς. Είναι βιώσιμη ανάπτυξη, κυκλική οικονομία, πράσινη μετάβαση, καινοτομία. Αναφερθήκατε κύριε Υπουργέ στην ευφυή γεωργία και ας ξεκινήσουμε από την κυκλική οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη γιατί πραγματικά η κλιματική κρίση, αυτός που πρώτος, αυτόν που πρώτο χτυπάει, είναι ο πρωτογενής τομέας. Οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης χτυπάνε πρώτα τη γεωργία, την κτηνοτροφία, οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι μας νοιώθουν στο πετσί τους και επομένως καλές πρακτικές και η βιώσιμη ανάπτυξη ξεκινάει και από εκεί. Ακούω με ενδιαφέρον, έχω ακούσει με ενδιαφέρον σκέψεις για την ανταμοιβή κατά κάποιον τρόπο του πρωτογενούς τομέα μέσω της δέσμευσης ρύπων και του χρηματιστηρίου ρύπων, θέλω να ακούσω περισσότερα για αυτό και να εκδηλώσω το ενδιαφέρον της Κρήτης τόσο στη γεωργία, Καλλιέργεια της Ελιάς, όσο και στη κτηνοτροφία. Δεύτερο σημείο και θα κλείσω με αυτό, αφορά την καινοτομία όσον αφορά την ευφυή γεωργία η σημασία της τεχνολογίας και της καινοτομίας είναι πάρα πολύ σημαντική προκειμένου να εξοικονομήσουμε πόρους και να κάνουμε στοχευμένη άρδευση και γεωργία. Στο σημείο αυτό η Κρήτη έχει άλλο ένα τεράστιο πλεονέκτημα. Έχει εξαιρετικά ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Θα φέρω ένα παράδειγμα στο Πολυτεχνείο Κρήτης. Έχουμε, έχει αναπτυχθεί τεχνολογία η οποία αφορά αισθητήρες οι οποίοι είναι ασύρματοι αισθητήρες, αυτόνομοι ενεργειακά, μηδενική κατανάλωση ενέργειας δηλαδή, με πάρα πολύ χαμηλό κόστος. Δηλαδή κόστος της τάξης 1 με 2 ευρώ ανά αισθητήρα που σημαίνει αυτό το δίκτυο μπορεί και πρέπει να εφαρμοστεί εκτεταμένα και πρώτα στην Κρήτη γιατί μας οδηγεί σε μια στοχευμένη άρδευση, εξοικονόμηση πόρων και ένα καλό παράδειγμα που μπορεί να επεκταθεί. Άρα θέλω να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες της Επιτροπής και περιμένουμε τα αποτελέσματα. Ευχαριστώ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο βουλευτή. Επιτρέψτε μου τώρα να διαβάσω τον χαιρετισμό που μας έστειλε η κυρία Ντόρα Μπακογιάννη που είναι βουλευτής Χανίων της Νέας Δημοκρατίας.

«Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, σας ευχαριστώ για την πρόσκληση να παρακολουθήσω την 11^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Ανειλημμένες υποχρεώσεις δυστυχώς επιβάλλουν την απουσία μου. Διανύοντας τη μεταβατική περίοδο 2021 -2022 του ΠΑΑ. Μπορούμε με περηφάνια να μιλήσουμε για όσα επιτεύχθηκαν. Το πρόγραμμα αναδείχθηκε το βασικότερο εργαλείο στήριξης του πρωτογενούς τομέα και οι εντάξεις των έργων του ξεπέρασαν το 117 τα εκατό. Ο πρωτογενής τομέας λαμβάνει τη θέση που του αξίζει και η γεωργία καθίσταται ολοένα και πιο ανταγωνιστική με έμφαση τη νεανική επιχειρηματικότητα. Οι επενδύσεις σε έργα υποδομών αποδεικνύουν έμπρακτα το ενδιαφέρον του Κυριάκου Μητσοτάκη για τι νευραλγικό αυτό τομέα. Έργα ύδρευσης,

οδοποιίας, εξασφάλισης της ευζωίας των ζώων, είναι μόνο μερικοί από τους τομείς στους οποίους γίνονται επενδύσεις ανα την Επικράτεια. Η καθιέρωση ενός παραγωγικού μοντέλου όχι μόνο θα εξασφαλίσει τη βιώσιμη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών αλλά και ταυτόχρονα θα επιδιώξει και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της γεωργίας. Η μέχρι τώρα πορεία είναι κάτι παραπάνω από ικανοποιητική και μας γεμίζει αισιοδοξία. Η πρόκληση για την Ελληνική γεωργία είναι μεγάλη και σαφώς είναι αρκετά αυτά που μένει να γίνουν όμως ο ζήλος και η εργατικότητα των στελεχών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και κυρίως το όραμα για μια Ελληνική γεωργία διεθνώς ανταγωνιστική, έχουν ως τώρα εξασφαλίσει διαχρονικά την καλύτερη επίδοση του προγράμματος και ευαγγελίζονται τη συνέχεια. Εύχομαι από καρδιάς καλή επιτυχία στις εργασίες της Επιτροπής. Ντόρα Μπακογιάννη, βουλευτής Νέας Δημοκρατίας Νομού Χανίων.». Θα ευχαριστήσω εδώ και τη Μαριάννα τη Μποτονάκη που είναι εκ μέρους. Η συνεργασία μας με την Υπουργό είναι πραγματικά συνεχής. Είσαστε και πολύ πειστική βέβαια για τους σκοπούς σας αλλά όλοι ελπίζουμε στο πάντοτε στο καλύτερο και για την Κρήτη και για τον πρωτογενή τομέα στην περιοχή σας. Τώρα, ήρθε η ώρα να δώσω το λόγο σ' έναν πολύ παλιό συνεργάτη. Εγώ όταν τον γνώρισα, ήτανε Δήμαρχος Αρχανών και Πρόεδρος της Αναπτυξιακής. Είχε γίνει ένα τεράστιο θέμα τότε γιατί όταν μοιράζαν την υπερδέσμευση εγώ όταν διαδέχτηκα την, τον, την κυβέρνηση το 2004 στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, κατά τύχη ήταν πολιτικός μηχανικός ο κύριος Λουράτος. Είχε γίνει ήδη η κατανομή οπότε όταν είδα την κατανομή που είχε γίνει στο λίντερ (leader) είπα εγώ δεν συμφωνώ με αυτούς τους συντελεστές, πρέπει πρώτα να βραβεύσουμε αυτούς που πάνε πρώτοι σε απορρόφηση, σε στοχευμένη, σε σωστά έργα και τα λοιπά. Μα μου λένε «ξέρετε θα δώσετε τα πιο πολλά λεφτά στην Αναπτυξιακή του Ηρακλείου». Λέω «και τί έγινε ρε παιδιά, να τα δώσουμε». Ε λέει, «υπάρχουν άλλοι λόγοι ξέρεις». Εγώ τους λέω τους άλλους λόγους τους καταλαβαίνετε όλοι. Οπότε εγώ λέω «δεν καταλαβαίνω τίποτα, είναι δική μου τέτοια». Ευτυχώς με κάλυψε τότε ο Υπουργός. Έτσι κάναμε τότε, είχατε πάρει τα διπλά από το 2^ο. Βέβαια τώρα σας έχει πλησιάσει λίγο η Αναπτυξιακή αλλά πάντα έχετε την καλύτερη Αναπτυξιακή και έχετε άξιους διαδόχους υπό τη σκέπη σου αγαπητέ Σταύρο και βέβαια μετά ακολουθήσαμε άλλους δρόμους και βέβαια εντάξει εγώ δεν είμαι στην πολιτική ήμουν Γενικός διευθυντής στο Υπουργείο Υποδομών, εσύ 'έγινες και Υπουργός έτσι, στους κοινοτικούς πόρους, πάντα όμως είχαμε μια εξαιρετική συνεργασία και μου αρέσει να το λέω γιατί εμείς δεν έχουμε περιφερειακές υπηρεσίες. Έχουμε γι αυτά τις περιφέρειες οι Δήμοι κυρίως συνεργαζόμαστε μαζί τους με το λίντερ (leader). Άρα, βραχίονές μας είναι οι περιφέρειες. Βέβαια εντάξει, υπάρχουν οι οργανισμοί, είναι εδώ και ο διευθύνων σύμβουλος του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ ο κύριος Χατζηνικολάου, εκείνοι έχουν περιφέρειες και ΠΕΕ έχουν, πάντως ως καθαρό Υπουργείο δεν έχουμε άρα τα κάνουμε όλα τα προγράμματα μέσω της περιφέρειας και το 30 τα εκατό του προγράμματος είστε εσείς οι υπεύθυνοι τελική, με τελική και αρχική υπογραφή, άρα το να πηγαίνει καλά και το πρόγραμμα μπορεί να αντανakλά και ως Υπουργείο γιατί χρηματοδοτούμε αλλά αντανakλά πλήρως και σε εσάς, και εσείς μάλιστα που ξέρω ότι είσαστε ο μόνος περιφερειάρχης που είστε και αντιπεριφερειάρχης και αγροτικού τομέα. Έτσι; Σου δίνουμε το βήμα να μας τα πεις από κοντά.

Περιφερειάρχης Κρήτης - Αρναουτάκης: Καλή σας μέρα και από μένα. Κύριε Υπουργέ και βουλευτή, κύριε Γενικό και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της Αναπτυξιακής Τράπεζας, αγαπητοί συνάδελφοι και εκπρόσωποι των αναπτυξιακών εταιρειών, εκλεκτοί προσκεκλημένοι κυρίες και κύριοι, θα ήθελα να ευχαριστήσω για την πρόσκληση να βρεθώ σήμερα στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Πάντα λέγαμε ότι οι πολιτικές της κοινής, οι πολιτικές συνοχής, της κοινής αγροτικής πολιτικής φέρνουν την Ευρώπη πιο κοντά στον πολίτη. Δυο πολιτικές που βλέπω με τα έργα που γίνονται είτε στην πόλη είτε στα χωριά και γι αυτό πάντα στην ευρωπαϊκή ένωση, αυτό που συζητούσαμε είναι πώς να ενδυναμώσουμε όλα αυτά τα χρηματοδοτικά εργαλεία προς όφελος των πολιτών όπου και αν βρίσκεται ο κάθε πολίτης στην ευρωπαϊκή ένωση. Από την πλευρά τη δική μας θα ήθελα να ευχαριστήσω το Υπουργείο για τη συνεργασία, τη διαχρονική συνεργασία που έχουμε όλα αυτά τα χρόνια, να πω είμαι ένας άνθρωπος που έχουμε κάνει μαζί με τους συνεργάτες πέντε λίντερ (leader), ο κύριος Πρόεδρος της Αναπτυξιακής ξεκινώντας από παλιά, βλέπω εδώ τον κύριο Μαυρογιάννη, όμως ποτέ, από όποια θέση και αν πήγα, δεν άφησα τον αγροτικό τομέα, δεν άφησα τις αναπτυξιακές γιατί θεωρώ ότι αποτελούν εργαλεία για να μπορούν να έχουν, να μπορούμε να έχουμε την ανάπτυξη στην ενδοχώρα της κάθε περιοχής. Ερχόμαστε σε μια ολοκλήρωση ενός προγράμματος, ερχόμαστε και σε ένα νέο πρόγραμμα. Θα ήθελα να πω δυο λόγια για τα δημόσια έργα. Υπάρχει μία συνεργασία, θεωρώ ότι μεταφέρθηκαν τα 2.200, οι αγροτικοί δρόμοι στο Υπουργείο και ξέρεις το λέω Δημήτρη μου με κάθε θετική διάθεση, θεωρώ ότι δεν ήταν σωστό. 2.200 η περιφέρεια ή έναν δρόμο 500 -600 χιλιάδες για να το κάνουμε σε περιφερειακό επίπεδο, αυτό είναι μια οπισθοδρόμηση. Λέμε, αρμοδιότητες και πόρους. Μπορούν οι φορείς, και να μου πείτε δεν είναι όλοι οι φορείς στην Ελλάδα το ίδιο, το δέχομαι αλλά στην Κρήτη έχουμε δημοτικές αρχές έχουμε αναπτυξιακές εταιρείες, που μπορούμε πραγματικά, έχουμε το NAT, έχουμε εργαλεία, εργαλεία στην Κρήτη που μπορούμε πραγματικά να συμβάλλουμε και εμείς στο καλύτερο. Δεν πειράζει όμως. Το πήρατε. Θα βοηθήσουμε για να υλοποιηθούν τα έργα. Θα δούμε λοιπόν, μετά τα φράγματα, υπάρχει ένα πρόβλημα. Δημοπρατούμε φράγματα. Για να τελειώσει ένα φράγμα θέλει πάνω από 10 -12 χρόνια. Είναι ένα πρόβλημα συνεχώς νέας μελέτης, συνεχώς νέα προβλήματα. Άντε να χουμε και φυσικές καταστροφές που είχαμε στην Κρήτη το 19, το 10. Χρειάζεται ένα ποσό το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό. Μέχρι σήμερα όμως δεν έχουμε πάρει αυτή τη βοήθεια για να μπορούμε να έχουμε την ολοκλήρωση των έργων και σήμερα βάλαμε προτεραιότητα και νομίζω σε όλες τις περιφέρειες γιατί δεν είναι μόνο προς Θεού η περιφέρεια της Κρήτης, αλλά επειδή το ζούμε, υπάρχουν περιπτώσεις που αν δε βάζαμε απο δικούς μας πόρους που δεν έχουμε πολλούς δικούς μας πόρους για να μπορούμε να διαχειριστούμε, δεν θα ολοκληρώνονταν τα έργα. Πρέπει λοιπόν να δούμε από ένα πρόγραμμα του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων του ΕΠΑ που πάμε στην επόμενη περίοδο, πώς θα μπορέσουμε να τα ολοκληρώσουμε. Και επίσης η λειτουργία είναι το βασικό, αγαπητοί συνάδελφοι, φίλες και φίλοι, λειτουργία φραγμάτων. Πρέπει να βρούμε ένα άλλο τρόπο. Και σήμερα, εδώ από τα Χανιά θέλω να κάνω μία πρόταση. Λειτουργία των φραγμάτων από τον Οργανισμό Ανάπτυξης Κρήτης. Μπορεί ο Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης να λειτουργεί όλα τα φράγματα και την ενιαία διαχείριση των υδάτων. Είναι ένα μοντέλο που πρέπει να πάμε, το υποστηρίζουμε, το έχω πει πάρα πολλές φορές, είναι ο φορέας

που μπορεί πραγματικά να βοηθήσει γιατί έχουμε τον ΤΟΕΒ. Είναι θέματα πάρα πολύ σοβαρά που πρέπει να δούμε πως θα οδηγηθούμε στην επόμενη περίοδο. Εμείς από την πλευρά τη δική μας όσο μπορούμε και μπαίνουμε μπροστά και το παλεύουμε. Και η Κρήτη που στηρίζεται στον πρωτογενή τομέα που μαζί με τον τουριστικό τομέα αποτελούν του πυλώνες ανάπτυξης του νησιού, μ' ένα, με προϊόντα τα οποία είναι πιστοποιημένα, επενδύουμε στην ποιότητα, στην ταυτότητα, στην ανταγωνιστικότητα των προϊόντων, είναι εξαγωγικά πολλά προϊόντα. Βλέπουμε την κρίση που έχουμε αυτή την περίοδο, μπορούμε να παράγουμε εδώ όμως πρέπει να δει και το Υπουργείο μαζί με τα συναρμόδια Υπουργεία τα εργατικά χέρια. Για να παράγουμε θέλουμε και εργατικά χέρια. Εδώ ο Δήμαρχος της Σάμου κάθε καλοκαίρι με παίρνει. «Πώς θα μαζέψουμε τις ελιές;». Άλλος Δήμαρχος με παίρνει «Πώς να μαζέψουμε τα σταφύλια; Πως να μαζέψουμε τα Οπωροκηπευτικά στην Ιεράπετρα;» Είναι ένα παρα πάρα πολύ σοβαρό πρόβλημα γιατί πάρα πολλοί μετανάστες έχουν φύγει και έχουν πάει στην Ιταλία γιατί σ' ένα 24ωρο παίρνουν την άδεια και πρέπει, το γνωρίζουν αρκετοί Υπουργοί κύριε Υπουργέ, και πρέπει να το δούμε. Αγαπητέ Γιώργο είναι όπως το λέω κάθε χρόνο; Είναι ένα παρα πολύ σοβαρό πρόβλημα, δηλαδή φέτος είναι και μια χρονιά καλή στο λάδι, θεωρώ ότι μπορούμε να πάμε, έχουμε και ένα καλό αποτέλεσμα. Οι Νέοι Αγρότες. Είναι σημαντικό ότι μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης είναι 2.300. Αγαπητέ Δημήτρη μου. Οι 350 που είναι τώρα, έχεις κάποια χρήματα να πάμε όλοι, είναι και προεκλογική περίοδο τώρα, έχουμε και εκλογές σύντομα, να πάνε όλοι οι άνθρωποι να μούνε είναι πού σημαντικό να μπορούν να ενταχθούν και οι 2.600. Έχουμε και τα σχέδια βελτίωσης, έχουμε και την προηγούμενη προγραμματική περίοδο που είναι πολύ σημαντικά αυτά τα οποία μπήκαν στην Κρήτη. Νέοι Αγρότες και Σχέδια Βελτίωσης κοντά στους 5.000. Τί δείχνει; Δείχνει τη δυναμική. Θέλουμε τη βοήθεια να μπορεί όσο το δυνατόν περισσότερος κόσμος, ειδικά νέος κόσμος να μπει, έχουμε τα θέματα όπως είπε και ο Παναγιώτης ο Σημαντηράκης με τις επιδοτήσεις, με το ένα, με τ' άλλο, πρέπει να τα λύσουμε, γιατί είναι μία λύση σήμερα παρουσία σας να πούμε κάποια πράγματα, να μην τα λέμε μόνο εκτός μικροφώνου, πρέπει αν τα λέμε δημόσια, πρέπει αν φτιαχτούν, πρέπει να υποστηριχθούν οι κτηνοτρόφοι μας, πρέπει να δούμε διότι πολλοί κτηνοτρόφοι θα σταματήσουν να παράγουν λόγω των αυξήσεων των ζωοτροφών, υπάρχει μια τεράστια αύξηση, βλέπω ένα ποσό τώρα, θα διατεθεί 100 εκατομμύρια άρα είναι σημαντικό αλλά χρειαζόμαστε ακόμα περισσότερα και μαζί με όλα τα συναρμόδια Υπουργεία να δώσουμε τη βοήθεια αυτή η οποία χρειάζεται στον αγροτικό κόσμο. Κλείνοντας να ευχαριστήσω που ήρθατε στην Κρήτη, που ήρθατε στα όμορφα Χανιά. Μάλιστα η Αναπτυξιακή Τράπεζα είπε τα καλύτερα για τα όμορφα Χανιά κύριε Σημαντηράκη, θα το γνωρίζετε, οπότε μπορεί να ξαναρθούν και για διακοπές εδώ στο νησί μας, να μην είναι μόνο για την Επιτροπή Παρακολούθησης. Εμείς θα είμαστε συνεργάτες. Θέλω να ευχαριστήσω και πάλι για τη συνεργασία. Έχουμε αρκετά έργα και φράγματα τα οποία μπορούν να ενταχθούν, έχουμε προετοιμαστεί, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι εδώ, το φράγμα του Ταυρωνίτη, μετά από την πίεση και της κυρίας Μπακογιάννη και όλων των βουλευτών μας εντάσσεται στο Υπουργείο Υποδομών για να μπορεί να δημοπρατηθεί ένα έργο 280 εκατομμυρίων, όπως επίσης και στο Λασιθί τα 150 εκατομμύρια, δύο έργα τα οποία δημοπρατούνται. Υπάρχουν ακόμα δύο σημαντικά έργα τα οποία θα τα δούμε στην πορεία με την ωρίμανση των μελετών άρα εμείς από την πλευρά τη δική μας, μαζί με σας να μπορούμε να δώσουμε αυτή τη βοήθεια

στον αγροτικό κόσμο. Πρέπει ο κόσμος να μείνει στα χωριά και για να μείνει στα χωριά πρέπει παράγει αλλά να έχει και ένα εισόδημα το οποίο να μπορεί να ζει ικανοποιητικά. Καλή επιτυχία στην Επιτροπή. Ευχαριστώ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστώ πολύ τον κύριο Αρναουτάκη, τον περιφερειάρχη Κρήτης. Ήθελα να αναφέρω ότι μαζί μας είναι ο κύριο; Αλεξόπουλος Παναγιώτης, είναι ο ειδικός γραμματέας δημοσιονομικών ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών και θα έχουμε μετά και συνάντηση, η κυρία Λιωνή Μαρία, αντιπεριφερειάρχης Ρεθύμνου, ο κύριος Καλογεράς Νίκος, ο αντιπεριφερειάρχης Χανίων και ο Μυλωνάς Γεώργιος, Δήμαρχος Κισσάμου. Ο Κεφαλογιάννης Σωκράτης, Δήμαρχος Ανωγείων, νομίζω... αα, η κυρία Αντωνία Μοροπούλου: που θα έχει και παρουσίαση αργότερα είναι καθηγήτρια του Μετσοβίου για την αειφόρο ανάπτυξη στο πρωτογενή τομέα, ανέφερα πριν τον κύριο Χατζηνικολάου που είναι ο διευθύνων του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, είναι ο κύριος Αυγουλάς που είναι και Χανιώτης απ το εποπτικό συμβούλιο καθηγητής του Γεωπονικού πανεπιστημίου της Αθήνας, πρώην συνάδελφός μου το τέσσερα με το εννιά είχε την Αγροτική Πολιτική του Υπουργείου και μέλος του εποπτικού συμβουλίου για το ΜΑΙΧ. Τώρα, θα ήθελα να δώσω το λόγο στον εκπρόσωπο της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και του Γενικού Γραμματέα του ΕΣΠΑ, του κυρίου Σκάλκου, τον Γιάννη τον Φίρμπα, θα μιλήσει υβριδικά, α νατος, τον βλέπω.

Γιάννης Φίρμπας: Σαν τις ντοματούλες και τις πιπερίτσες που φυτεύω. Καλημέρα σε όλους. Πραγματικά σας ζηλεύω που βρίσκεστε στα Χανιά. Να με συγχωρήσετε όμως που δεν κατάφερα να είμαι κοντά νέας γιατί. Δημήτρη φαίνεται ότι εγώ δεν έχω τις αντοχές, βρεθήκαμε μαζί στην Καλαμάτα στο συνέδριο, το ίδιο ήτανε και ο Γιώργος, εσείς αντέχετε περισσότερο από μένα, και δεν μπόρεσα να ακολουθήσω όχι γιατί δεν αντέχω, αστειεύομαι, γιατί έχουμε δυό τρία ανοιχτά θέματα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πορεία ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ και κυρίως για τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα. Για όσους δεν ήταν μαζί μας στην Καλαμάτα ή δεν διάβασαν τα posts και τις ενημερώσεις έχουμε ήδη τρία εγκεκριμένα προγράμματα, το Ανταγωνιστικότητα, το Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και το Πολιτικής προστασίας. Αναμένεται εντός της εβδομάδας η έγκριση του ... προγράμματος για την ψηφιακή, ψηφιακό μετασχηματισμό. Θα ακολουθήσει το Πρόγραμμα για το Ανθρώπινο Δυναμικό που είναι το Πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και το οποίο είναι το μεγαλύτερο του ΕΣΠΑ για τη Νέα Προγραμματική Περίοδο και αναμένουμε αισιόδοξα ότι πριν, ας το πω, επονομαζόμενες διακοπές του Αυγούστου, θα έχουμε εγκεκριμένα τα δύο ακόμα μεγάλα Τομεακά Προγράμματα, το ένα εγκεκριμένο για την Κοινοτική Αλλαγή και το άλλο για τις μεταφορές. Προχωράμε συνεπώς μετά την έγκριση του ΕΣΠΑ πρώτο σε όλη την Ευρώπη τον Ιούλιο του 2021 και με αυτή τη διαφορά σταθερά από τα επόμενα προγράμματα, προχωράει πάρα πολύ καλά η διαδικασία διαπραγμάτευσης και έγκρισης των προγραμμάτων. Έρχομαι να σχολιάσω δύο πράγματα σε σχέση με το δικό σας πρόγραμμα στο οποίο όπως γνωρίζετε είμαι πάρα πολύ κοντά όπως γνωρίζετε όλα αυτά τα χρόνια αλλά και τις τελευταίες Επιτροπές Παρακολούθησης ότι συνεχίζετε όχι πλέον να μας εκπλήσσετε ευχάριστα αλλά πραγματικά να επιτυγχάνετε

πολύ σημαντικές επιδόσεις τόσο για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 όσος και ενόψει της ενεργοποίησης της μεταβατικής περιόδου για τη νέα προγραμματική περίοδο 2023 – 2027, όπου και εκεί πηγαίνετε πάρα πολύ καλά. Δε θέλω να μπω σε παραπάνω λεπτομέρειες παρά μόνο να πω ότι στη Νέα Προγραμματική Περίοδο δεν θα είμαστε τυπικά μαζί γιατί το ΠΑΑ δεν αποτελεί πλέον ταμείο, μέρος του ΕΣΠΑ, όμως όπως φάνηκε και στο Συμβούλιο Παρακολούθησης και Συντονισμού και Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων είναι προφανές ότι η κυβέρνηση και η χώρα έχει επιλέξει όλες τις αναπτυξιακές της πηγές, όλες, όλα τα χρηματοδοτικά της εργαλεία, να τα συντονίσει πάρα πολύ καλά σε στενή συνεργασία ώστε να επιτευχθούν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Θα είμαστε μαζί και στο Σύστημα Διαχείρισης, θα είμαστε μαζί στο συμβούλιο, θα είμαστε πάντα σε συνεργασία όπως ήμασταν και τώρα και θα παρακολουθούμε τη συμπληρωματικότητα των δράσεων μας. Για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο ο αγαπητός μου συνεργάτης και διευθυντής της ειδικής υπηρεσίας Συντονισμού της Εφαρμογής, ο Γιώργος Λογοθέτης, είναι κοντά σας και θα κάνει τη δική του παρέμβαση, ενημερώνοντάς σας και εδώ κλείνω, ότι το αίτημά σας για υπερδέσμευση έχει φυσικά ήδη παραλειφθεί, εξετάζεται και πάρα πολύ σύντομα μόλις επιστρέψει και οπ Γενικός Γραμματέας από κάποιες υποχρεώσεις που έχει θα συζητηθεί, εξετασθεί και θα ενημερωθείτε άμεσα σε σχέση με αυτό. Σας ευχαριστώ και πάλι, καλή επιτυχία στις εργασίες σας και κυρίως καλή επιτυχία στο διπλό ρόλο του κλεισίματος του τρέχοντος προγράμματος και της έγκαιρης και αποτελεσματικής έναρξης της νέας περιόδου. Αpropό τους χαιρετισμούς μου στον αγαπητό μου φίλο και παλιό συνεργάτη, τον Φίλιπ Μπους, που βλέπω, αν τον βλέπω καλά, στο πάνελ μαζί σας. Hello Phillip.

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Και παλιό σου πολιτικό προϊστάμενο, έτσι να μην το ξεχνάμε κύριε Αρναουτάκη

Γιάννης Φίρμπας: Τον Σταύρο τον χαιρέτησα, τον χαιρέτησα και τον αγκάλιασα στην Καλαμάτα.

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ναι οπότε (γέλια) να μην ξεχνιόμαστε. Ευχαριστούμε πολύ τον Γιάννη τον Φίρμπα θα δώσω το λόγο στη συνέχεια στο Γιώργο το Λογοθέτη άλλο διαχρονικό φίλο στα προγράμματα, εγώ το έχει η μοίρα μου να είμαι στα Ενωσιακά οπότε ή στον προγραμματισμό ή στο Υπουργείο εδώ το Αγροτικό είτε στο Υποδομών οπότε έχουμε διαχρονική συνεργασία με το διευθυντή της εφαρμογής του ΕΣΠΑ το Γιώργο το Λογοθέτη, μπορείς να πας και στο βήμα, όπως θέλεις.

Γιώργος Λογοθέτης: Λοιπόν μια καλημέρα και από μας, ευχαριστούμε πάρα πολύ για την πρόσκληση. Χαιρόμαστε πάρα πολύ που είμαστε μαζί σ έναν πάρα πολύ ωραίο τόπο όπως τα Χανιά, να χαιρετήσουμε τον Πρόεδρο της Επιτροπής Παρακολούθησης, τους βουλευτές για τη διαχρονική συνεργασία που έχουμε, τον διευθυντή της Διαχειριστικής Αρχής, πραγματικά η συνεργασία μας είναι άψογη, υπέροχη, νομίζω ο στόχος μας είναι να λέμε τα προβλήματα και να βοηθάμε εμείς ως Υπουργοί των Συντονιστικών να ξεπερνάμε τα προβλήματα και να έχουμε όσο γίνεται τα καλύτερα αποτελέσματα, σε επίπεδο έγκαιρης αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ακούμε πάρα πολύ ευχάριστα για την πρόσκληση, ειδικά το πρόγραμμα όπως είπε και ο

Γιάννης ο Φίρμπας της Αγροτικής Ανάπτυξης μας έχει εκπλήξει ευχάριστα. Ακούμε για 1,2 δις για φέτος.

(φωνή εκτός μικροφώνου διακρίνεται να κάνει κάποιο σχολιασμό)

Αυτό θα ναι ακόμα πιο ευχάριστη έκπληξη (γέλια). Νομίζω ότι η προσπάθεια στην οποία έχουμε επικεντρωθεί για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ, να μιλήσω λίγο γενικότερα, για τα αποτελέσματα τα οποία έχουμε πετύχει είναι αξιοπρόσεκτα. Έχουμε σε ότι αφορά την απορρόφηση των πόρων μία από τις υψηλότερες θέσεις σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την κατάταξή μας στην απορρόφηση. Οι εντάξεις τις οποίες έχουμε πετύχει μέχρι σήμερα υπερκαλύπτουν τους διαθέσιμους πόρους. Αυτό πραγματικά πρέπει να το τονίσουμε γιατί αφενός το ότι έχουμε εντάξεις μας δίνει τη δυνατότητα μέσω υπερδεσμεύσεων να επιταχύνει την υλοποίηση, δεν περιμένουμε να κάνουμε μια γραμμική υλοποίηση των έργων, αλλά προσπαθούμε να βάλουμε όσο γίνεται περισσότερα έργα και με τον τρόπο αυτό να μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε νομικές δεσμεύσεις οι οποίες θα φέρουν δαπάνες. Το επόμενο βήμα το οποίο κάνουμε είναι ότι με την υπερδέσμευση την οποία δίνουμε, προσπαθούμε να επιταχύνουμε τα έργα αλλά χωρίς να επιβαρύνουμε το εθνικό ΠΔΕ. Αυτός είναι πρωταρχικός στόχος. Πρέπει να αξιοποιήσουμε τους πόρους και τους Ελληνικούς οι οποίοι είναι συγκεκριμένα διαθέσιμοι σε ετήσια βάση. Πετυχαίνοντας αυτό το στόχο συγκεκριμένα με τη υπερδέσμευση έχουμε προγραμματίσει και προσπαθούμε να κλείσουμε τα προγράμματα τα οποία έχουμε όσο γίνεται αποτελεσματικότερα χωρίς καμία απώλεια κοινοτικής συνδρομής, νομίζω ότι είχαν πετύχει αυτό, όχι νομίζω, το είχαν πετύχει στο 713, είχαμε κλείσει όλα τα προγράμματα του ΕΣΠΑ χωρίς καμία απώλεια κοινοτικής συνδρομής. Το ίδιο θέλω να πετύχουμε και τη στιγμή αυτή τη συγκεκριμένη. Να πετύχουμε τα προγράμματα αλλά παράλληλα μας δίνετε μια τεράστια δυνατότητα να ενεργοποιήσουμε και τη νέα προγραμματική. Το να έχουμε έργα και να έχουμε κανένα προγραμματισμό απ το 20 – 21 για το πώς θα κλείσουμε τα προγράμματα και ποια έργα μπορούν να μεταφερθούν στη νέα προγραμματική, γιατί και εκεί στη νέα προγραμματική έχουμε τον κανόνα «ν συν δύο, ν συν τρία» οπότε έχουμε μια αποδέσμευση, αυτό αυτόματα μας δίνει μια άνεση, στο ότι με την έξη των προγραμμάτων μπορούμε να βγάλουμε προσκλήσεις να εντάξουμε έργα και να δηλώσουμε δαπάνες και ο στόχος είναι να δηλώσουμε δαπάνες και στο 22 για τη νέα προγραμματική. Ελπίζω να το πετύχουμε με τη συνεργασία όλων. Άρα αυτή είναι η φιλοσοφία την οποία ακολουθούμε και να προσθέσω εδώ ότι πέρα από την υπερδέσμευση την οποία δίνουμε και επειδή αναφέρθηκε ο Περιφερειάρχης, έχουμε δώσει τη δυνατότητα να βάζουμε μελέτες ωρίμανσης μέσα στους άξονες. Δεν περιοριζόμαστε στην κοινοτική βοήθεια η οποία έχει περιορισμένους πόρους αλλά έχοντας τη δυνατότητα να βάζουμε και να εντάσσουμε μελέτες ωρίμανσης για έργα μέσα στους άξονες ή στα μέτρα του προγράμματος αυτό δίνει μία έξτρα δυνατότητα το να μπορέσουμε να έχουμε ώριμα έργα όσο το δυνατόν νωρίτερα και αν μην έχουμε καθυστερήσεις που έχουμε αντιμετωπίσει στο παρελθόν. Άρα, έχουμε λάβει σαν Υπουργείο όλα εκείνα τα απαραίτητα μέτρα για να ενεργοποιήσουμε και τη νέα προγραμματική. Να πούμε τώρα ότι η ενεργοποίηση του ΕΣΠΑ είναι περίπου στο 158 τα εκατό, οι εντάξεις μας είναι στο 151, οι συμβάσεις μας στο 115, για να πάμε και στα πεζά νούμερα και οι δαπάνες μας είναι στο 75 τα εκατό. Είναι ένα πολύ καλός στόχος, μας μένει ακόμα περίπου 18 μήνες για

να κλείσουμε, έχουμε κάνει ένα προγραμματισμό με όλες τις διαχειριστικές, συνεργαζόμαστε πάρα πολύ στενά μαζί τους, λύνουμε ότι προβλήματα υπάρχουνε και πιστεύουμε ότι θα πετύχουμε, θα πετύχουμε το στόχο αυτό. Ευτυχώς το ΠΑΑ δεν κλείνει το 23, κλείνει το 25, σημαντική διαφορά αλλά η αγωνία μας να κλείσουμε τα προγράμματα μες το 23 τα υπόλοιπα είναι πραγματικά τεράστια. Η αλιεία είναι ένα πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα και δε θα θέλαμε για άλλη μια φορά να χάσουμε πόρων. Από τη μεριά τη δικιά μας να μη σας κουράσω άλλο, πραγματικά με τους συνεργάτες του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης και τους συναδέλφους, του Νίκου του Μανέτα και του Νίκου του Παπαγιαννίδη, είμαστε σε πολλή στενή συνεργασία, πραγματικά είναι άριστη η σχέση μας και θα είμαστε δίπλα σας για ότι χρειαστείτε και για το θέμα της υπερδέσμευσης, είναι κάτι το οποίο το βλέπουμε το εξετάζουμε, και όπως είπε και ο Γιάννης ο Φίρμπας με το που θα γυρίσει και Γενικός μας θεωρούμε ότι η εισήγησή μας θα ναι θετική. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη φιλοξενία και για τη συνεργασία.

χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Εδώ πραγματικά μεγάλο χειροκρότημα γιατί η υπερδέσμευση που ζητήσαμε είναι και γενναία, βέβαια θα τη χρησιμοποιήσουμε σωστά. Θα θελα τώρα να δώσω στον εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τον Κύριο Φίλιπ Μπας. *Mr Bus the floor is yours.*

01: 48:49 – 01:56:29 (παράλληλα, αγγλική γλώσσα ανακοίνωσης και μεταγλώττιση στα Ελληνικά)

Φίλιπ Μπας: Καλημέρα. Αξιότιμε κύριε Υπουργέ, Γενικό Γραμματέα, μέλη του Κοινοβουλίου, συνάδελφοι, βρισκόμαστε σήμερα εδώ μαζί σας, με τους συναδέλφους, (αναφέρονται τα ονόματα), στα Χανιά για τη 12^η Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΑΑ. Για μένα, είναι η πρώτη φορά που βρίσκομαι εδώ και στην Κρήτη. Την είχα επισκεφθεί πριν από μερικά χρόνια ως τουρίστας. Μοναδικό μέρος, μοναδικοί άνθρωποι, δοκιμάσαμε καταπληκτικά τοπικά προϊόντα, εξαιρετικής ποιότητας, χθες το βράδυ, που μας έδωσαν και, φιλοξενία που ήταν καταπληκτική σε πολύ υψηλά επίπεδα. Υπάρχουν συγκεκριμένα σημεία που θα θέλαμε να μεταφέρουμε ως κύρια μηνύματα όπως αναφέρθηκαν και από τον κύριο Υπουργό και από τους προλαλήσαντες. Όσον αφορά, ιδίως την προγραμματική περίοδο την οποία βλέπουμε, την εξέλιξη και υλοποίηση, την πρόοδο της υλοποίησης, αντιλαμβανόμαστε ότι το πρόγραμμα έφτασε το 54 τις εκατό της υλοποίησης, πιθανότατα θα έχουν ανεβεί αυτά τα ποσοστά αλλά αυτό σημαίνει ότι παραμένουν μη υλοποιήσιμα περίπου το 46 τις εκατό και αυτό σημαίνει δισεκατομμύριο. Αντιλαμβανόμαστε επίσης ότι η διαχειριστική αρχή καταβάλει μεγάλες προσπάθειες και συνεχείς προκλήσεις με υψηλό αριθμό δεσμεύσεων, είναι καλά νέα. Θα πρέπει να αποδεχτούμε ότι η γενικότερη συνολική κατάσταση της αγοράς έχει αλλάξει. Όλα τα μέτρα επενδύσεων έχουν να αντιμετωπίσουν προβλήματα, όχι μόνο εδώ αλλά και σε άλλα κράτη – μέλη. Εγώ προσωπικά δέχομαι την υπερδέσμευση η οποία σας βοηθά να μη χάσετε τα χρήματα. Πιστεύω ότι δεν είναι δυνατόν να δεχτούμε ότι θα χαθούν χρήματα, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, εδώ, αυτή είναι και μια προσωπική πρόκληση. Θα σας υποστηρίξουμε πολύ ισχυρά και θα σας σπρώξω και προς αυτήν την κατεύθυνση αλλά είμαι σίγουρη πως θέλετε να αποφύγετε μια τέτοια κατάσταση και σεις

οι ίδιοι. Υπάρχουν μερικά μέτρα τα οποία δεν έχουνε παράγει συστηματικά αποτελέσματα και ίσως αργότερα η διαχειριστική αρχή, οι συνάδελφοι, μπορεί να μας δώσουν ιδέες και πληροφορίες για το πώς πιστεύουν ότι μπορούν να επιτευχθούν. Γενικά όπως σας είπα, η εξέλιξη του προγράμματος είναι σταθερή. Θα ήθελα επίσης να σας πω ότι έχουμε πολύ καλή και ανοιχτή συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή γιατί υπάρχουν πολλά πράγματα που γίνονται στο πίσω μέρος, πράγματα τα οποία εσείς δεν τα βλέπετε. Ατέλειωτη ανταλλαγή τηλεφωνημάτων, e mail και συσκέψεις και στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, οι προσπάθειες θα πρέπει να γίνουν και για το μέλλον. Είναι πολύ σημαντικές για αυτήν την προγραμματική περίοδο, προχωράμε τις συζητήσεις για το στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ στην Ελλάδα. Οι συνάδελφοί μου είπαν ότι το 47 τις εκατό των παρατηρήσεων μας έχουν ήδη απαντηθεί, Επίσης λαμβάνουμε υπόψιν ότι η Ελλάδα βρίσκεται κοντά σε σημαντικές αποφάσεις για βασικές παραμέτρους του προγράμματος. Εμείς θέλουμε πράγματι αυτό να συμβεί γρήγορα γιατί εκτός της επίτευξης της απαίτησης της ΠΑΑ υπάρχει και ένα πλεονέκτημα το οποίο θα πρέπει να υπογραμμίσουμε και να αντιληφθούμε διότι όσο πιο γρήγορα υιοθετηθεί το σχέδιο σας θα έχετε περισσότερο χρόνο για να το προετοιμάσετε, να το δημοσιεύσετε, να το δημοσιοποιήσετε προς τους αγρότες, να μην ξεχνάτε ότι δε θα συνεχίσουμε με τον παραδοσιακό τρόπο. Υπάρχουν πάρα πολλές καινοτομίες και επομένως δεν είναι το θέμα της εκπαίδευσης των συμμετεχόντων αλλά και της μετεκπαίδευσης, πληροφοριακά εργαλεία και αυτό δεν μπορεί να γίνει γρήγορα, θα πρέπει να τοποθετηθούν μαζί όλα τα στοιχεία. Οι άνθρωποι πόροι, η τεχνολογία, το πληροφοριακό σύστημα, να τα δούμε υπο μία άλλη ματιά και θα πρέπει να θυμόμαστε ότι το νέο πρόγραμμα έχει τον κανόνα $n+2$ και όχι $n+3$ και επομένως θα υπάρχει λιγότερος χρόνος για την καταβολή των δαπανών. Για αυτό το λόγο θα είμαστε πολύ ευτυχείς να ακούσουμε περισσότερα από την επιτροπή για το πώς ετοιμάζετε για τις μελλοντικές υποθέσεις. Αυτά ήταν τα βασικά σημεία από εμένα. Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας Θα ήθελα να δώσω τους χαιρετισμούς μου ιδιαίτερα στον κύριο Φίρμπα γιατί συνεργαστήκαμε στο παρελθόν για αρκετά χρόνια και το Γενικό Γραμματέα Μπαγινέτα . Λυπούμαστε που δεν είναι εδώ αλλά ξέρουμε ότι έχει υποχρεώσεις. Ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας.

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: (δεν υπάρχει ήχος) ... στον Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων που δυστυχώς λόγω της πανδημίας δεν είναι μαζί μας σήμερα για την εισήγησή του σχετικά με την πρόοδο διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ. Σε βλέπω ανθηρό όμως άρα και η νεότητα και η δύναμή σου σε βοήθησαν να το ξεπεράσεις πολύ γρήγορα. Εγώ σου εύχομαι μετά την πενταετία που θα μείνουμε να μην έχεις άσπρα μαλλιά σαν εμένα γιατί μετά εγώ έφυγα από γκρίζα γιατί έγιναν αμέσως άσπρα. Λοιπόν ο λόγος σε εμένα Κώστα.

Κωσταντίνος Μπαγινέτας : Καλημέρα σε όλες και όλους και από μένα. Δυστυχώς όπως είπες και συ παρόλο το απέφευγα και το προσπαθούσα για δύο χρόνια τελικά με κατέφερε και μένα οπότε σήμερα είναι η πρώτη μέρα της επιστροφής δειλά-δειλά στο γραφείο και χαίρομαι που σε εμφάνιση, δε δείχνει έτσι πόσο δύσκολη και βαριά ήταν η προηγούμενη εβδομάδα αλλά θα ανταπεξέλθουμε. Τόσα και τόσα περάσαμε οπότε προχωράμε

κανονικά. Όπως είπα δυστυχώς κρίμα που δεν μπορώ να είμαι και γω σήμερα μαζί σας να τα πούμε και από κοντά, αλλά έστω και έτσι χαίρομαι πάρα πολύ που βρίσκομαι μαζί σας και... να σας πω και γω δυο τρία πραγματάκια όπως αναφέρθηκαν και οι προηγούμενοι προλαλήσαντες και ο Φιλίπ για την πορεία υλοποίησης και την εξέλιξη του στρατηγικού μας σχεδίου για τη νέα ΚΑΠ 23 – 27. Όπως ανέφερα ευχαριστώ για την πρόσκληση και την ευκαιρία που βρίσκω σήμερα να απευθυνθώ σε όλα τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης και ιδιαίτερα για να φέρω έτσι μερικές λεπτομέρειες για τις πρόσφατες εξελίξεις που υπάρχουν ως προς τη διαδικασία διαβούλευσής και έγκρισης του Εθνικού Στρατηγικού μας Σχεδίου για τη νέα ΚΑΠ 23 – 27 που υποβάλλαμε εγκαίρως το Δεκέμβριο του 21 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όπως γνωρίζετε οι περισσότεροι από σας οι οποίοι συμμετείχατε ενεργά και σας ευχαριστούμε για άλλη μια φορά γι αυτό ως προς τον εντατικό και εκτεταμένο κύκλο διαβούλευσης που κάναμε την προηγούμενη διετία παρόλα τα προβλήματα και τις δυσκολίες του κορονοϊού και την προετοιμασία αυτού μας του Στρατηγικού Σχεδίου, καταφέραμε με συντονισμένη και σκληρή διαπραγματεύση σε όλα τα επίπεδα να πετύχουμε την ικανοποίηση του συνόλου των εθνικών μας επιδιώξεων, με τη σημαντικότερη να αποτελεί τη διατήρηση των πόρων της ΚΑΠ για τη χώρα μας όπως ανέφερε και ο Υπουργός ο κύριος Στύλιος, στα επίπεδα 19,3 δισεκατομμύρια ευρώ για την , με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Με αυτό το πολύ σημαντικό δεδομένο γιατί όπως όλοι και όλοι γνωρίζετε η πολιτική χωρίς χρήματα συνήθως δεν πετυχαίνει, διασφαλίσαμε και επαρκή δημοσιονομικό χώρο για τον σχεδιασμό μας ολοκληρωμένης και συνεκτικής εθνικής στρατηγικής για τον αγροδιατροφικό μας τομέα η οποία θέτει στο επίκεντρο ένα νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό πρότυπο για την αγροτική μας οικονομία και τις αγροτικές μας περιοχές. Οι προλαλήσαντες ανέφεραν και μερικά συγκεκριμένα, έτσι ιδιαίτερα, ιδιαίτερες καινούριες ευκαιρίες και προκλήσεις που καλείται να ανταπεξέλθει ο αγροτικός μας κλάδος. Ένα νέο παραγωγικό πρότυπο που εστιάζει μεταξύ άλλων στη στήριξη των μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων ώστε να καταστούν περισσότερο βιώσιμες και ανταγωνιστικές. Στην ενθάρρυνση του συνεργατισμού ως μέσο για την παραγωγική ανασυγκρότηση του πρωτογενή μας τομέα. Ένας στόχος ο οποίος αποτελεί πυρήνα και βάση του προγράμματος μας, του προγράμματος του Υπουργείου και της κυβέρνησης εν γένει, στη στήριξη των νέων, αναφέρθηκαν τα νούμερα, τα ποσά και οι εντάξεις των νέων στο καινούριο πρόγραμμα των νέων αγροτών για τα ποσά που δίνονται με την υιοθέτηση πολυδιάστατων και ολοκληρωμένων πολιτικών προς όφελός τους. Στην ανάπτυξη ενός ισχυρού και βιώσιμου αγροδιατροφικού μοντέλου που θα διασφαλίζει δικαιότερους όρους συμμετοχής, απασχόλησης παραγωγών και εισοδήματος παραγωγών στην αλυσίδα αξίας και βέβαια μία πολύ σημαντική και μεγάλη πρόκληση για όλους μας, στην προώθηση της καινοτομίας μέσα από την κατάρτιση, τη συμβουλευτική υποστήριξη, τη συνεργασία, και την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και εφαρμογών με στόχο τόσο τη μείωση του κόστους παραγωγής όσο και την παραγωγή υγιεινών και ασφαλών τροφίμων την προστασία του περιβάλλοντος και την προσαρμογή στην κλιματική κρίση που όλοι βλέπουμε και βιώνουμε γύρω μας. Η εθνική μας στρατηγική λοιπόν αποτυπώθηκε στο στρατηγικό μας σχέδιο, όπως αναφέραμε, ανέφερα, υποβάλλαμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον προηγούμενο Δεκέμβριο, μεταξύ των πρώτων από τα κράτη – μέλη, μόνο 19 κράτη – μέλη πρόλαβαν και υποβάλλανε τον προηγούμενο Δεκέμβριο, και σύμφωνα

με την προηγούμενη διαδικασία οι αρμόδιες υπηρεσίες τα Ευρωπαϊκής Επιτροπής αφού το εξέτασαν μας απέσυραν, απέσυραν τις παρατηρήσεις τους στα τέλη του Μαρτίου του 2022 προκειμένου να ξεκινήσει ένας νέος κύκλος γόνιμων διαπραγματεύσεων για την τελική του έγκριση εντός το υ έτους. Οι παρατηρήσεις αυτές εστιάζουν κυρίως στην ανάγκη εφαρμογής των στρατηγικών σχεδίων όλων των κρατών μελών στα νέα δεδομένα που διαμόρφωσε βέβαια ο πόλεμος στην Ουκρανία καθώς όταν υποβλήθηκαν δεν είχε προκύψει το γεγονός αυτό με τις τόσο σημαντικές επιπτώσεις μεταξύ άλλων και στον αγροδιατροφικό τομέα. Επίσης σημαντικό κομμάτι των παρατηρήσεων επικεντρώνονται στα θέματα της αυξημένης περιβαλλοντικής μέριμνας και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης των μέτρων πολιτικής που περιλαμβάνονται στο στρατηγικό μας σχέδιο και αφορούν την επονομαζόμενη Πράσινη Αρχιτεκτονική της νέας ΚΑΠ, με τους στόχους των στρατηγικών «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και τη στρατηγική και τη βιοποικιλότητα να αποτελούν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του στρατηγικού σχεδίου και των στόχων μας. Κρίσιμο θέμα που τίθεται επίσης στις παρατηρήσεις, το ανέφερε και ο Φιλίπ πριν από λίγο, είμαστε πού κοντά Φιλίπ και Έλσα, να οριστικοποιήσουμε κάποιες σημαντικές και κρίσιμες αποφάσεις που επηρεάζουν και όλα τα υπόλοιπα κομμάτια του στρατηγικού μας σχεδίου, αφορά στη σκοπιμότητα των προτεινόμενων συνδεδεμένων ενισχύσεων στο πλαίσιο του Πυλώνα 1. Παρεμβάσεις που δέχονται κριτική στο σύνολο των κρατών μελών της ένωσης ως προς τη συμβολή τους στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα. Όπως γνωρίζετε και εντός και εκτός Ελλάδας με μια καλοπροαίρετη διαπραγμάτευση συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων η βέλτιστη, καλύτερη λύση θα βρεθεί και για αυτό το κομμάτι του στρατηγικού σχεδίου. Επισημαίνεται ότι οι σοβαρές επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία αναμφισβήτητα δημιούργησαν νέα δεδομένα έχουν επισημανθεί και παρουσιαστεί σε όλα τα συμβούλια γεωργίας γεγονός που επιβάλει σε ευρωπαϊκό επίπεδο την αναζήτηση άμεσων αποτελεσματικών και βιώσιμων λύσεων σε κρίσιμα θέματα, όπως η ενεργειακή οικονομία, η εντατικότερη αξιοποίηση των πηγών ενέργειας η μείωση του κόστους εισροών, με ενθάρρυνση επενδύσεων σε νέες και ψηφιακές τεχνολογίες, όπως η ακρινής γεωργία, η ευφυής γεωργία όπως προανέφερε και ο υπουργός, η προώθηση του συνεργατισμού και της συλλογικής οργάνωσης των παραγωγών, η διεύρυνση των χρηματοδοτικών εργαλείων και των εργαλείων διαχείρισης κινδύνου για την προστασία των παραγωγών σε σχέση με απρόβλεπτε εξωγενείς κρίσεις, οικονομικές, κλιματικές, επιδημιολογικές και ούτω και οποιαδήποτε άλλης φύσης. Αυτές ακριβώς τις δυνατότητες σκοπεύουμε να διεκδικούμε, ώστε να ενδυναμώσουμε περαιτέρω την εργαλειοθήκη στήριξης των παραγωγών μας στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ. Επιπλέον και ένας έντονος προβληματισμός υπήρχε και συνεχίζει να υπάρχει σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τον πράσινο προσανατολισμό της γεωργίας υπό συνθήκες πλέον αμφισβήτησης της επισιτιστικής ασφάλειας και επάρκειας της Ένωσης λόγω του πολέμου. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την ανάγκη να διασφαλιστεί η ισόρροπη επιδίωξη των στόχων της νέας ΚΑΠ ως προς τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές φιλοδοξίες, λαμβάνοντας όλες εκείνες τις μέριμνες για την προστασία του εισοδήματος παραγωγών, για τη διατήρηση της αγροτικής δραστηριότητας με ότι αυτό συνεπάγεται τόσο για τη βιωσιμότητα και την αγωνιστικότητα του αγροδιατροφικού μας συστήματος όσο και για τη συνοχή των αγροτικών μας περιοχών. Στη βάση των συγκεκριμένων προβληματισμών και δεδομένων η χώρα μας απέστειλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια

πρώτη απαντητική επιστολή στις 4 Μαΐου του 2022. Ως μια πρώτη αντίδραση παρατηρήσεις που αφορούν σε σημαντικότερα θέματα ενώ σταδιακά αποστέλλονται απαντήσεις και στα επιμέρους θέματα. Επίσης, σε εξέλιξη βρίσκονται αυτή τη στιγμή, διμερείς συναντήσεις σε τεχνικό επίπεδο, με στόχο την επιβολή, συγγνώμη την υποβολή, του αναθεωρημένου στρατηγικού μας σχεδίου, το χρονοδιάγραμμα μας είναι αγαπητέ Φιλίπ και Έλσα, τέλη του επόμενου μήνα, τέλη Ιουλίου, να είμαστε σε θέση να έχουμε ολοκληρώσει τις εσωτερικές διαβουλεύσεις και επικοινωνίες και συνεργασίες με τις συναρμόδιες διευθύνσεις, να έχουν παρθεί και οι σχετικές αποφάσεις, μένει να είμαστε έτοιμοι να το υποβάλλουμε και προς εσάς. Αυτό που θέλω να επισημάνω είναι τοι συνεχίζεται να γίνεται μια πολύ συστηματική δουλειά από όλους τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία. Για το λόγο αυτό να ευχαριστήσω από καρδιάς τις υπηρεσίες του Υπουργείου μας, τις διαχειριστικές αρχές, τους εξαιρετικούς συμβούλους και τους συνεργάτες μας για τη πολύτιμη συνδρομή τους, το Γεωπονικό πανεπιστήμιο, τη Συμβουλευτική Εταιρεία ΑΚΝ και βεβαίως την Παγκόσμια Τράπεζα και την επικεφαλής ομάδα σ αυτόν, την αγαπητή Σβετλάνα, που εκπόνησε μια σειρά από αρκετές προαπαιτούμενες στρατηγικές μελέτες στο στρατηγικό μας σχέδιο στο πλαίσιο της διεθνούς συμφωνίας που έχουμε συνάψει. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και ιδιαίτερα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκπροσώπους της σήμερα εκεί, κοντά σας στα Χανιά, Τον αγαπητό Φιλίπ, την Έλσα, τη Λουκία την Καντάρη, τον Νίκο τον Καλλίνη για τη διαρκή υποστήριξη και την άριστη συνεργασία μας και βέβαια θα μου επιτρέψεις να ευχαριστήσω και για την επικοινωνία που έχω και εγώ προσωπικά με τον Γενικό Διευθυντή τον κύριο Μπούτσερ αλλά και με τον κύριο Μπαρτοβίτς και για την προηγούμενη συνεργασία έχουμε αναπτύξει όλα αυτά τα χρόνια μια πολύ καλή εποικοδομητική ζεστή συνεργασία και αυτό νομίζω φαίνεται και στα νούμερα που τυπώνονται και τις συγκρίσεις και στα προγράμματα και στην υλοποίηση και θα φανεί είμαι σίγουρος ακόμα περισσότερων και στο στρατηγικό μας σχέδιο που θα καταθέσουμε για την επόμενη περίοδο 23 – 27. Κλείνοντας να προσπαθήσω και γω και μέσα από τη σημερινή συνεδρίαση της επιτροπής παρακολούθησης να καλέσω και πάλι όλους σας ενεργά να συμμετέχετε στη διαμόρφωση και επικοινωνία των σημαντικών αλλαγών των μεταρρυθμίσεων που προωθούμε στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ, όπως αναφέρθηκε περιλαμβάνει πολλές καινούριες διεργασίες, προκλήσεις, με την καλή έννοια του όρου, οπότε όλοι μας πρέπει αν συμμετέχουμε σε αυτό, να τις διαμορφώσουμε, να τις συν διαμορφώσουμε, να τις κάνουμε κατανοητές να φτάσουν στο επίπεδο του χωραφιού και του στάβλου, ούτως ώστε όλοι μαζί να αποκτήσουμε μια συγκεκριμένη συν αντίληψη για τον προσανατολισμό, τις εθνικές μας προτεραιότητες και επιλογές, τις προκλήσεις της ελληνικής γεωργίας και των αγροτικών περιοχών της πατρίδας μας βέβαια εναρμονισμένοι με τις διεθνείς τάσεις και προοπτικές τους περιορισμούς και τις προκλήσεις ευρωπαϊκών πολιτικών και στρατηγικών και μεις σαν κράτος μέλος στις οποίες και εμείς καλούμαστε να συμβάλλουμε. Σας ευχαριστώ και πάλι πάρα πολύ και άλλη μια φορά λυπάμαι που δεν μπόρεσα να μια μαζί σας αλλά είμαι σίγουρος ότι θα χέετε μια πολύ εποικοδομητική συνεργασία και επιτροπή παρακολούθησης, και εύχομαι η νέα προγραμματική περίοδος που θα ξεκινήσει με το καλό το 2023 να μας βρει όλους δυνατούς, υγιείς και γεμάτοι ενέργεια πετύχουμε όλοι μαζί τα προσδοκούμενα αποτελέσματα προς όφελος των αγροτικών μας περιοχών και ιδίως των ακριτικών μας όπως η Κρήτη μας. Καλή σας συνέχεια και σα ευχαριστώ.

χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Να ευχαριστή... ευχαριστούμε πολύ τον Κώστα, το συνάδελφο που έχει αναλάβει το βαρύ φορτίο για την ενημέρωση για το στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ και για την έγκριση του προγράμματος. Τώρα όσον αφορά, θα δώσουμε το λόγο στον εκπρόσωπο, στην εκπρόσωπο της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας την κυρία Μαρία Κωνσταντινίδου, προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Ακεραιότητας και Λογοδοσίας. Διαδικτυακά νομίζω, ε;

Μαρία Κωνσταντινίδου: Καλή σας ημέρα.

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Απλώς δε βλέπουμε το βίντεο. Σας ακούμε βέβαια.

Μαρία Κωνσταντινίδου: Δε με βλέπετε; Εγώ έχω εικόνα κανονικά και της αίθουσας και φαίνεται και το δικό μου εικονίδιο. Δεν ξέρω αν πρέπει να κάνω κάτι..

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Προχωρήστε και θα το λύσουν οι συνάδελφοι τεχνικοί.

Μαρία Κωνσταντινίδου: Ωραία. Αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κύριοι Γραμματείς, κύριοι Περιφερειάρχες και Δήμαρχοι, αξιότιμες και αξιότιμοι κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Παγκόσμιας Τράπεζας, κύριε Πρόεδρε της Επιτροπής Παρακολούθησης, κυρίες και κύριοι που μας παρακολουθείτε στην αίθουσα και υβριδικά, θα ήθελα καταρχάς να σας ...

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Τώρα σας βλέπουμε κανονικά οπότε ευχαριστούμε και τους τεχνικούς.

Μαρία Κωνσταντινίδου: Ωραία. Βέβαια με μία καθυστέρηση εγώ νομίζω, αλλά εντάξει. Δεν πειράζει, λύνονται τα προβλήματα, αυτό έχει σημασία. Θα ήθελα καταρχάς να σας καλημερίσω όλους, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για το βήμα που μας δίνετε και να σας μεταφέρω τους χαιρετισμούς του Διοικητή, του κυρίου Άγγελου Μπίνη, ο οποίος λόγω κάποιας έκτακτης επαγγελματικής υποχρέωσης δεν μπορεί να είναι σήμερα μαζί μας. Στη σημερινή συνεδρίαση θα ήθελα να πω για αρχή έτσι δύο λόγια για την Εθνική Αρχή Διαφάνειας και το ρόλο της που έχει ως υπηρεσία συντονισμού καταπολέμησης της απάτης για την Ελλάδα. Έτσι όπως ορίστηκε με τον ιδρυτικό της νόμο, το 4622 το 2019 σε συνεργασία βέβαια με το ΣΔΟΕ κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων του. Φυσικά, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας έχει ένα συντονιστικό και διοικητικό και επιχειρησιακό ρόλο, όχι μόνο για την προστασία των θεμάτων που αφορούν στα συγχρηματοδοτούμενα αλλά και γενικά όλων των ενωσιακών πόρων όλων των συμφερόντων της οικο, της Ευρωπαϊκής ένωσης των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ρόλο αυτό έχει τη δυνατότητα του νόμου η Εθνική Αρχή Διαφάνειας να τον επιτελεί, ζητά, αφενός μεν με το διοικητικό, συντονιστικό της κομμάτι που είναι το αυτοτελές τμήμα ΑΦΚΟΣ το οποίο υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Ακεραιότητας και Λογοδοσίας Αρχής όπου μέσα από το οποίο συντονίζει τις ενέργειες όλων των επικοινωνιακών φορέων, έρχεται σε επικοινωνία με την ΟΛΑΦ, διευκολύνει τους ελεγκτές της ΟΛΑΦ στις υποθέσεις τους κατά τη διερεύνηση διαφόρων θεμάτων, όπως επίσης συνεργάζεται και με πολλούς ευρωπαϊκούς φορείς. Εδώ θα ήθελα να φέρω ένα μνημόνιο συνεργασίας που έχουμε υπογράψει ήδη με τον Ευρωπαϊό εισαγγελέα. Παράλληλα, με τον υπηρεσιακό της

βραχίονα μπορεί και έχει τη δυνατότητα αφενός μεν να διερευνεί έρευνες προκειμένου να δώσει πληροφορίες στην ΟΛΑΦ επί διαφόρων υποθέσεων της οποίας ζητείται η άποψη της αρχής και αφετέρου να συνοδεύει τους ελεγκτές της ΟΛΑΦ σε επιτόπιους ελέγχους, μαζί σε συνεργασία είτε μόνη σε συνεργασία με άλλα όργανα ακόμη και αστυνομία και λοιπά. Συνεπώς, υπάρχει μία δυνατότητα να ανταποκριθεί πλήρως στο ρόλο της ως ΑΦΚΟΣ. Επιτρέψτε μου σε αυτό το σημείο να αναφερθώ σε δύο ακόμα σημαντικά ζητήματα. Το ένα είναι ότι η Αρχή ως εθνικό σημείο των αρχικών καταγγελιών και συγχρηματοδοτούμενα, έχει αναπτύξει σε διαβούλευση με τους αρμόδιους εθνικούς φορείς ένα, μια διαδικασία διαχείρισης των καταγγελιών και το δεύτερο, ότι υπάρχει μια δικτύωση, ΑΦΚΟΣ όπως ονομάζεται, που μπορεί κάποιος να εγγραφεί μέσω της ιστοσελίδας της Αρχής μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα σε όλες τις αρμόδιες Εθνικές Αρχές να ανταλλάσσουν πληροφορίες, να συντονίζουν τη δράση τους, να παρακολουθούν εκπαιδευτικά προγράμματα ενθαρρύνοντας έτσι την επικοινωνία μεταξύ τους. Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν έχουμε και μία πολύ καλή συνεργασία και με τη Διαχειριστική Αρχή την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ, και μέσω της διαδικασίας των καταγγελιών, αλλά πολύ πρόσφατα υπήρχε και συμμετοχή των εκπροσώπων της σε μία, σ ένα έργο, σε μια ομάδα εργασίας για την Τεχνική Βοήθεια, με το γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση του εγκλήματος και των ναρκωτικών όπου εκεί εκπονήθηκε ένα έργο που αφορά το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Κλείνοντας θα ήθελα να τονίσω την προστιθέμενη αξία που έχει η συνεργασία της Αρχής με όλες τις Εθνικές Αρχές που σχετίζονται με τα Ενωσιακά θέματα καθώς και με πολλούς άλλους φορείς που μετέχουν σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα όπως ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ με το οποίο πρόσφατα έχουν υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας με θέματα ακεραιότητας και διαφάνειας. Δε θέλω να σας κουράσω άλλο. Παρακολουθούμε τις εργασίες του συνεδρίου και με εκπρόσωπό μας ο οποίος βρίσκεται στα Χανιά, ο κύριος Παυλικιάννης. Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της επιτροπής και καλή συνέχεια.

χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστούμε πολύ την κυρία Γκίνη ... την κυρία Κωνσταντινίδη, ναι! Καταρχήν με ειδοποιούν επίσης ότι έχουμε απαρτία άνω των 70 τα εκατό μπορούμε να συνεχίσουμε και τυπικά και επιτρέψτε μου τώρα να κάνω τη συνοπτική εισήγηση προκειμένου να περάσουμε στα επιμέρους θέματα της συνεδρίασης. Μετά την εισήγηση θα ακολουθήσει το διάλειμμα και μετά πρώτη ομιλήτρια είναι η κυρία Αντωνία Μοροπούλου: για θέματα αειφορίας και ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα.

Δημήτρης Παπαγιαννίδης: Όπως προανέφερα έχουμε σήμερα την ευκαιρία να κάνουμε μια προεπισκόπηση σύντομη βέβαια της προόδου του προγράμματος, να αναφερθούμε στις βασικές προτεραιότητες που θέτουμε και στις πρωτοβουλίες που έχουμε αναλάβει ώστε να διασφαλίσουμε την επιτυχημένη υλοποίηση του. Επειδή η υπηρεσία μου έχει φέρει 7 σελίδες, δεν θα τις διαβάσω αλλά θα τις βάλουμε στα πρακτικά, γιατί ούτως ή άλλως θα αναφερθούν και επι μέρους εισηγήσεις από τους συνεργάτες της διαχειριστικής.

Εισήγηση Προέδρου Επιτροπής Παρακολούθησης :

«Όσο αφορά τη μέχρι σήμερα πορεία του ΠΑΑ, όπως και εσείς θα διαπιστώσετε από τα στοιχεία, βλέπουμε ότι έχει μια πολύ καλή πρόοδο, καθώς τηρούνται σε μεγάλο βαθμό τα χρονοδιαγράμματα και οι στόχοι που θέσαμε από τη πρώτη στιγμή της συνεργασίας μας ως προς την επιτάχυνση και την απορρόφησή του, γεγονός που επιβεβαιώνει την μεγάλη προσπάθεια που καταβάλλεται από όλους μας. Και για αυτό θα ήθελα να σας ευχαριστήσω, όλους τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης του ΠΑΑ και βεβαίως τις Ειδικές μας Υπηρεσίες, για τη συμβολή σας στην επίτευξη των επιχειρησιακών μας στόχων.

Ταυτόχρονα όμως, θα ήθελα να επισημάνω ότι χρειάζεται να **εντατικοποιήσουμε** περαιτέρω τις προσπάθειές μας, ώστε να προχωρήσουμε με μεγαλύτερες ταχύτητες στην εφαρμογή των μέτρων, με έμφαση σε εκείνα που έχουν τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα και συνεισφορά στους στόχους μας.

Επιχειρώντας ένα **σύντομο απολογισμό του έργου μας** θα έλεγα ότι καταφέραμε να ανταποκριθούμε επιτυχώς σε δύο βασικούς στόχους:

- 1. πρώτον**, στην ανάγκη **αφενός επιτάχυνσης της υλοποίησης των επενδυτικών κυρίως μέτρων του ΠΑΑ**, ανταποκρινόμενοι στις ιδιαίτερες συνθήκες και δυσκολίες που προκάλεσαν στην οικονομική δραστηριότητα οι δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας **COVID 19** στον αγροδιατροφικό τομέα, **και αφετέρου ενεργοποίησης σημαντικών μέτρων διαρθρωτικού χαρακτήρα** για τον πρωτογενή μας τομέα, **όπως οι Γεωργικοί Σύμβουλοι και η Συνεργασία** για την προώθηση της καινοτομίας στη γεωργική πρακτική.
- 2. δεύτερον**, στο **σχεδιασμό και ενεργοποίηση** του πακέτου των νέων μέτρων και δράσεων του ΠΑΑ της **μεταβατικής περιόδου 2021-2022**, ώστε να εξασφαλίσουμε την ομαλή μετάβαση στη νέα προγραμματική περίοδο.

Ειδικότερα, ως προς τον πρώτο στόχο επιτάχυνσης της υλοποίησης του ΠΑΑ, σημαντική είναι η πρόοδος στις πληρωμές επενδυτικών κυρίως μέτρων, όπως τα **Σχέδια Βελτίωσης** και η **Μεταποίηση Γεωργικών Προϊόντων** που υστερούσαν τα προηγούμενα χρόνια, ενώ σημαντική προσπάθεια καταβλήθηκε και για την επιτάχυνση της εφαρμογής των τοπικών προγραμμάτων **LEADER** με τις σημαντικές υπερδεσμεύσεις που δόθηκαν για την ένταξη όλων των ιδιωτικών επενδύσεων, την **πρόσθετη κατανομή πόρων ύψους 106 εκ. ευρώ** με την σχετική Υπουργική Απόφαση που εκδώσαμε, καθώς και την επίλυση του προβλήματος των εγγυητικών επιστολών,

ώστε να αποτυπωθεί εντός του 2022 και στην απορρόφησή του το σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον που υπάρχει και αποδεικνύεται με τον μεγάλο όγκο αιτημάτων πληρωμής που έχουν υποβληθεί στις Ομάδες Τοπικής Δράσης.

Θυμίζω επίσης, ότι σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέψαμε έγκαιρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, μια **ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων** απλοποίησης διαδικασιών και κανόνων για την διευκόλυνση των δικαιούχων του ΠΑΑ στην υλοποίηση των επενδυτικών τους σχεδίων, όπως δυνατότητα εκχώρησης της δημόσιας δαπάνης και χορήγηση προκαταβολής, διεύρυνση επιλεξιμοτήτων, παρατάσεις προθεσμιών, αύξηση ποσοστού πληρωμής προκαταβολών, αύξηση του αριθμού αιτήσεων πληρωμής, μη απαίτηση διενέργειας επιτόπιων ελέγχων, κλπ., ενώ διευρύνθηκε και το πεδίο εφαρμογής του προσωρινού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη των πληττόμενων επιχειρήσεων του γεωργικού τομέα από την κρίση του COVID - 19.

Ταυτόχρονα, στη κατεύθυνση της **χρηματοδοτικής στήριξης** των επενδύσεων στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας, σε πλήρη λειτουργία έχει τεθεί το **Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης** που συστήσαμε με στόχο τη μόχλευση πόρων άνω των **480 εκ. €** για τη διευκόλυνση πρόσβασης των επενδυτών σε ρευστότητα με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους. **Επτά συνολικά Τράπεζες** συμμετέχουν στο Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης, οι Πειραιώς, Εθνική, Συνεταιριστική Θεσσαλίας, Συνεταιριστική Καρδίτσας, Procredit, Eurobank και Παγκρήτια, οι οποίες και έχουν υπογράψει επιχειρησιακές συμφωνίες με το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων**, που είναι ο διαχειριστής του Ταμείου.

Παράλληλα, προκηρύξαμε δύο **εμβληματικά μέτρα** του ΠΑΑ με ιδιαίτερη σημασία για τον διαρθρωτικό αναπροσανατολισμό του παραγωγικού μας μοντέλου:

- ✓ το μέτρο των **Γεωργικών Συμβούλων με 80 εκ. ευρώ** και
- ✓ το επενδυτικό σκέλος του μέτρου της **Συνεργασίας** για την προώθηση της καινοτομίας στον πρωτογενή τομέα με **64 εκ. ευρώ**.

Ειδικά για το μέτρο των Γεωργικών Συμβούλων προηγήθηκε εκτεταμένη διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, όπως

- ✓ το **ΓΕΩΤΕΕ**, το οποίο συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση του πλαισίου,

- ✓ ενώ σημαντική υπήρξε η συμβολή και του **ΕΛΓΟ Δήμητρα**, του φορέα πιστοποίησης τόσο των μεμονωμένων γεωργικών συμβούλων όσο και των παρόχων γεωργικών συμβουλών, τον οποίο και ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα επίσης **να ευχαριστήσω τις Περιφέρειες** για τη προσπάθεια που καταβάλλουν και τη συμβολή τους στην πρόοδο και επίτευξη των στόχων του ΠΑΑ, **στα μέτρα που τους έχουν εκχωρηθεί** και να επισημάνω ότι έχουμε διαρκή και εποικοδομητική συνεργασία μέσα από τακτικές τηλεσυσκέψεις και επαφές με όλους τους Περιφερειάρχες, τους Θεματικούς Αντιπεριφερειάρχες και τις υπηρεσίες, στο πλαίσιο της Ομάδας Συντονισμού και Παρακολούθησης του ΠΑΑ για την ετήσια στοχοθεσία που από κοινού συστήσαμε, ώστε να επιταχυνθεί η υλοποίηση των επενδύσεων, ιδιωτικών και δημοσίων.

Η σκληρή και συστηματική δουλειά που κάνουμε αποτυπώνεται και στις συνολικότερες **επιδόσεις** του ΠΑΑ, οι οποίες είναι πολύ ικανοποιητικές παρά την εξαιρετικά δύσκολη οικονομική συγκυρία λόγω της πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία. Έτσι, **το 2021** πετύχαμε από πολύ νωρίς την **κάλυψη του κανόνα n+3**, του στόχου δηλαδή πληρωμών που θέτει η Ε.Ε., ενώ **και για το 2022 θα υπερκαλυφθεί ο στόχος, με ρεκόρ πληρωμών σε σχέση με κάθε άλλη χρονιά και προγραμματική περίοδο, καθώς αναμένονται δαπάνες που θα ξεπεράσουν το 1 δις ευρώ από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)**. Πρόκειται για ένα πολύ μεγάλο ποσό, το οποίο εξασφαλίσουμε με την υποστήριξη και την άριστη συνεργασία της Γραμματείας και του Υπουργείου μας με το Υπουργείο Ανάπτυξης και για το λόγο αυτό θα ήθελα **ιδιαίτερα να ευχαριστήσω τον Γενικό Γραμματέα κο Δημήτρη Σκάλκο και τον Γενικό Διευθυντή της ΕΑΣ τον κο Γιάννη Φίρμπα και βεβαίως τις αρμόδιες Υπηρεσίες τους**. Επίσης, θα ήθελα να τους ευχαριστήσω, όπως και την **Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής**, τον **κο Λογοθέτη** με τους συναδέλφους του, για την εξαιρετική συνεργασία μας στην παρακολούθηση των στόχων του ΠΑΑ και την **αξιοποίηση του εργαλείου της υπερδέσμευσης** για τη διασφάλιση της πλήρους απορρόφησης των κοινοτικών πόρων στο πέρας της προγραμματικής περιόδου.

Μέσα από τις συγκεκριμένες δυνατότητες καταφέραμε οι **εντάξεις έργων** του ΠΑΑ να έχουν φτάσει χωρίς να υπολογίζουμε τους πόρους της μεταβατικής περιόδου το 119% των διαθέσιμων πόρων του και **η απορρόφησή του το 80%**.

Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συνεχιστεί από όλους μας το ίδιο εντατικά και τα επόμενα χρόνια, ώστε να βελτιώσουμε περαιτέρω τις επιδόσεις. **Δεν υπάρχουν περιθώρια** για αστοχίες και καθυστερήσεις, δεδομένου ότι θα πρέπει να δοθεί ικανοποιητικός χρόνος για την υλοποίηση των έργων, ιδιωτικών και δημοσίων, μέχρι το τέλος του 2025, και βεβαίως να μην έχουμε ημιτελή έργα στο τέλος της προγραμματικής περιόδου. Δεν έχουμε άλλωστε την πολυτέλεια μεταφοράς τους ως ανειλημμένες υποχρεώσεις στην επόμενη περίοδο, όπου οι πιέσεις ως προς τον προϋπολογισμό της θα είναι μεγάλες.

Ως προς τον **δεύτερο στόχο**, του σχεδιασμού και ενεργοποίησης των νέων μέτρων και δράσεων του ΠΑΑ της **μεταβατικής περιόδου 2021-2022**, σε συνέχεια της έγκρισης της στρατηγικής τροποποίησης του ΠΑΑ από την Ε.Ε. τον περασμένο Δεκέμβριο **προχωρήσαμε με πολύ γρήγορους ρυθμούς σε νέες προκηρύξεις** ώστε να δεσμεύσουμε τους επιπλέον πόρους ύψους **2 δις ευρώ** περίπου που διατέθηκαν στη Χώρα μας από το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και το Ταμείο Ανάκαμψης.

Ειδικότερα, το νέο αυτό **αναπτυξιακό πακέτο του ΠΑΑ** περιλαμβάνει μια σειρά παρεμβάσεων μεταρρυθμιστικού χαρακτήρα, με ισχυρό περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόσημο, μέτρα που δίνουν το στίγμα και τον προσανατολισμό της πολιτικής μας για τη νέα προγραμματική περίοδο, συνιστώντας τον οδικό χάρτη για την νέα ΚΑΠ 2023-2027.

Ενδεικτικά αναφέρω

- **Το μέτρο των Νέων Γεωργών**, το οποίο **προκηρύξαμε με 420 εκ. €** για την ηλικιακή αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού της γεωργίας και της κτηνοτροφίας μας, καθώς και τη συνολικότερη αναζωογόνηση των τοπικών αγροτικών κοινωνιών, με διπλασιασμό του πριμ πρώτης εγκατάστασης, αποκλειστικά ηλεκτρονική υποβολή φακέλου υποψηφιότητας και αυστηροποίηση του πλαισίου, με όρους και προϋποθέσεις επίτευξης πιο φιλόδοξων επιχειρηματικών στόχων και ουσιαστικής οικονομικής μεγέθυνσης των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Στο μέτρο διαθέσαμε επιπλέον πόρους ύψους 105 εκ. € για την ικανοποίηση του εξαιρετικά μεγάλου ενδιαφέροντος που εκδηλώθηκε.
- **Το μέτρο των Σχεδίων Βελτίωσης για την παραγωγική αναδιάρθρωση το πρωτογενή τομέα, με 180 εκ. €** και έμφαση σε επενδύσεις καινοτομίας, νέων

ψηφιακών τεχνολογιών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το μέτρο θα προκηρυχθεί αφού ολοκληρωθεί η αξιολόγηση του αντίστοιχου προγράμματος των Νέων Γεωργών, όπως παγίως γίνεται σε κάθε προγραμματική περίοδο ώστε να δοθεί η δυνατότητα των ενταγμένων Νέων Γεωργών να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα των Σχεδίων Βελτίωσης και να επωφεληθούν της χρηματοδότησης γεωργοκτηνοτροφικών επενδύσεων.

- **Ταυτόχρονα, ενεργοποιήσαμε το νέο Ταμείο Μικροπιστώσεων σε συνεργασία με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, με 21 εκ. € για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των παραγωγών σε ρευστότητα με ευνοϊκούς όρους, μέσα από τη χορήγηση δανείων έως 25.000 € για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης.**
- **Προκηρύξαμε επίσης τα μέτρα δημοσίων παρεμβάσεων, τα οποία συγκέντρωσαν μεγάλο ενδιαφέρον, και συγκεκριμένα**
 - **τα Μικρά εγγειοβελτιωτικά - αρδευτικά έργα υποδομής με 40 εκ. € για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη χρήση του αρδευτικού νερού, καθώς και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και**
 - **την Αγροτική Οδοποιία, με 43 εκ. € για τη βελτίωση της προσβασιμότητας στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, τη μείωση του κόστους μεταφοράς, την ταχύτερη και ασφαλέστερη διακίνηση ευπαθών προϊόντων.**
- **Ταυτόχρονα προκηρύξαμε τα περιβαλλοντικά μέτρα και ειδικότερα:**
 - **Το μέτρο της Βιολογικής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας, με 490 εκ. € και στο οποίο διαθέσαμε επιπλέον 218 εκ. ευρώ για την ικανοποίηση του ιδιαίτερα αυξημένου ενδιαφέροντος που εκδηλώθηκε.**
 - **Το μέτρο της Μείωσης των νιτρικών στη Γεωργία, με 150 εκ. € για την προστασία των ευαίσθητων γεωργικών οικοσυστημάτων και περιοχών από τη ρύπανση με αγροχημικά.**
- **Προδημοσιεύσαμε επίσης τα μέτρα για**
 - **την Ευζωία των ζώων, με 25 εκ. € και στόχο τη βελτίωση των συνθηκών εκτροφής, την καλή διαβίωση και την αειφορική ανάπτυξη της**

χοιροτροφίας με σεβασμό στην ασφάλεια και την υγεία των καταναλωτών.

Επίσης το μέτρο για

- ο **την Πιστοποίηση της ποιότητας του Βαμβακιού, με 41 εκ. €** με στόχο τη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας του στρατηγικού αυτού προϊόντος για τη χώρα μας και την ενίσχυση της εξωστρέφειάς του.
- **Επίσης, ξεκινάμε την πιλοτική εφαρμογή του μέτρου για την διαχείριση κινδύνων στη Γεωργία με πόρους 9,5 εκ. €.** Το μέτρο θα αφορά στην προστασία του γεωργικού εισοδήματος από σοβαρές και απρόβλεπτες διακυμάνσεις του εξαιτίας κρίσεων, μέσα από την ενθάρρυνση σύστασης και λειτουργίας ταμείων αλληλοβοήθειας. Θα απευθύνεται καταρχήν στον ευαίσθητο κλάδο των πυρηνοκάρπων και για το λόγο αυτό είμαστε σε συνεργασία με τους συλλογικούς τους φορείς για την ωρίμανση του σχετικού θεσμικού πλαισίου.
- **Τέλος, σημαντικοί πόροι της τάξης των 460 εκ. € από το πακέτο της μεταβατικής περιόδου κατευθύνεται στις ετήσιες προκηρύξεις της Εξισωτικής Αποζημίωσης, ενός μέτρου που συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση του εισοδήματος των παραγωγών και στη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας σε ιδιαίτερα εύάλωτες περιοχές με φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα, όπως οι ορεινές, οι μειονεκτικές και οι νησιωτικές περιοχές της χώρας μας. Το μέτρο προκηρύχθηκε για την φετινή χρονιά με 250 εκ. €.**

Κατά συνέπεια από το συνολικό πακέτο των **2 δις ευρώ**, έχουν ήδη ενεργοποιηθεί πλήρως (προκηρυχθεί ή προδημοσιευτεί ή δεσμευτεί σε ετήσιες τακτικές προκηρύξεις) μέτρα ύψους άνω των **1,7 δις ευρώ**, ήτοι ποσοστό ενεργοποίησης 85% σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα αν αναλογισθεί κανείς ότι το πακέτο εγκρίθηκε από την Ε.Ε. μέσω της σχετικής τροποποίησης του ΠΑΑ τον Δεκέμβριο του 2021. Υπολογίζουμε ότι στο αμέσως επόμενο διάστημα θα καλύψουμε το 100% των διαθέσιμων πόρων του ΠΑΑ και γιαυτό εγκαίρως ζητήσαμε από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων νέα υπερδέσμευση. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίσαμε το επιτυχημένο κλείσιμο του τρέχοντος ΠΑΑ χωρίς απώλεια πόρων και ταυτόχρονα την ομαλή ενεργοποίηση του νέου προγράμματος με εμπροσθοβαρείς δαπάνες.

Κυρίες και Κύριοι,

Συμπερασματικά, βρισκόμαστε μπροστά σε σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες, τις οποίες καλούμαστε να αξιοποιήσουμε διαθέτοντας και την πολιτική βούληση, και το σχέδιο και τους πόρους. Αποτελεί δε απόλυτη πεποίθησή μας ότι ο αγροδιατροφικός μας τομέας μπορεί να αποτελέσει **ισχυρό πυλώνα ανάπτυξης για την εθνική μας οικονομία και τις αγροτικές μας περιοχές**, για αυτό και επιβάλλεται να επενδύσουμε σε αυτόν με κάθε μέσο και τρόπο, καθώς είναι σε θέση να στηρίζει την παραγωγική μας ανασυγκρότηση και να παράξει πλούτο για τη χώρα, ιδιαίτερα σε συνθήκες δύσκολες και απαιτητικές, όπως οι σημερινές.

Με αυτές τις σκέψεις, θα ήθελα να σας **καλωσορίσω** και πάλι στην 11^η Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΑΑ και να σας ζητήσω να **καταβάλλουμε από κοινού** κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη των στόχων που έχουμε θέσει.

Σας ευχαριστώ πολύ.»

Θα ήθελα να πω μερικά θέματα εκτός κειμένου. Καταρχήν το πρόγραμμα, σε αντίθεση με την αλιεία αν το θέλετε, που πραγματικά έχουμε κάποιες δυσκολίες και παρότι την προηγούμενη χρονιά κάναμε μια υπεράνθρωπη προσπάθεια και ανακτήσαμε ότι είχαμε χάσει το 20, έχει, έχει το πρόβλημα του ΠΑΑ είναι η υπερθέρμανση και η ανάγκη για περισσότερους πόρους. Άρα πάμε πάρα πολύ καλά και ήθελα να διαβεβαιώσω την επιτροπή ότι θέματα απώλειας κοινοτικών πόρων, όχι μόνο για φέτος αλλά και για τα επόμενα χρόνια και μέχρι το 25 δεν νομίζω ότι θα τεθούν ποτέ. Εκείνο βέβαια που χρειάζεται είναι πραγματικά να εντατικοποιηθούν συγκεκριμένα προγράμματα. Θα θελα να πω λίγο για το λίντερ. Το λίντερ όλο συνέχεια ζητάει πόρους αλλά η απορρόφηση ήταν πάρα πολύ χαμηλή. Ενώ το ΠΑΑ είναι μεταξύ των πρώτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το λίντερ ήταν ένα απ τα χαμηλότερα στην απορρόφηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ήταν προτελευταίο όταν ανέλαβα εγώ και μάλιστα έχω και γενέθλια σήμερα, πριν ένα χρόνο περίπου ανέλαβα. Κάναμε μία μεγάλη προσπάθεια να αλλάζουμε εντελώς τον τρόπο πληρωμής με δυσκολία βέβαια γιατί το ν αλλάζουμε μετά από πολλά χρόνια και με το νέο τρόπο που ήτανε πρόταση και της, και του δικτύου αλλά και δική μας, κάναμε μια μεγάλη συνεργασία και έτσι μπορώ να πω ότι θα πάμε πολύ καλύτερα, όχι βέβαια στις καλές, επιτρέψτε μου έτσι να το πω στις καλές αναπτυξιακές, τις δραστήριες που είναι στην πρώτη σειρά, αυτές ούτως ή άλλως θα πηγαίνουν πολύ καλά, γιατί όταν έχεις από πίσω ισχυρή κεφαλαιακή βάση, υποστήριξη, οι δήμαρχοι και οι περιφέρειες να είναι δίπλα σου, δεν έχεις κανένα πρόβλημα να βγάλεις εγγυητική. Δυστυχώς όμως πάνω από τις μισές είχαν ένα τεράστιο πρόβλημα να βγάλουν εγγυητικές επιστολές γιατί ο ΟΠΕΚΕΠΕ όταν δίνει την προκαταβολή για να πληρώσετε άμεσα τους επενδυτές χρειαζόταν να βγει μια εγγυητική, αν βγει μια εγγυητική 2 – 3 εκατομμύρια προφανώς πληρώνεις όλους και την ανακυκλώνεις αργότερα, αν βγάζεις 100 και 200 χιλιάδες στην εγγυητική ζήτησε Μάη μου να φας τριφύλλι, δεν βγαίνει έτσι, όταν τα προγράμματα είναι των 400 χιλιάδων καταλαβαίνετε ότι δεν μπορούσε να λειτουργήσει έτσι γιατί μ' αυτό το σύστημα που

κάναμε να πληρώνει απευθείας ο ΟΠΕΚΕΠΕ χωρίς βέβαια να κάνει ξανά 15 ελέγχους αφού όλα είναι ελεγμένα, να ελέγχει το τελικό και να πληρώνει ο ΟΠΕΚΕΠΕ, δεν χρειάζεται εγγυητική και έτσι πιστεύω επιταχύνουμε. Εδώ σας ξεπέρασε η Αναπτυξιακή Λέσβου, ο κύριος Περιμένης αγαπητέ Γιώργο Μαυρογιάννη ήταν ο πρώτος που πήρε αλλά ξέρω ότι μετά ακολουθήσατε εσείς με πολύ περισσότερα χρήματα οπότε άρα πάλι διεκδικείτε την πρωτιά οι δυο καλύτερες αναπτυξιακές που έχετε. Βέβαια αυτό σημαίνει ότι πρέπει να βοηθήσουμε και τις άλλες στην Κρήτη να πάνε, και έχουμε σκεφτεί, θα τα πούμε μετά, στο φαγητό. Τώρα, να πω λίγο, εγώ δε θέλω να πω πού πάμε πάρα πολύ καλά, θέλω να πω πού έχουμε κάποια προβλήματα και είναι εδώ και ο διευθυντής της υπηρεσίας προγραμματισμού, ο Νέστωρας ο Πεταλάς και ξέρει πόσες φορές και με τον κύριο Γεωργαντά τον Υπουργό, που έχει τη συνολική ευθύνη και με τον κύριο Στύλιο έχουμε κάνει συσκέψεις. Εκεί λοιπόν πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να επιταχύνουμε στα προγράμματα της μεταποίησης, της Εμπορίας και Μεταποίησης Αγροτικών Προϊόντων. Γίνεται μία πολύ καλή προσπάθεια αλλά χρειαζόμαστε και προσωπικό και εδώ να σας πω ότι όταν ανέλαβα, κληθήκα..., γιατί είχαμε το πρωτόκολλο κάτω στη διαχειριστική, έχουμε έτσι ένα μεγάλο αμφιθέατρο, όταν ζήτησα να ρθει ο κόσμος είπα να ρθουν όλοι, χωράμε, θα χουμε ανοιχτά παράθυρα, εγώ είχα συνηθίσει κάτι νούμερα 220 άτομα, όταν λοιπόν ήρθαν αυτοί που ήρθανε λέω γω, τί στο καλό, οι μισοί λείπουν σε άδεια, που είναι οι υπόλοιποι; Και μου είπαν ότι δυστυχώς είμαστε οι μισοί απ' ότι θυμάστε και δεν είναι οτι ήρθαν από τις δυο διευθύνσεις, ήρθε μόνο η μία και μετά η άλλη, άρα πραγματικά ένας από τους λόγους που μερικές υπηρεσίες δεν μπορούν να ανταποκριθούν όπως θα θέλαμε, είναι και ότι μας λείπουν σε αρκετά σημεία επιστήμονες είτε γεωπόνους, εμάς βέβαια είναι το τέτοιο, είτε οικονομολόγοι και άλλοι επιστήμονες. Τώρα, δεν θέλω να κουράσω σε κάτι άλλο γιατί θα γίνουν εξειδικευμένες αναλύσεις, θα αναφερθούμε για κάθε ένα απ τα προγράμματα, νομίζω ότι πάμε πολύ καλά, δεν πάμε απλώς καλά, το αποδεικνύουν και τα νούμερα. Φέτος δε, θα πάμε σε ιστορικό ρεκόρ όλων των εποχών με το 1 δις 200 και βέβαια γι αυτό έχουμε κάποια ρεκόρ σε εγκρίσεις. Δηλαδή, οι νέοι αγρότες, το μεγάλο στοίχημα που μας έθεσε το Οικονομικών είναι εντάξει να σας δώσουμε άνω του ενός δις αλλά επειδή πρέπει να πάρουμε και απ' την κοινότητα και τα κοινοτικά λεφτά πρέπει να έχετε ολοκληρώσει τη διαδικασία το Σεπτέμβριο για να κάνουμε αίτημα πληρωμής. Στις 7 από τις 12 περιφέρειες ολοκληρώθηκε ήδη, η Κρήτη καλά ήταν από τις πρώτες άρα αυτό ήταν και ένα μέτρο πίεσης για τις άλλες να τελειώνουμε πολύ γρήγορα για να κάνουμε το αίτημα πληρωμής, να πάρουν το 70 τα εκατό. Και εκεί που παίρναν 20 και 17μση χιλιάδες τώρα θα πάρουν οι αγρότες 35 και 40 χιλιάδες. Αυτό είναι η πραγματική φροντίδα για την ανανέωση την ηλικιακή και βέβαια, εγώ οφείλω να το πω, απλουστεύσεις φροντίδα αλλά εδώ βάλαμε και πολλές δικλείδες γιατί τα λεφτά, δεν υπάρχει ούτε λεφτόδεντρο ούτε βρίσκονται στη θάλασσα. Βάλαμε μια δεκαετή παραμονή στον ΟΓΑ, βάλαμε και άλλες δικλείδες, που θεωρούμε απαραίτητες ώστε όχι όποιος περνάει απέξω απ το Υπουργείο να υποβάλλει αίτηση και να εγκριθεί. Άρα πραγματικά κάποιες φορές ακούω με ιδιαίτερο σκεπτικισμό το να ζητάμε συνέχεια να ελαφρύνει το πρόγραμμα στις διαδικασίες. Όχι, θα ελαφρύνει εκεί που μπορούμε. Όλα γίνονται ηλεκτρονικά κι εδώ η συμβολή του υφυπουργού του κυρίου Στύλιου του αρμόδιου για το ΠΑΑ ως καθηγητής πληροφορικής είναι Στύλιο τεράστια και ερχόμενος και από το Υπουργείο το Ψηφιακής Πολιτικής, είναι τεράστια. Εγώ δεν

κάνω τον ειδικό στην πληροφορική και πολλές φορές έτσι τον ακούω με ανοιχτό το στόμα πως τα περιγράφει και πώς τα κάνει, όπως και το ότι κάναμε στο open Gov τις δηλώσεις και όλα αυτά. Είναι νέα δεδομένα, σε όλα υπάρχει ίχνος, το βλέπουνε και οι Δήμαρχοι και όλοι οι αγρότες και μελετητές με όργανα όπως η τηλεπησκόπηση πιάσαμε κάποιους τότε που δηλώναν ότι είχαν χαμηλής κάλυψης θερμοκήπια και λοιπά ενώ η τηλεπησκόπηση μας δηλώνει ότι το διάστημα που δηλώναν το αγρόκτημα είναι χέρσο. Πλέον και το κράτος έχει πολλά μέτρα και θα τα εφαρμόσουμε. Οφείλω να πω ότι όπου δεν πιάνεται δεν παίρνει οτιδήποτε άλλο παρά με στοιχεία διαφάνειας αλλά και αυστηρότητας θα αντιμετωπίζονται τέτοια φαινόμενα που κάποιοι προσπαθούν να εκμεταλλευθούν γεγονότα που ίσως παλιά, πολύ παλιά, τα τελευταία χρόνια δε γίνονται τέτοια αλλά πολύ παλιά ίσως να γινόντουσαν, αλλά πλέον η τεχνολογία μας παρέχει πάρα πολλά δεδομένα ώστε να πιάνουμε και αυτούς και ότι και να γίνει ο κλέβων, ο έχων δύο καρπούζια στη μασχάλη, πλέον όσο και να προσπαθήσει αποδεικνύεται, ευτυχώς η ψηφιοποίηση όλων των διαδικασιών μας έχει, μα αφήνει ίχνος και με την τηλεπησκόπηση μας αποκαλύπτονται τα πάντα. Δε θέλω να σας κουράσω, θα πάμε τώρα σε ένα διάλειμμα, να θυμίσω ότι στις 3μιση με 4 η ώρα θα έχουμε ένα γεύμα με ψαροφαγία κιόλας γιατί χθες ήταν ιδιαίτερα χορταστικό, τα εδέσματα με τα ψάρια του βουνού, τα αρνιά και τα ερίφια, στο Ξυλούρη, στο Νεώριο, είναι λίγα μέτρα πιο πέρα. Λοιπόν ευχαριστώ πολύ και να συγχαρώ για μια ακόμη φορά και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είμαστε σε συνεργασία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, μπορεί το ΠΑΑ να φαίνεται ως ανεξάρτητο πρόγραμμα αλλά πάντα η εθνική συμμετοχή είναι θέμα του Ανάπτυξης. Επίσης οι υπερδεσμεύσεις, έχουμε μια στενή συνεργασία, για πρώτη φορά θα έχουμε και την ΕΔΕΑ στον ΟΠΕΚΕΠΕ να ελέγχει τις διαδικασίες και με χαρά έχουμε καλωσορίσει ήδη και θα έχουμε και άλλο ραντεβού και τον ειδικό Γραμματέα τον κύριο Αλεξόπουλο και μαζί με τον Υπουργό έχουμε φροντίσει να δούμε τις διαδικασίες και τον πρόεδρο του ΟΠΕΚΕΠΕ εννοείται τον κύριο Μελά, ευχαριστώ πολύ τον Δήμαρχο και τον Περιφερειάρχη για τη φιλοξενία. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, φαντάζομαι η αίθουσα είναι με ΕΣΠΑ φτιαγμένη, ο Δήμος και η Περιφέρεια το έκανε ή η Περιφέρεια; Ααα μπράβο, ακόμα καλύτερα. Ήταν νομίζω σωστή η επιλογή αν και πληρώσαμε για αυτή την αίθουσα. Βεβαίως, πληρώσαμε και με χαρά, ευχαριστούμε λοιπόν πολύ, σε ένα τέταρτο παρακαλώ όλοι εδώ να συνεχίσουμε τις εργασίες και σα καλώ όλους να απολαύσετε την κυρία Μοροπούλου: που είναι παγκόσμια φήμης του Μετσοβίου που θα μας αναλύσει το θέμα της βιώσιμης ανάπτυξης στον πρωτογενή τομέα.

Χειροκροτήματα

02:30:50 – 02:59: 05 Διάλειμμα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Παρακαλώ πολύ καθίστε κάτω. Λοιπόν, πριν δώσω το λόγο στη κυρία Μοροπούλου: να πω ότι για τα πρακτικά υπολογίζουμε ότι το αμέσως επόμενο θα καλύψουμε το 100 τα 100 των διαθέσιμων πόρων γι αυτό και εγκαίρως ζητήσαμε απ' το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων νέα υπερδέσμευση. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζουμε το επιτυχημένο κλείσιμο του τρέχοντος ΠΑΑ χωρίς απώλειες πόρων και ταυτόχρονα προχωράμε στην ομαλή ενεργοποίηση του νέου προγράμματος με εμπροσθοβαρείς δαπάνες. Ο λόγος είναι στην καθηγήτρια στην κυρία Μοροπούλου.

Αντωνία Μοροπούλου: Ευχαριστώ τον Γενικό Γραμματέα για την πρόσκληση. Διακεκριμένοι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Παγκόσμιας Τράπεζας του Υπουργείου Ανάπτυξης. Δε βλέπω τους Δημάρχους, της Τοπικής αυτοδιοίκησης. Αγαπητοί εκπρόσωποι. Με ρώταγε πριν ο αντιπεριφερειάρχης, ο κύριος Καλογεράς, μου λέει, «απ' τον πανάγιο τάφο στην αιεφόρο ανάπτυξη;». Θα πω το αντίθετο. Από την αιεφόρο ανάπτυξη ξεκίνησε όλη η προσπάθεια, κομμάτι της θα σας παρουσιάσω, απ' το 81, στους διεθνείς οργανισμούς όπου κατοχυρώσαμε για πρώτη φορά τότε την έννοια της αιεφόρου ανάπτυξης. Σήμερα, 40 χρόνια μετά την εφαρμόζουμε. Αυτό είναι ήδη μια πολύ μεγάλη στέρηση. Μια άλλη στέρηση, και γι αυτό θέλω να συγχαρώ κιόλας τον συνάδελφο και φίλο τον Δημήτρη τον Παπαγιαννίδη, είναι ότι η έρευνα τεχνολογικής εξειδίκευσης στην περιφέρεια και τοπικά που ήτανε καθήκον των προγραμματικών περιόδων με εντοπισμό στο 2014 για όλη την Ευρώπη, στην Ελλάδα δεν υλοποιήθηκε. Ακριβώς αυτό το κενό έρχεται να καλύψει αυτή τη στιγμή η προσπάθεια του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης να ενεργοποιήσει επιστημονικές συμβολές, διεπιστημονικά προφανώς και εγώ εκφράζω μία άποψη του Πολυτεχνείου αλλά δεν είναι μονομερής. Τη διεπιστημονική. Να δώσει περιεχόμενο στην κατεύθυνση της καινοτομίας που είναι ακριβώς αυτή η οποία χαρακτηρίζει τώρα τη νέα πρόκληση της εποχής για την Αγροτική Ανάπτυξη. Επομένως μιλώντας για την αιεφόρο ανάπτυξης της αγροτικής παραγωγής και τον αγροτουρισμό. Θέλω να δώσω έμφαση σε δύο διαστάσεις που θεωρώ ότι πρέπει να χαρακτηρίσουν την καινοτομία που θα στηρίζει και θα εφαρμόσει πιλοτικά αυτή η περίοδος. Το πρόγραμμα της αγροτικής ανάπτυξης και όχι μόνο αλλά που θα στηρίζει και θα εφαρμόσει και η ίδια η περιφερειακή και η τοπική αυτοδιοίκηση γιατί οι προκλήσεις σε αυτούς απευθύνονται. Η πρώτη λοιπόν κατεύθυνση που θα πραγματευτώ είναι λοιπόν η κατεύθυνση της αιεφόρου ανάπτυξης της αγροτικής παραγωγής που συνδέεται με τα αυθεντικά αγροτικά προϊόντα σαν πρώτες ύλες που σε μία καθετοποίηση παράγουν ανταγωνιστικά αγροτικά προϊόντα έχουν δηλαδή προστιθέμενη αξία ακριβώς για την τοπική ή την περιφερειακή και εν τέλει την εθνική οικονομία γιατί αυτά τα προϊόντα εφόσον ταυτοποιηθούν μπορούν να δώσουν και την ταυτότητα της προέλευσης στα παραγόμενα προϊόντα και με αυτήν την έννοια μπορούν να αποτελέσουν μια διαρκή γεννήτρια προστιθέμενης αξίας. Είναι πολύ χαρακτηριστικό ότι η κλιματική αλλαγή σε σχέση με την αγροτική παραγωγή και ειδικά ως προς τα αυθεντικά αγροτικά προϊόντα που έχουν ένα συμβολικό και εμβληματικό χαρακτήρα στην πορεία που είπα, δεν έχει εξεταστεί ως προς τις επιπτώσεις που έχει στην ποιότητα των ποικιλιών και των ειδών. Επομένως η καινοτομία που αυτή τη στιγμή καλείται να απασχολήσει, να εμπλέξει στην αιεφόρο αγροτική ανάπτυξη το ΠΑΑ και η τοπική αυτοδιοίκηση έχει ακριβώς αυτό το χαρακτηριστικό. Μιας πιλοτικής διερεύνησης που θα επιτρέψει με βάση τον εντοπισμό στρατηγικού χαρακτήρα τέτοιων προϊόντων σε όλη την επικράτεια, την ταυτοποίηση τους σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με αξιοποίηση και εδώ μιλάμε για καινοτομία και πώς εισέρχεται σε τεχνικό επίπεδο βέβαια, η καινοτομία στην οποία αναφερόμουν είναι στρατηγικού χαρακτήρα, με την αξιοποίηση των μεταγεωνομικών τεχνικών είτε στο επίπεδο του DNA είτε του RNA που είναι η πιο σύγχρονη μαζική εφαρμογή. Ο πρωθυπουργός της χώρας το Δεκέμβριο το 19 στη βουλή ανακοίνωσε τη δημιουργία Εθνικού Κέντρου Ταυτοποίησης τοπικών αυθεντικών αγροτικών προϊόντων. Το τεχνικό επιμελητήριο της Ελλάδας σε μία προσπάθεια να ξεκινήσει μία διεπιστημονική προσπάθεια που θα στήριζε ακριβώς ένα

τέτοιο κέντρο που θα έχει τα δεδομένα της ταυτοποίησης πήρε την ανάλογη απόφαση και ξεκίνησε αυτή τη διαδικασία τον Απρίλιο του 20. Στην κατεύθυνση αυτή που εξυπηρετεί και τη food safety της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήδη ενεργοποιήθηκε η ηγεσία της Ευρωπαϊκής ανάπτυξης και έγινε μια πρώτη συντονισμένη προσπάθεια του ΤΕΕ με τον ΕΛΓΟ τον ΕΦΕΤ και το Υπουργείο Ανάπτυξης. Αυτή η προσπάθεια κύριε Γενικέ προσβλέπουμε να συνεχιστεί γιατί με την αλλαγή της ηγεσίας του Υπουργείου έμεινε εκεί και είναι πολύ σημαντική για αν δώσει το πέραςμα στη επόμενη μέρα. Εγώ θα σας πω πολύ σύντομα ενισχύοντας αυτήν τη πρόταση δύο πολύ χαρακτηριστικές πιλοτικές εφαρμογές που έκανε διεπιστημονικά το Πολυτεχνείο με γεωπόνους από το ΕΚΕΤΑ, το ΑΠΘ και τη DNA sequence, μια start up στο πεδίο αυτό της metagenomics. Καταρχάς όσον αφορά στην ταυτοποίηση αρωματικών φυτών γλυκάνισου στη Λέσβο, στο Λισβόρι, που είναι η βάση του ούζου ειδικά του ούζου του Πλωμαρίου σαν προϊόντος προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης που όμως στηρίζεται πλάι στην πιστοποίηση μέχρι τώρα στην πιστοποίηση του ότι η πιστοποίηση της παραγωγής και η εμφιάλωση γινότανε στη Λέσβο. Αυτό που προτείνετε για να πάει στο επόμενο βήμα, στο ΠΟΠ, να πάει αδιαμφισβήτητα είναι η αξιοποίηση του γλυκάνισου του Λισβορίου που βεβαίως ταυτοποιήθηκε με μια διαδικασία που συνδέει τη γενετική ανάλυση με τη βιοπληροφορική και που επιτρέπει μέσα από τη γραμμοκωδικοποίηση του DNA με μια μέθοδο ταυτοποίησης των γονιδίων με βάση την πρότυπη δειγματοληψία και ανάλυση να έχουμε τη μοναδική γενετική ταυτότητα αυτών των σπόρων. Εδώ βλέπετε τις διαφορές των θραυσμάτων DNA μιας μεταβλητής γενετικής θέσης που σχετίζεται με το άρωμα. Αυτά είναι τα δείγματα του γλυκάνισου από το Λισβόρι, ενώ εδώ βλέπετε πως διαφοροποιούνται, διακριτό στο ενδιάμεσο βήμα αυτά τα δείγματα από ανάλογα της Τουρκίας, Ιταλίας, Ισπανίας, της Συρίας ή της Β. Ελλάδος. Δε θα υπεισέλθω στις τεχνικές λεπτομέρειες, θέλω μόνο να πω ότι αυτή η διαφοροποίηση που είδατε δείχνει και τη σταθερότητα των σπόρων αυτών, των τεχνικών της καλλιέργειας τους και της αποθήκευσής τους και της χρήσης τους και δείχνει πώς μπόρεσαν να αντισταθούν σε ακραίες συνθήκες που επιφέρει η κλιματική αλλαγή. Το ίδιο ισχύει και για τη διάκριση των ίδιων των σπόρων από αυτούς, μιλάμε και για άλλες περιοχές. Επεξεργασία πολύ μεγάλου αριθμού δεδομένων που η βιοπληροφορική στο Πολυτεχνείο μας επέτρεψε να έχουμε με πού μεγάλη βεβαιότητα αποτελέσματα. Εδώ βλέπετε την πολλαπλή στοίχιση των ακολουθιών της αλληλούχησης. Αναφερόμαστε στην πρωτεΐνη που δείχνουν πόσο σε πρόσφατα σχετικό χρόνο έχουμε σταθερή ποιότητα στον χρόνο στο σπόρο του Λισβορίου όχι μόνο προς τα αιθέρια έλαια αλλά και ως προς τα αντιοξειδωτικά και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό γιατί ακριβώς η γενετική παραλλακτικότητα που συνδέεται με τα αντιοξειδωτικά αποτελεί και κρίσιμη παράμετρο της ανθεκτικότητας των ειδών στην κλιματική αλλαγή. Αναφέρω λοιπόν αυτά τα αποτελέσματα γιατί θέλω να πω ότι δεν είναι μόνο στρατηγικής σημασίας για την πριμοδότηση στην αγορά μοναδικών παραγόμενων προϊόντων όπως το ούζο, που έχουνε πλέον ονομασία προέλευσης με μια αδιαμφισβήτητη και σε επίπεδο ευρωπαϊκού δικαστηρίου προέλευση γιατί δείχνουν πόσο ανθεκτικά, πέρα από το πόσο αρωματικά ή αντιοξειδωτικά είναι, πόσο ανθεκτικά είναι αυτά τα αυθεντικά αγροτικά προϊόντα. Αυτό όμως μπορούμε να το δούμε μόνο στη βάση της μοριακής γενετικής ανάλυσης του DNA. Σε σχέση με τη βιοποικιλότητα στην αμπελοκαλλιέργεια. Δουλεύοντας στην περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας -

Θράκης, δουλεύουμε παράλληλα στο Ιόνιο αλλά δεν έχω ακόμα τα αποτελέσματα να σας δείξω, με την μέθοδο της μαζικής αλληλούχησης ολόκληρων μεταγραφημάτων, αυτή είναι η RNA sequence, είναι η πιο καινοτόμα εφαρμογή της μεταγεωνομικής, μας αποκαλύφθηκε αξιολογημένη γενετική παραλλακτικότητα των παραδοσιακών ποικιλιών αμπέλου της Θράκης. Εδώ βλέπετε τις διαφοροποιήσεις μεταξύ ποικιλιών για το ίδιο γονίδιο με τη βιοπληροφορική ανάλυση, όπου αυτή η θεαματική ενδοειδική αλλοπλοειδική παραλλαγή των στο Μαυρούδι, στον Καρναχαλά, στο Λιγαρίδι, στο Παμίδι, στον Παπακαρά, δείχνει την πολυπλοκότητα του γονιδιώματος αλλά δείχνει παράλληλα τη μοριακή εξελικτική προσαρμογή του στο περιβάλλον και την αντοχή του στις συνθήκες κλιματικής αλλαγής. Είναι λοιπόν χαρακτηριστικό ότι οφείλουμε σε αυτές ακριβώς τις συνθήκες να γνωρίσουμε για να προστατεύσουμε απ την κλιματική αλλαγή τις ποικιλίες και τα είδη που έχουμε. Και μέχρι τώρα δεν τα γνωρίζουμε αγαπητοί συνάδελφοι όλων των ειδικοτήτων. Γιατί; Γιατί η γνώση όπως είπα έχει παραμεριστεί. Θεωρείται δεδομένη, δεν αξιολογείται ιδιαίτερα. Λέμε τις μεγάλες κουβέντες, να προστατεύσουμε απ την κλιματική αλλαγή, την Πράσινη Ανάπτυξη, την Κυκλική Οικονομία, πώς όμως όταν δεν γνωρίζουμε τα χαρακτηριστικά των προϊόντων που έχουμε. Και το λέω αυτό γιατί ειδικά και στην Κρήτη και σε άλλες περιφέρειες, είναι εδώ και ο Πρόεδρος του ΤΕΕ, που έχουμε κάνει τέτοιες προτάσεις, παραγνωρίστηκαν διότι η καινοτομία των πιλοτικών προγραμμάτων αυτού του τύπου θεωρείται πολυτέλεια. Λοιπόν δεν είναι πολυτέλεια. Σήμερα είναι στον πυρήνα των αναγκών της αειφορίας για να επιβιώσει όχι μόνο η αγροτική παραγωγή αλλά όλη η ανάπτυξη. Και χάρηκα πολύ που άκουσα και το Βασίλη το Διγαλάκη, το Βουλευτή Χανίων να μιλάει στην ίδια κατεύθυνση. Και βεβαίως επαναλαμβάνω, διεπιστημονικά. Κανείς δεν περισσεύει. Ούτε οι γεωπονικές, ούτε τα πολυτεχνεία, ούτε οι οργανισμοί, ο ΕΛΓΟ, ο ΕΦΕΤ, όλοι εκείνοι που έχουνε την τεχνογνωσία οφείλουν να συμπράξουν. Για να περάσω στο 2^ο άξονα της αειφορίας, σ' ένα άλλο επίπεδο. Απ το μοριακό επίπεδο στο μακροοικονομικό επίπεδο της ανάπτυξης. Θέλω να μιλήσω για τον αγροτουρισμό που συνδέει την αγροτική παραγωγή με τις εξωτερικές οικονομίες του τουρισμού και πολλαπλασιάζει τα αποτελέσματά της ενώ ταυτόχρονα διατηρεί και μεταδίδει την ιστορική τεχνογνωσία της αγροτικής παραγωγής κάθε τόπου που αποτελεί κληρονομιά του. Πρόσφατα η UNESCO κατοχύρωσε στις κατηγορίες της άυλης κληρονομιάς ακριβώς την τεχνογνωσία, την τοπική τεχνική, δηλαδή και τη γνώση για την παραγωγή την αγροτική. Παράλληλα όμως ο αγροτουρισμός μπολιάζει και τις νέες γενιές με το ενδιαφέρον, με την αξιολόγηση της σημασίας της πρωτογενούς παραγωγής. Θα μου πείτε γιατί, γιατί συνδέουμε τον αγροτουρισμό με τις εξωτερικές οικονομίες γιατί αυτό ακριβώς πάμε να κάνουμε για να πολλαπλασιάσουμε το αποτέλεσμα. Το πρωί και ο Δήμαρχος Χανίων και ο Περιφερειάρχης της Κρήτης και βεβαίως και ο Υπουργός αναφέρθηκαν στην ανάγκη η γαστρονομία να αποτελέσει έναν άξονα της ενίσχυσης του τουρισμού εισαγάγωντας μέσα από την καθετοποίηση στη διατροφική αλυσίδα τα διάφορα παράγωγα της πρωτογενούς αγροτικής παραγωγής. Σαυτό που έχει ενδιαφέρον λοιπόν είναι εν προκειμένω, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης το οποίο κατέχει την αρμοδιότητα να ανακηρύξει, να αναγνωρίσει και να ανακηρύξει ένα προϊόν ή μια διαδικασία ως αγροτουριστική να διασυνδεθεί επίσης κάθετα με το Υπουργείο Ανάπτυξης, με τον ιδιωτικό τομέα, με την τοπική αυτοδιοίκηση, για να μπορεί αυτά που χρειάζεται να τα κάνει πράξη. Όχι μόνο να

τα αναγνωρίσει και να τα ανακηρύξει. Αυτή άλλωστε είναι και η λογική της Κυκλικής Οικονομίας και της αειφορίας, μόνο που εδώ έχει αποτελέσματα τα οποία είναι πολλαπλασιαστικά. Γιατί ακριβώς, τις απομονωμένες περιοχές, δηλαδή σ αυτές που τους λείπουν οι εξωτερικές οικονομίες και που χρειάζονται τον τουρισμό για να μπορούν να κινήσουν ενδογενείς διαδικασίες ανάπτυξης είναι φανερό ότι έχουμε εκείνες τις προϋποθέσεις να στήσουμε μεγάλα ανοιχτά κοινωνικά και οικονομικά εργαστήρια και εργαστήρια εν προκειμένω αγροτικής παραγωγής σε ένα νησί, σε ένα βουνό, σε μια απομονωμένη περιοχή, που θα μπορούμε να έχουμε αποτελέσματα. Κάποιες πολύ χαρακτηριστικές πιλοτικές εφαρμογές και πολύ επίκαιρες για μας που είμαστε νησιώτες, εγώ ως Δωδεκανήσια γνωρίζω τη δραματικότητα των στιγμών, όπου απειλείται αυτή τη στιγμή η δική μας η ακεραιότητα να μιλήσουμε για την αειφόρο ανάπτυξη λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών με τη δημιουργία νέων τουριστικών πόρων και προϊόντων, μέσω ανάλυσης, τεκμηρίωσης μοντελοποίηση διαχείρισης και διατήρησης του πολιτιστικού αλλά και του φυσικού αποθέματος με χρήση εφαρμογών της πληροφορικής. Είναι ένα πρόγραμμα του Πολυτεχνείου που συντονίζω, μετέχει το ΙΤΕ, είναι εδώ ο κύριος Καμπάνης. Το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, το Consortis, η Telesto, το ΙΤΕΠ και το Τεχνικό Επιμελητήριο στην Green Team εκδήλωση που οργανώνει, την ανοίγει ο πρωθυπουργός στις 29 του μήνα και μετέχουν και οι εκπρόσωποι της αξιωματικής αντιπολίτευσης, είναι πρωτοφανής συνύπαρξη, ακριβώς θα αναφερθεί σε αυτές τις προκλήσεις. Θα σας πω λοιπόν κάποια χαρακτηριστικά πιλοτικά παραδείγματα πολύ γρήγορα. Στην ηρωική νήσο Κάσο. Στην ηρωική νήσο Κάσο έχουμε πολύ χαρακτηριστικές αγροτικές και κτηνοτροφικές κατασκευές, παράλληλα με τη διαμόρφωση του φυσικού περιβάλλοντος με τη δημιουργία αναβαθμίδων, δεν ξέρω αν έχετε πάει στην Κάσο αλλά αν έχετε πάει είναι χαρακτηριστικά κεντημένα τα βουνά της Κάσου με τις ξερολιθιές όπως λέμε εμείς οι οποίες όμως καταρρέουν σιγά – σιγά και δεν μπορούν ούτε να συντηρήσουν την αγροτική παραγωγή ούτε το ίδιο το περιβάλλον ενώ παράλληλα υπάρχουν ιδιόμορφες κατασκευές, τα Μιτάτα, είναι κατασκευές οι οποίες προέρχονται από μία περίοδο προ Φεουδαρχική, μονόχωρα, στη Χάλκη τα βρίσκουμε από την εποχή της Φοινικικής περιόδου, που φιλοξενούσαν τα ζώα και τους ανθρώπους στον ίδιο χώρο. Και εκεί γινόντουσαν και επεξεργασίες. Δηλαδή τα τυροκομικά παρήγοντο στα Μιτάτα παράλληλα με τη διατροφή των ειδών ακόμη και μες το Μιτάτο. Αυτά τα 120 Μιτάτα στην πλειοψηφία τους είναι ιδιωτικά, αυτή τη στιγμή με το Δήμαρχο διερευνούμε πόσα θα μπορούσαν να περάσουν σε ΣΔΙΤ για να ανασυγκροτηθούν σ ένα ενιαίο αγροτουριστικό συγκρότημα το οποίο θα μπορεί κα να φιλοξενεί επισκέπτες και να τους απασχολεί στη λογική της αγροτικής παραγωγής των συγκεκριμένων προϊόντων. Παράλληλα όμως απαιτούν σε επίπεδο δημοσίου έργου τη συντήρηση των αναβαθμίδων και βεβαίως τη συντήρηση και την ανάδειξη των ανεμόμυλων. Αυτή η ανάδειξη των παραδοσιακών πρακτικών και των κτισμάτων του πρωτογενούς τομέα στην Κάσο μαζί με την οργάνωση των αγροτουριστικών δραστηριοτήτων και των υποδομών, συνδέεται βέβαια με τη δυνατότητα της επίσκεψης στα Μιτάτα που μας επέβαλε να συνδράμουμε στην ενίσχυση των δράσεων του αγροτουρισμού με τη χάραξη περιπατητικού τουρισμού και τη διασύνδεση των οικισμών και των μονοπατιών εμπλουτίζοντας τις προτάσεις που ήδη ξεκίνησαν από το Δήμο και το ΥΠΕΝ σε μια ορισμένη κατεύθυνση και σήμερα διευρύνεται. Στη Χάλκη. Στη Χάλκη που είναι το μόνο νησί που η Τουρκία δήλωσε ότι

δεν διεκδικεί, λέγοντας ότι είναι αποστρατικοποιημένο, η αλήθεια είναι ότι δεν μπορεί να το διεκδικήσει γιατί με απόφαση της UNESCO το 81 ορίστηκε ομόφωνα και με την ψήφο της Τουρκίας Νησί Ειρήνης και Φιλίας των Νέων Όλου του Κόσμου. Είδατε πρόσφατα τον Πρωθυπουργό να εγκαινιάζει εκεί ένα GR eco island ένα πάρκο φωτοβολταϊκών, που θα στηρίζει την ενεργειακή προοπτική του νησιού, ενώ το πρότυπο αναπτυξιακό πρόγραμμα στην κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης ήταν αυτό που είχαμε εκπονήσει εμείς και με αυτό η Ουνέσκο ψήφισε την ανάδειξη του σε νησί Ειρήνης και Φιλίας στο 81 – 82, όπου αξιοποιήθηκε η πολιτιστική κληρονομιά ως βάση για την τουριστική του ανάπτυξη. Σήμερα βλέπετε στη Χάλκη το αναβαθμιζόμενο τοπίο που συγκροτείται από διαφορετικού τύπου ξερολιθιές, τοίχους αντιστήριξης, αναβαθμίδες, κυκλικές περιφράξεις και διόδους, και στο βάθος βλέπετε το Μεσαιωνικό χωριό με τα μονόχωρα της Φοινικικής περιόδου που φιλοξενούσαν μοναδικές αγροτικές διαδικασίες. Κυρίως αιγοπρόβατα και τυροκομία. Αυτή τη στιγμή και το εξήγγειλε και ο πρωθυπουργός η Χάλκη και ειδικά το Μεσαιωνικό χωριό μπορούν να αποτελέσουν μία ευρωπαϊκή προσπάθεια για να μπορεί να αναβαθμιστούν οι αναγεννηθούν, να αναζωογονηθούν οι παλιές αγροτικές πρακτικές και να αναδειχθεί αυτή η εικόνα του νησιού. Στο Καστελόριζο, στα όρια της Ελληνικής Επικράτειας, η ανάδειξη του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος ακολουθεί ένα αναπτυγμένο δίκτυο μονοπατιών του νησιού που συνδέεται αναπόδραστα με την αγροτική του κληρονομιά που όσο περίεργο και αν σας φανεί είναι τα πατητήρια. Το Καστελόριζο είχε αμπέλια, μεγάλη αμπελουργία, ξηρική και έβγαζε κρασιά. Λοιπόν αυτά τα πατητήρια θέλουμε να τα αναδείξουμε είναι μία μεγάλη ευρωπαϊκή κληρονομιά ανήκουν σε όλους και αποτελούν και ένα πεδίο αντίστασης στην αυθαιρεσία των γειτόνων. Ταυτόχρονα στο Καστελόριζο στο Μαντράκι, ζητάμε τη δημιουργία αλιευτικού καταφυγίου το οποίο αποτελεί μια από τις πιο ενδιαφέρουσες αγροτικές υποδομές και που πιστεύουμε ότι μπορεί να πείσουνε και τους κατοίκους να προχωρήσουνε στην αγροτική οδοποιία δεδομένου ότι είναι πάρα πολύ, θα έλεγε κανείς, βλέπουνε με επιφύλαξη, είναι επιφυλακτικοί προς κάθε κυβερνητική παρέμβαση, προς κάθε ευρωπαϊκή υποστήριξη γιατί δεν ξέρουν κατά πόσο συνδέεται με ότι θέλουν οι ίδιοι. Επομένως ένα αλιευτικό καταφύγιο στο Καστελόριζο, η συντήρηση και η επαναλειτουργία της δεξαμενής που ο Δημήτρης Παπαγιαννίδης την ξέρει γιατί είχε μπει μπροστά στην προηγούμενη θητεία του και καταστράφηκε από εκείνους που έχουνε συμφέροντα να μεταφέρεται το νερό με τα σχετικά πλοία, γι αυτό καταστράφηκε η λιμνοδεξαμενή, Η αποκατάστασή της λοιπόν θα σημαίνει και μία αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση και το Ευρωπαϊκό σύστημα και οι πολύ ταλαιπωρημένοι κάτοικοι του Καστελορίζου θα κινηθούν στην κατεύθυνση της αειφορίας ξεπερνώντας αυτό το πρόβλημα. Και η Σύμη. Το Φαρμακείο της Σύμης που αναδεικνύει μέσα απ τις προθήκες του το κοινωνικό ενδιαφέρον παροχής υπηρεσιών, σήμερα μπορεί να μετατραπεί σε έναν χώρο έκθεσης και εμπορίας προϊόντων αρωματικών, φαρμακευτικών φυτών της Σύμης, η Αλισφακιά, το Φασκόμηλο, η Ρίγανη, το Θυμάρι κ.α. Το τυροκομείο στον Πανορμίτη με τους Μοναχούς μπορεί αν είναι ένας ΔΙΤ πάρα πολύ ενδιαφέρον και ιδιαίτερα πρωτότυπο. Για να μιλήσουμε για μερικές πιλοτικές εφαρμογές στα μικρά νησιά στα Δωδεκάνησα, που όμως τον ίδιο χαρακτήρα θα έχουν οι σε άλλες απομονωμένες περιοχές, όπως ο Δήμος της Ανατολικής Μάνης, δε θέλω να μπω σε λεπτομέρειες, έχουμε χαράξει αυτή τη στιγμή διαδρομές και περνάμε στο

GIS δράσεις γαστρονομίας και αγροτουρισμού, που συνδέονται με τη διαδρομή σε όλη τη Μάνη, με όλες τις αρχιτεκτονικές και μορφολογικές ιδιαιτερότητες της που είναι μοναδικές και επομένως ταυτόχρονα στο πλαίσιο της Κυκλικής οικονομίας η γαστρονομία τι κάνει; Έρχεται να συνδεθεί με το ενδιαφέρον για τη κληρονομιά της Μανής και αν έχει πολλές φορές πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Το ίδιο κάνουμε στην Αιτωλοακαρνανία, στην Ανατολική και Βόρειο Εύβοια και στη Χίο και συζητάμε τώρα να το επεκτείνουμε και σε ένα cluster νησιών του Βορείου Αιγαίου. Αυτές οι προτάσεις που σας είπα πολύ αποσπασματικά σαν πιλοτικές αποτελούν ένα μόνο επίπεδο ενός πολυδύναμου σχεδιασμού. Εδώ βλέπετε το πληροφοριακό σύστημα που έχουμε αναπτύξει, και που επισημαίνονται με μοναδικά σύμβολα ώστε στο GIS που τα περνάμε τώρα να έχουνε μία ανάγνωση που θα είναι η ίδια για τις διαφορετικές περιοχές. Επομένως από την πλευρά του κονσόρτσιουμ του οποίου ηγούμαι μπορώ να πω ότι μπορούμε στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και στο Υπουργείο Ανάπτυξης να δώσουμε για το δημόσιο σχεδιασμό προς υλοποίηση αυτές τις εφαρμογές και ότι μπορούμε να πούμε ότι κινητοποιούμε ταυτόχρονα εκτός από την τοπική αυτοδιοίκηση και τους ιδιώτες γιατί το μέλλον ανήκει στα ΣΔΙΤ και σε μια ανοιχτή οικονομία η οποία θα μπορεί πλέον και να μην είναι προστατευμένη και αυτή είναι και η έννοια της Κυκλικής Οικονομίας. Αυτή για μας είναι η πρόκληση, του να συζητάμε για την καινοτομία σήμερα. Πόσα; 19 χρόνια μετά. 20. Από τότε που έπρεπε να μελετηθεί και να εξειδικευθεί τοπικά. Και χαίρομαι πάρα πολύ που ακόμα και έτσι το κάνουμε αυτό, γιατί είναι μια μεγάλη ευκαιρία να πάρουμε την καινοτομία και τη γνώση και να την εφαρμόσουμε στην αειφορία της αγροτικής ανάπτυξης στην αειφορία της ανάπτυξης του τόπου μας και να κάνουμε τους πολίτες και της πιο απομακρυσμένης περιοχής να εμπιστεύονται την τοπική αυτοδιοίκηση, την κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή διοίκηση. Σας ευχαριστώ πολύ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Ευχαριστούμε την κυρία Μοροπούλου για την εντυπωσιακή πράγματι παρουσίαση του προγράμματος. Εδώ να πω ότι το 2007-2013 στο Αλέξανδρος Μπαλτατζής υπήρχε η προστασία και η διατήρηση των αναβαθμίδων, δυστυχώς στο 2014-2020 δεν ήταν, δεν είχε προταθεί απ' την Ελλάδα και για πρώτη φορά ξαναπροτείνεται τώρα οπότε θα μπορέσουμε να έχουμε θεματολογία παρεμβάσεων και για άλλα παραδοσιακά προϊόντα και για πρακτικές και οπωσδήποτε για την αύξηση του περιβαλλοντικού αποθέματος εσείς ω νησιώτισσα έτσι, έχετε ιδιαίτερη φροντίδα και μέριμνα για μέσω του Πολυτεχνείου για τις νησιωτικές περιοχές, Χαίρομαι που είδα και τη Μάνη και άλλα μέρη. Υπάρχει πεδίο δόξης γιατί εμείς έχουμε ιδιαίτερη ως πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης έμφαση και στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές που νησιωτικές αποτελεί όχι μόνο μέσο της εξισωτικής αποζημίωσης αλλά που δίνουμε άνω των 500 εκατομμυρίων κάθε χρόνο για να μπορεί να υπάρχουνε στοιχεία στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές αλλά βέβαια και να εξειδικεύσουμε συγκεκριμένες δράσεις. Τώρα αφού ολοκληρώσουμε (**χειροκροτήματα**) την έγκριση της ημερήσιας διάταξης, την έγκριση της ημερήσιας διάταξης, της τωρινής επιτροπής και την έγκριση της προηγούμενης επιτροπής παρακολούθησης της Ναύπακτου, θα ήθελα να δώσω το λόγο σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος, στον κύριο Δημήτρη Παππά Προϊστάμενο

της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Ροών του ΟΠΣΑΑ της ειδικής υπηρεσίας της διαχείρισης του στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ.

Δημήτρης Παππάς: Ευχαριστώ πολύ κύριε Γενικέ. Καλησπέρα και από μένα. Η παρουσίαση μου όπως σε κάθε Επιτροπή Παρακολούθησης αναφέρεται στην πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης εστιάζοντας στην χρονική περίοδο από την προηγούμενη επιτροπή παρακολούθησης, που έλαβε χώρα στα μέσα Δεκεμβρίου στη Ναύπακτο, μέχρι και σήμερα. Θα ξεκινήσω λοιπόν με κάποια γενικά στοιχεία απολογιστικά της προηγούμενης χρονιάς όπως αναφέρθηκε και από τον κύριο υφυπουργό, οι πληρωμές ανήλθαν στα 742 εκατομμύρια ευρώ περίπου, ουσιαστικά τη δεύτερη μεγαλύτερη επίδοση που έχει γίνει από πρόγραμμα από την αρχή της προγραμματικής περιόδου, το ποιοτικό όμως χαρακτηριστικό που τη διαφοροποιεί από τις προηγούμενες χρονιές, την περσινή είναι ότι μεγάλο όγκο πληρωμών έκανα τα σχέδια βελτίωσης με 168 εκατομμύρια ευρώ, τη μεγαλύτερη επίδοση που έχει κάνει ποτέ από την αρχή των προγραμματικών περιόδων τα σχέδια βελτίωσης και τη μεταποίηση, δύο κατεξοχήν επενδυτικά μέτρα με συγκριτικά πολλαπλασιαστικά οφέλη για την Ελληνική οικονομία. Στο 77 τις εκατό κατέληξε η απορρόφηση στο τέλος της προηγούμενης χρονιάς βέβαια με τους πρόσθετους πόρους που πήραμε, τα 2 δισεκατομμύρια ευρώ που πήραμε περίπου δυνάμει του μεταβατικού κανονισμού η απορρόφηση έπεσε στα 55,8 τις εκατό. Αυτό που σας είπα και πριν, το μεγαλύτερο όγκο πληρωμών μετά την εξισωτική, τα σχέδια βελτίωσης. Πάμε τώρα να δούμε και την εικόνα όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι και την προηγούμενη εβδομάδα. Οι εντάξεις έρχονται σε επίπεδο δημοσίας δαπάνης στο 86.5 τις εκατό του προγράμματος και 85.2 τις εκατό σε πόρους ενωσιακής συμμετοχής, γιατί έχουμε συνυπολογίσει όπως σας είπα πριν και του όρους του μεταβατικού κανονισμού, 79 τις εκατό είναι κανονικά χωρίς αυτούς τους πόρους, η απορρόφηση είναι στο 58 τις εκατό περίπου με τις προβλέψεις μας για το 2022 να κάνουν για πάνω από 70 τις εκατό απορρόφηση στο τέλος του έτους. Στο σημείο αυτό πρέπει να πω να επισημάνω ότι το 86 τις εκατό των εντάξεων το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα με τις εντάξεις των νέων αγροτών περίπου 525 εκατομμύρια ευρώ και των δικαιούχων της βιολογικής γεωργίας που θα ξεπεράσουν τα 700 εκατομμύρια δηλαδή συνολικά 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ, θα εξαντλήσουμε το χρηματοδοτικό πίνακα του ΠΑΑ με αποτέλεσμα να χρειαστεί να κάνουμε υπερδεσμεύσεις και για αυτό ακριβώς το λόγο έχουμε ζητήσει από το Υπουργείο Ανάπτυξης όπως αναφέρθηκα και προηγουμένως την υπερδέσμευση. Οι εντάξεις ανα μέτρο, βλέπετε ότι το μεγαλύτερο ποσό εντάξεων έχει πια το μέτρο 4 που είναι τα σχέδια βελτίωσης, μεταποίησης και τα δημόσια έργα και ακολουθεί το μέτρο 13 της εξισωτικής. Αντίστοιχες είναι οι επιδόσεις και σε επίπεδο νομικών δεσμεύσεων. Το μέτρο 4 είναι σε πρώτη θέση, το μέτρο 13 και ακολουθούν οι βιολογικοί. Οι πληρωμές ανά μέτρο συνολικά από την αρχή της προγραμματικής περιόδου, τις περισσότερες πληρωμές βέβαια τις έχει κάνει οι εξισωτική, το μέτρο 13, από κοντά πιστεύουμε θα είναι το μέτρο 4 και το μέτρο της βιολογικής. Από την αρχή του έτους το 2022 βλέπετε ότι τις πληρωμές έχει κάνει το μέτρο 4. Ουσιαστικά τα σχέδια βελτίωσης βλέπουμε ότι έχουνε μια αρκετά σημαντική δυναμική και φέτος. Πιστεύουμε δηλαδή ότι μετά τα 168 εκατομμύρια ευρώ που πληρώσαμε πέρσι και φέτος θα προσεγγίσουμε και ίσως ξεπεράσουμε τα 100 εκατομμύρια ευρώ αρκετά σημαντικό για ένα μέτρο όπως είναι τα

σχέδια βελτίωσης. Η συμβολή των μέτρων στην απορρόφηση. Το μέτρο 13 έχει το μεγαλύτερο ποσοστό με 13 τις εκατό. Ακολουθεί το μέτρο 4 με 18 και τα υπόλοιπα μέτρα. Ο κανόνας N+3. Πρέπει να το παρακολουθούμε. Πιστεύουμε ότι εντός ολίγου, πιστεύουμε και εντός του καλοκαιριού, θα επιτύχουμε το στόχο και για φέτος. Οι πληρωμές όπως σας είπα, βλέπετε από την αρχή της προγραμματικής περιόδου, αυτή τη στιγμή είμαστε στα 165 εκατομμύρια ευρώ, αναμένεται μέχρι το τέλος του μήνα να πληρώσουμε και τα υπόλοιπα των ετών εφαρμογής, του προηγούμενου έτους εφαρμογής, για το μέτρο 10, 11 και 13. Θα ξεπεράσουμε τα 200 εκατομμύρια ευρώ. Εδώ είναι κάποια συγκριτικά στοιχεία υλοποίησης 1^{ου} εξαμήνου. Δεξιά βλέπετε ότι σε επίπεδο πρώτου 3μήνου είχαμε την καλύτερη επίδοση, από το 2007, το 2008, εδώ και 15 χρόνια περίπου, αρκετά καλά πάμε και για το πρώτο εξάμηνο τα 40 εκατομμύρια που θα προστεθούν θα ναι η δεύτερη μεγαλύτερη επίδοση μετά το 2011. Αυτά ως, σαν μια γενική εικόνα του προγράμματος. Πάμε να δούμε αναλυτικά την υλοποίηση του προγράμματος ανα μέτρο. Για το μέτρο 1 που αφορά τις Δράσεις Μετάδοσης Γνώσεων και Ενημέρωσης έχει πια ενημερωθεί από τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ η κατάρτιση των δικαιούχων των νέων αγροτών των προηγούμενων προσκλήσεων και μάλιστα έχει ξεκινήσει εδώ και δύο μήνες, είναι σε εξέλιξη, η κατάρτιση των δικαιούχων του μέτρου 6.3, στόχος είναι μέχρι τον Οκτώβριο να έχει ολοκληρωθεί η κατάρτιση των δικαιούχων αυτού του μέτρου ώστε να ξεκινήσουν άμεσα και οι πληρωμές εντός του έτους. Το μέτρο 2.1, οι γεωργικές συμβουλές, τα μέτρα τα οποία ενεργοποιήσαμε τελευταία, έχει λήξει η ημερομηνία, η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων, μάλλον λήγει 4/7^{ου}, συγγνώμη, 78 είναι οι προτάσεις είτε σε πρόχειρη μορφή είτε σε οριστική. Βλέπετε ότι και πολύ σημαντικό, ότι υπάρχουν προτάσεις σε όλες τις περιφέρειες και με τη λήξη της προθεσμίας θα αρχίσουμε την αξιολόγηση των προτάσεων αυτών. Για το μέτρο 3, Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων η πρώτη πρόσκληση είναι, έχει οριστικοποιηθεί, υπάρχει απόφαση ένταξης και αναμένεται η πληρωμή των δικαιούχων, έχει μάλιστα εκδοθεί και προδημοσίευση για δεύτερη πρόσκληση του μέτρου, στην οποία θα ενισχυθούν δικαιούχοι οι οποίοι εφαρμόζουν το πρόγραμμα AGRO, ειδικά για την καλλιέργεια βαμβακιού και η πρόσκληση αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2^ο εξάμηνο του έτους. Σχέδια βελτίωσης. Αυτή τη στιγμή έχουν πλησιάσει τα 70 εκατομμύρια ευρώ ήδη απ' το πρώτο εξάμηνο. Γίνεται όμως και μια προσπάθεια για εξυγίανση του μέτρου αι τί εννοώ μ αυτό. Εννοούμε την απόσβεση της υπερδέσμευσης. Έχει λήξει η προθεσμία υποβολής του πρώτου αιτήματος πληρωμής, το 85 τις εκατό των σχεδίων έχει ενεργοποιηθεί, παράλληλα όμως με 2^η εγκύκλιο που έχει αποσταλεί ζητάμε από τους δικαιούχους εντός μιας συγκεκριμένης προθεσμίας διαφορετικής ανά περιφέρεια να μας καταβάλλουν τουλάχιστον το 20 τις εκατό της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης των πράξεων τους με σκοπό να δούμε πραγματικά ποια είναι η δέσμευση του μέτρου. Οι δεσμεύσεις του μέτρου. Για τα λεγόμενα σχέδια βελτίωσης που έχουν να κάνουν με τα αρδευτικά είμαστε στη διαδικασία ανάπτυξης του συστήματος αξιολόγησης, σκοπός είναι να έχουμε άμεσα τα αποτελέσματα που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της πρόσκλησης αυτής. Η μεταποίηση, που αναφέρθηκε και πριν, είναι από τα μέτρα που έχουν μια μικρή στέρηση στις πληρωμές, γίνονται κάποιες παρεμβάσεις και σε επίπεδο θεσμικού πλαισίου, πάντως ακόμα και με αυτές τις καθυστερήσεις οι πληρωμές μέχρι τώρα είναι ικανοποιητικό επίπεδο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, μέχρι τώρα έχουν πληρωθεί περίπου 18 εκατομμύρια από την

αρχή του έτους. 4.3.1. μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα, 31 έργα έχουν ενταχθεί, βλέπετε τη διασπορά σε όλη τη χώρα, γίνεται ωρίμαση των έργων, μερικά από αυτά είναι στη διαδικασία δημοπράτησης, πιστεύουμε ότι θα έχουμε κάποιες πληρωμές εντός του έτους που θα αφορούν κυρίως προκαταβολές. 4.3.1. κάτω από 2,3 εκατομμύρια ευρώ, 40 εκατομμύρια ήταν η πρόσκληση, τεράστιο ενδιαφέρον, πάνω από 290 εκατομμύρια ευρώ οι προτάσεις. Βλέπετε ποια είναι η κατανομή των αιτήσεων ανα περιφέρεια και ποια είναι η κατανομή των προϋπολογισμών ανα περιφέρεια των αιτήσεων. Ήδη απ' ότι γνωρίζω έχουνε ζητηθεί κάποια επιπλέον δικαιολογητικά και αναμένεται το επόμενο χρονικό διάστημα να ξεκινήσει και η αξιολόγηση των προτάσεων. Για τη λεγόμενη αγροτική οδοποιία είμαστε στη διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης στο πλαίσιο της 2^{ης} πρόσκλησης, 43 εκατομμύρια ευρώ ήταν η πρόσκληση. 294 ήταν οι προτάσεις, βλέπετε ποιες είναι οι προτάσεις ανά περιφέρεια και ποια είναι η κατανομή των προϋπολογισμών ανά περιφέρεια. 64 εκατομμύρια ευρώ οι προτάσεις, βλέπετε δηλαδή ότι και στην περίπτωση της οδοποιίας αρκετά μεγάλη ζήτηση, αναμένεται μάλιστα εντός του καλοκαιριού να δοθεί η απόφαση ένταξης που αφορά και την οδοποιία. Το μέτρο 5.1, επενδύσεις στις δράσεις που αποσκοπούν στη μείωση των επιπτώσεων που ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης είναι ο ΕΛΓΑ. Στο πλαίσιο της 1^{ης} πρόσκλησης γίνονται οι πληρωμές των δικαιούχων, για τη 2^η πρόσκληση είμαστε στη διαδικασία αξιολόγησης προκειμένου να υπάρξει άμεσα η απόφαση ένταξης και των νέων πράξεων που θα ενταχθούν στο πλαίσιο της πρόσκλησης. Για το μέτρο Νέων Αγροτών έχουν ειπωθεί πάρα πολλά, δε θα εστιάσω σε αυτό. 525 εκατομμύρια ευρώ θα κατανεμηθούν, 420 εκατομμύρια ευρώ ήταν η πρόσκληση. Στόχος μας όπως έχω ενημερωθεί από τον αρμόδιο προϊστάμενο είναι αμέσως στις επόμενες 10 μέρες να έχουμε τις αποφάσεις ένταξης για τις 7 αυτές πρώτες περιφέρειες, ώστε μέχρι τα τέλη Ιουλίου να πληρωθούν οι δικαιούχοι των 7 αυτών περιφερειών και μέχρι το τέλος καλοκαιριού έχουμε δεσμευτεί να πληρώσουμε τους δικαιούχους σε όλες τις περιφέρειες σε όλη τη χώρα. Η ευρυζωνικότητα, 7.3, ένα αρκετά σημαντικό μέτρο, έχουν οριστεί οι δύο προσωπικοί ανάδοχοι για τα τμήματα, τα lots, 3 και 4, έχουνε ζητηθεί κάποια δικαιολογητικά από αυτούς, σύμφωνα με τον ενδιάμεσο φορέα της διαχείρισης η υπογραφή των συμβάσεων με τους αναδόχους αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2022. Τα λεγόμενα βασικά, 8.3, 8.4, 116 προτάσεις, 28 έχουνε πάρει προέγκριση δημοπράτησης, 5 έχουνε εγκριθεί οι συμβάσεις. Ακόμα δεν έχουν, δεν υπάρχουν πληρωμές για αυτά τα μέτρα. Το μέτρο 9 που αφορά τις ομάδες παραγωγών, είναι απ τα μέτρα που έχουν ομαλή πορεία πληρωμών, από την αρχή του έτους έχουν περίπου καταβληθεί 1,3 εκατομμύρια ευρώ και συνολικά 20,5 εκατομμύρια ευρώ από την αρχή της προγραμματικής περιόδου. Στα γεωργοπεριβαλλοντικά γνωρίζετε όλοι ότι εντός του έτους υπήρξε η πρόσκληση που αφορούσε το μέτρο 10.1.4, απονιτροποίηση. Ήδη είμαστε στη διαδικασία περίπου μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα να εκδοθεί η απόφαση ένταξης ύψους 103 εκατομμύρια περίπου, ενώ έχει δημοσιευθεί και η προδημοσίευση για τη δράση 10.1 που αφορά το κομφούζιο, την ετήσια παράταση των δικαιούχων. Το μέτρο των βιολογικών καλλιεργειών, η πρόσκληση όπως γνωρίζετε ήταν 490 εκατομμύρια ευρώ, με ενδιαφέρον πάνω από 1 δις αναδεικνύοντας το ενδιαφέρον των γεωργών να ενταχθούν σ τέτοιου είδους μέτρα που αφορούν και τη βιολογική γεωργία και την κτηνοτροφία. Είμαστε σε διαδικασία επεξεργασίας των διασταυρωτικών ελέγχων, μέχρι τέλος της εβδομάδας απ'

ότι ενημερώθηκαν από την προϋσταμένη του ενδιαμέσου φορέα διαχείρισης και από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, θα είμαστε σε θέση να εκδώσουμε την απόφαση ένταξης για όλες τις προσκλήσεις και για όλους τους κλάδους, με την υπερδέσμευση που θα ναι άνω των 200 εκατομμυρίων ευρώ. Η εξισωτική αποζημίωση κάθε έτος 250 εκατομμύρια ευρώ περίπου καταβάλλονται στους δικαιούχους, βέβαια έχουν υποβληθεί, υποβάλλονται οι αιτήσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου, η εξισωτική αποζημίωση ως γνωστόν, η προκαταβολή, η εξόφληση της γίνεται περίπου στις αρχές του Δεκεμβρίου εκάστου έτους. Για το μέτρο 14 το οποίο είναι ένα καινούριο υπομέτρο, που αφορά την καλή μεταχείριση των χοίρων συγκεκριμένα, έχει εκδοθεί η προδημοσίευση με ένα εκτιμώμενο προϋπολογισμό περίπου 25 εκατομμύρια ευρώ. Αναμένουμε την πρόσκληση εντός του έτους. Το μέτρο 16, το μέτρο της συνεργασίας, είμαστε στη 2^η φάση πια, έχει δοθεί, δόθηκε παράταση, έληξε η παράταση και έχει ξεκινήσει η αξιολόγηση των προτάσεων σε όλες τις περιφέρειες. Ερχόμαστε στο Λίντερ. Στα δημόσια έργα έχουν γίνει όλες οι προσκλήσεις, έχουμε τα 8 εκατομμύρια ευρώ, συνολικό προϋπολογισμό, έχει δοθεί η υπερδέσμευση σε όλες σχεδόν τις αναπτυξιακές, οι πληρωμές είναι ακόμα σε χαμηλό επίπεδο, 11.5 εκατομμύρια ευρώ περίπου, στα ιδιωτικά έργα, πολύ μεγαλύτερος ο προϋπολογισμός των προσκλήσεων, περίπου στα 150 εκατομμύρια ευρώ, 44 εκατομμύρια ευρώ περίπου. Το θέμα που χε προκύψει με τις πληρωμές αναφέρθηκε ο κύριος Γενικός έχει αλλάξει η διαδικασία, υπήρχε μια μεταβατική περίοδος, τώρα φαίνεται να ομαλοποιείται αυτή η διαδικασία και ήδη έχουμε ξεκινήσει με την καινούρια διαδικασία να πληρώνονται πιο γρήγορα οι δικαιούχοι. Στο μέτρο του Λίντερ, το μέτρο 19, να επισημάνουμε ότι έχουν ήδη ενταχθεί τα πρώτα διατοπικά προγράμματα, 9 διατοπικά προγράμματα συνολικού προϋπολογισμού 2.7 εκατομμυρίων ευρώ, αναμένεται η ένταξη επιπλέον 11 διατοπικών ενώ και διακρατικά προγράμματα έχουν ενταχθεί, 9 τον αριθμό και αναμένεται η ένταξη 4^{ων} επιπλέον διακρατικών προγραμμάτων. Αυτά για την Αναλυτική Πορεία Υλοποίησης του Προγράμματος. Πάμε να δούμε ποια είναι τα μέτρα επιτάχυνσης της υλοποίησης. Ουσιαστικά είναι 4 διαφορετικές κατηγορίες, μέτρα που αφορούν το νέο μοντέλο τοποθεσίας και παρακολούθησης που το εφαρμόζουμε για 3η συνεχή χρονιά, μέτρα που έχουν να κάνουν με το θεσμικό πλαίσιο, με την εφαρμογή του μέτρου της υπερδέσμευσης και κάποιες και τα χρηματοδοτικά εργαλεία. Για το νέο μοντέλο γίνουμε για και στοχοθεσίας ήδη έχουν γίνει 12 τεχνικές συναντήσεις με όλες τις περιφέρειες. Έγινε ένας απολογισμός του προηγούμενου έτους, καθορίστηκαν οι στόχοι του τρέχοντος αναλυτικά ανά περιφέρεια ανά υπομέτρο και ανά ομάδα τοπικής δράσης γιατί το λίντερ είναι μια ξεχωριστή κατηγορία και βέβαια σε κάθε μία από αυτές τις συναντήσεις συζητούνται τα προβλήματα και ποιες ενέργειες μπορούν να γίνουν για την επιτάχυνση της υλοποίησης. Η ενεργοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων, γνωρίζετε πια ότι είναι σε πλήρη εξέλιξη το Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης, μέχρι τέλος του 2021, 228 δάνεια έχουν εγκριθεί άνω των 15 εκατομμυρίων ευρώ. Θέλουμε να επιταχύνουμε, σίγουρα χρειάζεται επιτάχυνση στην έγκριση των δανείων αυτών, αυτά όμως είναι μέχρι τέλους του Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους. Αναμένουμε την αναφορά για το πρώτο εξάμηνο του 2022. Είμαστε πια στο τελικό στάδιο για την υπογραφή της συμφωνίας με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, προκειμένου μετά να εκδοθεί πρόσκληση προς τις τράπεζες για να ενεργοποιήσουμε και το έτερο εργαλείο που είναι η παροχή μικροπιστώσεων για πρώτη φορά στα διαφορετικά ταμεία. Θα είμαστε εντός του έτους,

πιστεύουμε το 2^ο εξάμηνο, είμαστε στην ευχάριστη θέση να το ανακοινώσουμε και να το διαθέσουμε στους δικαιούχους. Υπερδεδεμένους. Ήδη αναφέρθηκε ότι από 14/6^{ου} έχει υποβληθεί ένα αίτημα στο Υπουργείο Ανάπτυξης το οποίο εξετάζεται για υπερδέσμευση, πάνω από, περίπου 19 τις εκατό της δημόσιας δαπάνης του προγράμματος. Ένα αίτημα που καθοδηγείται από δύο βασικές αρχές την απορρόφηση του συνόλου της συμμετοχής του ΕΓΤΑΑ το 14 -20 και βέβαια την ελαχιστοποίηση των ανειλημμένων υποχρεώσεων στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Υπάρχουν όμως και αρετές τροποποιήσεις που κάναμε και σε επίπεδο θεσμικού πλαισίου στα διάφορα μέτρα, έχω επιλέξει δύο σημαντικές. Η μία αφορά την πρόσκληση των νέων αγροτών τα αποτελέσματα της οποίας με την γρήγορη αξιολόγηση και την έκδοση των αποτελεσμάτων, άλλαξε ο τρόπος υποβολής των αιτήσεων που είναι πια ψηφιακός, αναφέρθηκε και ο κύριος υπουργός σε αυτά, αυξήθηκε η δεξαμενή των αξιολογητών, ενώ προσλάβαμε και έναν σύμβουλο πληροφορικό που μας βοήθησε με τις επαφές στα πληροφοριακά συστήματα. Και το Λίντερ άλλαξε πια τη διαδικασία πληρωμής των δικαιούχων, μια διαδικασία που κράτησε αρκετό χρονικό διάστημα πιστεύουμε όμως ότι θα επιταχύνει κατά πολύ την πορεία αξιοποίησης του μέτρου του λίντερ. Σαν μέσο υλοποίησης έχουμε βάλει και το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσεων Επικοινωνίας του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, έχουμε πια έναν ανάδοχο που έχει αναλάβει τη δημοσιότητα και το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα θα αναπτυχθεί πλήρως το Media Plan με εστιασμένες αναρτήσεις και καταχωρίσεις προκειμένου οι δικαιούχοι και της τωρινής προγραμματικής αλλά και της επόμενης προγραμματικής περιόδου, να ενημερωθούν για το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης. Οι προσκλήσεις που αναφέρθηκα που έχουν εκδοθεί από την αρχή του έτους μέχρι τώρα ξεπερνούν το 1 δισεκατομμύριο ευρώ, βλέπετε ποια είναι η κατανομή ανά υπομέτρο και μέτρο και το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα θα εκδοθούν προσκλήσεις περίπου 250 εκατομμύρια, σχέδια βελτίωσης, αυτά που έχουν να κάνουν με το μέτρο 3.1 και κάνουν η ευζωία των ζώων. Κλείνοντας να σας πω ποιοι είναι οι 3 βασικοί ετήσιοι στόχοι οι οποίοι βέβαια αναλύονται σε κάποιους επιμέρους στόχους. Οι πληρωμές άνω του 1 δις εκατομμυρίου ευρώ, νομίζω ότι το 1,2 είναι και στόχος ρεαλιστικός και επίτευξή μας δηλαδή το 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ θα τον πιάσουμε σαν στόχο. Οι προσκλήσεις για νέα μέτρα θα περάσουν τα 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ και βέβαια η έγκριση του στρατηγικού σχεδίου για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Σας ευχαριστώ πολύ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Ευχαριστώ πολύ τον Δημήτρη τον Παπά γιατί με πολύ εποπτικό τρόπο στην παρουσίαση του τόνισε τα θέματα των απορροφήσεων τα οποία αν θα τ' ακούγατε από μένα σαν νούμερα θα ήταν αρκετά βαρετά. Θα δώσω τώρα το λόγο στην Ανθή Κατσιρμά, στέλεχος της μονάδας Θεσμικής Υποστήριξης και Αξιολόγησης για την παρουσίαση της ετήσιας έκθεσης υλοποίησης του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης 2014 -2020. Ανθή έχεις το λόγο.

Ανθή Κατσιρμά: Ευχαριστώ πολύ. Καλησπέρα και από μένα. Η ετήσια έκθεση λοιπόν είναι μια έκθεση που υποβάλλεται κάθε χρόνο απ' τη διαχειριστική αρχή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφού πρώτα εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Περιλαμβάνει μέτρα για την υλοποίηση του ΠΑΑ, για το Σχέδιο Αξιολόγησης, για τις Ενέργειες Αποτελεσματικότητας, για το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο και τη Δημοσιότητα αλλά και για τα χρηματοδοτικά εργαλεία. Η ετήσια έκθεση δεν περιγράφει την υλοποίηση ανά μέτρο αλλά ανά περιοχή εστίασης. Έτσι το Ελληνικό ΠΑΑ έχει 6 προτεραιότητες και 18 περιοχές εστίασης. Ξεκινώντας με την προτεραιότητα 1 για την Καινοτομία και τη Μεταφορά Γνώσης, εδώ τα σημαντικότερα μέτρα είναι η συνεργασία, η κατάρτιση και οι συμβουλές. Για τη συνεργασία μέχρι το τέλος του 21 έχουν πληρωθεί 1,3 εκατομμύρια για 302 έργα ενώ έχουν καταρτιστεί, έχουν πληρωθεί 18 εκατομμύρια για την κατάρτιση 25 χιλιάδων γεωργών. Η προτεραιότητα 2 για την ανταγωνιστικότητα περιλαμβάνει μέτρα για την αποδοτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων αλλά και για την ανανέωση των νέων γεωργών. Τα σημαντικότερα μέτρα εδώ είναι, βεβαίως τα σχέδια βελτίωσης μέχρι το τέλος του 21 βεβαίως πληρώθηκαν 274 εκατομμύρια για 7.776 σχέδια βελτίωσης. 50 εκατομμύρια περίπου για έργα οδοποιίας, 30 για μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και περίπου 300 εκατομμύρια για νέους, για 27 περίπου χιλιάδες νέους γεωργούς. Η προτεραιότητα 3 περιλαμβάνει μέτρα για την αλυσίδα τροφίμων και τη διαχείριση των κινδύνων. Εδώ τα σημαντικότερα μέτρα πληρώθηκαν μέχρι το τέλος του 21, περίπου 150 εκατομμύρια για 375 έργα μεταποίησης, λιγότερο από ένα εκατομμύριο για συστήματα ποιότητα, περίπου 20 εκατομμύρια για τις ομάδες παραγωγών και 2μση εκατομμύρια για την πρόληψη καταστροφών. Η προτεραιότητα 4 περιλαμβάνει τη βιοποικιλότητα, μέτρα για τη βιοποικιλότητα, τη διαχείριση των υδάτων, τη διαχείριση του εδάφους. Τα σημαντικότερα μέτρα εδώ, η εξισωτική μέχρι το τέλος του 21 πληρώθηκαν 1.6 εκατομμύρια, η βιολογική περίπου 500 εκατομμύρια, 300 εκατομμύρια για τα γεωργοπεριβαλλοντικά και 30 για τη δάσωση. Η προτεραιότητα 5 είναι η αποδοτικότητα των πόρων. Περιλαμβάνει μέτρα για την αποδοτικότητα των υδάτων, της ενέργειας, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, για τη μείωση πομπών θερμοκηπίου και τη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα. Μέχρι το τέλος του 21 πληρώθηκαν συνολικά 175 εκατομμύρια για 179 εγγειοβελτιωτικά, 12 εκατομμύρια για την ενέργεια και 3.4 εκατομμύρια για τις ΑΠΕ, 127 εκατομμύρια για τη βιολογική πλέον από τα 500 που είπαμε πριν στην προτεραιότητα 4 και 30 για τα δασικά και τέλος η προτεραιότητα 6, η Κοινωνική Ένταξη, περιλαμβάνει μέτρα για το Λίντερ, τις τεχνολογίες πληροφορικής επικοινωνιών και εδώ, σε ότι αφορά τις πληρωμές, πληρώθηκαν 38 εκατομμύρια για τα έργα του πρώην άξονα 3, 118 εκατομμύρια για 1212 έργα του Λίντερ, 27 εκατομμύρια για μικρά δημόσια έργα και 37 εκατομμύρια για το rural Broadman. Συμπερασματικά λοιπόν μέχρι το τέλος του 21 εντάχθηκαν σε όρους δημόσιας δαπάνης 119 τις εκατό του ΠΑΑ πριν δοθεί παράταση και 87 εκατομμύρια μετά την παράταση μέχρι το τέλος για το ΠΑΑ 14 – 2022 και σε ότι αφορά τις πληρωμές σε όρους κοινοτικής συμμετοχής μέχρι το τέλος του 21 πληρώθηκαν 77 τις εκατό του ΠΑΑ 14 – 20 και το 56 τις εκατό του ΠΑΑ 14 – 22. Σε ότι αφορά τις πληρωμές ανά προτεραιότητα, πάντα οι περισσότερες πληρωμές είναι στην προτεραιότητα 4 αλλά η διαφορά με όλες τις προηγούμενες χρονιές είναι ότι είχαμε πολύ σημαντικές πληρωμές στην προτεραιότητα 2 και στην 3 λόγω των σχεδίων βελτίωσης και της μεταποίησης. Όπως επίσης ξεκίνησαν, αυξήθηκαν σημαντικά οι πληρωμές στο Λίντερ. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της περσινής χρονιάς είναι ότι οι αν... σχεδόν, οι ανειλημμένες σχεδόν μηδενίζονται, είναι ένα 5 τις εκατό, σχεδόν μιλάμε για πληρωμές νέων μέτρων. Σε ότι αφορά τις πληρωμές του 21 τα ανέλυσε νομίζω και ο

Δημήτρης ο Παπάς, πρώτη φορά το μέτρο 4, δηλαδή ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις ξεπερνούν την εξισωτική και εδώ οφείλεται κυρίως στα σχέδια βελτίωσης τα οποία συμπλήρωσαν ιστορικό πληρωμών και στην μεταποίηση. Στην αποτελεσματικότητα του ΠΠΑ, εδώ το σημαντικότερο μέτρο ήταν η 9^η τροποποίηση, που λόγω της μεταβατικής περιόδου το ΠΑΑ πήρε παράταση για δύο χρόνια, το 22 και το 23 και προστέθηκαν πόροι σε αυτό και τέλος σε ότι αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία στο Ταμείο Εγγυήσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης και εδώ περιληπτικά γιατί νομίζω τ' ανέπτυξε και ο Δημήτρης μέχρι το Δεκέμβρη του 21 χορηγήθηκαν 228 δάνεια 15 εκατομμυρίων και 12 εκατομμύρια πληρωμές. Όλα αυτά είναι μη εξυπηρετούμενα δάνεια, συγγνώμη με συγχωρείται δεν υπήρχαν εξυπηρετούμενα δάνεια καθόλου και στην πλειοψηφία των δανείων δε ζητήθηκαν καθόλου εξασφαλίσεις. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Θα προχωρήσουμε σε μια σύντομη παρουσίαση τώρα από τον Γιάννη τον Κοβάνη, της πρόσκλησης για την υποβολής πρακτικών αγροτικής ανάπτυξης, με πρωτοβουλίες τοπικών κοινοτήτων. Ο Γιάννης ο Κοβάνης είναι στέλεχος της μονάδας προγραμματισμού στην Υπηρεσία Διαχείρισης

Γιάννης Κοβάνης: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε, καλησπέρα σε όλους σας. Μία σύντομη παρουσίαση για τη νέα προγραμματική περίοδο πλέον, για το στρατηγικό σχέδιο ΚΑΠ και το, την παρέμβαση Λίντερ, μια παρέμβαση η οποία μπορεί να χειρ. σχετικά χαμηλό προϋπολογισμό σε σχέση με άλλα μέτρα αλλά η συμβουλή του είναι στις αγροτικές περιοχές είναι πάρα πολύ σημαντική. Και ξεκινάμε με το κανονιστικό πλαίσιο. Στην επόμενη προγραμματική περίοδο στην ουσία είναι πολύ λίγα τα σημεία του cpr του κανονισμού κοινών διατάξεων για τα ταμεία, στα οποία πατάει το στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ. Ένα από αυτά τα σημεία όμως είναι η προετοιμασία των τοπικών προγραμμάτων όπου εδώ πέρα μας δίδονται τα βασικά χαρακτηριστικά για να σχεδιάσουμε και να υλοποιήσουμε ένα πρόγραμμα. Όπως η τοπικότητά του και η καινοτομία και η συλλογικότητα των δράσεων που θα πρέπει να εξυπηρετήσουν. Ο βασικός κανονισμός πάνω στον οποίο βασίζεται η υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων είναι ο βασικός κανονισμός για το ΕΓΤΕ και για το ΕΓΤΑ και ειδικότερα το άρθρο 77, το άρθρο της συνεργασίας δηλαδή. Υπάρχει όμως και ένας άλλος κανονισμός, ο κανονισμός μεταβατικών διατάξεων, βάσει του οποίου θα γίνει η πληρωμή της προετοιμασίας των τοπικών προγραμμάτων. Τώρα ως προς το σχεδιασμό του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ. Η παρέμβαση Λίντερ βασίζεται, υποστηρίζει τον ειδικό στόχο 8, δηλαδή τη προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, βέβαια συμπεριλαμβανομένης της βιοοικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας τα οποία μπαίνουν για πρώτη φορά τόσο έντονα μέσα στο κανονιστικό πλαίσιο. Και με βάση τη Σουοτ ανάλυση η οποία έγινε στη βάση ... κατά τη προετοιμασία του στρατηγικού σχεδίου, έχουνε στην ουσία κατηγοριοποιηθεί οι ανάγκες σε 6 ομάδες όπου επιγραμματικά είναι η προώθηση της βιοοικονομίας και της Κυκλικής Οικονομίας, η αντιμετώπιση της φτώχειας, η ενίσχυση και διαφοροποίηση της οικονομίας των αγροτικών περιοχών, η βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών στις περιοχές αυτές, η συγκράτηση και η προσέλκυση στις περιοχές αυτές και η βελτίωση και αναβάθμιση στις

περιοχές αυτές του ανθρώπινου δυναμικού. Να δούμε λίγο το χρονοδιάγραμμα. Με βάση το κανονιστικό πλαίσιο υπάρχει ο περιορισμός ότι μέσα σε ένα έτος από την έγκριση του στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της έγκλισης των τροπικών προγραμμάτων. Αυτός ο χρόνος είναι πάρα πολύ μικρός αν λάβουμε υπόψιν την ανάγκη, ως προς τους χρόνους που χρειάζεται ένα τοπικό πρόγραμμα για να ετοιμαστεί. Χρειάζεται πάρα πολύ έντονη διαβούλευση με όλους τους τοπικούς φορείς χρειάζεται μια συνεκτική και πολύ εστιασμένη τοπική στρατηγική και οπωσδήποτε χρειάζεται και χρόνος για να γίνει η αξιολόγηση αυτών των τοπικών στρατηγικών. Γι αυτό το λόγο έχει ξεκινήσει η προετοιμασία διαδικασίας διαβούλευσης και έκδοσης της πρόσκλησης πριν από την έγκριση του Στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ. Έτσι η υποβολή του Στρατηγικού Σχεδίου ενώ έγινε στις 31/10^{ου} και η έγκριση του νέου νόμου ΕΣΠΑ μετά από 3μήνες, εμείς σκοπεύουμε να εκδώσουμε την πρόσκληση επιλογής στον ΟΤΔ, πριν από την έγκριση του στρατηγικού σχεδίου, η αλήθεια είναι ότι στόχος μας είναι εντός του επόμενου μήνα να εκδοθεί η πρόσκληση για επιλογή των ομάδων τοπικής δράσης. Βέβαια όλο αυτό εξαρτάται από διάφορους παράγοντες και ο σημαντικότερος είναι η διαβούλευση με την ευρωπαϊκή επιτροπή ως προς την οριστικοποίηση κάποιων τεχνικών σημείων εντός του στρατηγικού σχεδίου του Λίντερ, έτσι ώστε να είναι έτοιμη και η σχετική πρόσκληση για να εκδοθεί. Τώρα στα γρήγορα γιατί είναι γνωστά. Υποψήφιοι Φορείς φυσικά είναι εταιρικά σχήματα δημόσιων και ιδιωτικών, τοπικών φορέων, οι οποίοι όμως πρέπει να προβλέπουν ένα όργανο λήψης αποφάσεων, την γνωστή επιτροπή διαχείρισης προγραμμάτων, προγράμματος, την ΕΔΠ, η οποία πρέπει να πληροί κάποια εθνικά και κάποια κανονιστικά κριτήρια. Η περιοχή παρέμβασης. Ενώ με βάση το κανονιστικό πλαίσιο δεν υπάρχει πλέον ο περιορισμός ως προς τους κατοίκους έχουμε επιλέξει να τον διατηρήσουμε. Και ο λόγος αυτός είναι γιατί δεν θέλουμε να έχουμε πάρα πολύ μεγάλες περιοχές. Είναι γνωστό ότι πάρα πολύ μεγάλες περιοχές δεν μπορεί να έχουν την τοπικότητα ως βασικό χαρακτηριστικό στη στρατηγική τους. Γι αυτό το λόγο έχουμε αποφασίσει να κρατήσουμε αυτό το πληθυσμιακό όριο και στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Οικονομικά Στοιχεία. Όπως είπα και στην αρχή η προπαρασκευαστική περίοδος θα εξυπηρετηθεί από το μεταβατικό κανονισμό δηλαδή μέσω του ΠΑΑ. Όμως ως προς την υλοποίηση των στρατηγικών όπως βλέπετε και στον πίνακα ο προϋπολογισμός είναι σχετικά χαμηλός. Είναι περίπου στο 50 τις εκατό του προϋπολογισμού της υφιστάμενης προγραμματικής περιόδου. Εδώ πέρα όμως πρέπει να λάβουμε υπόψιν ότι η επόμενη προγραμματική περίοδος που υπάρχει, προγραμματική περίοδος, είναι σημαντικά μικρότερη χρονικά απ' ότι την υφιστάμενη. Οπότε στην ουσία αυτό δεν έχει μεγάλες μεταβολές στην πράξη προς την υλοποίηση και εξυπηρέτηση των τοπικών αυτών στρατηγικών. Αυτό είναι κάτι το οποίο εφαρμόζουμε πρώτη φορά. Είναι η κατηγοριοποίηση των τοπικών προγραμμάτων με βάση τον πληθυσμό 'ώστε, ποιος είναι ο στόχος; Ο στόχος είναι Ότι, πάντα βάζαμε στην πρόσκληση ότι μπορούν να υποβάλλουν μέχρι ένα ανώτατο όριο, προϋπολογισμό, οι τοπικοί φορείς που θα ήταν υποψήφιοι. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα μία πρόταση η οποία υποβαλλόταν μ' έναν ενδεικτικό προϋπολογισμό τα 10 εκατομμύρια, τελικά να εγκρινότανε για 4 ή για 5 εκατομμύρια. Στην πράξη αυτό τροποποιεί πάρα πολύ την τοπική στρατηγική και είναι αν το θέλουμε λίγο λάθος γιατί με το μισό προϋπολογισμό δεν μπορεί να εξυπηρετήσει όλες τις ανάγκες τις οποίες έχει περιγράψει στο στρατηγικό του σχέδιό. Για αυτό το λόγο

στην ουσία έχουμε κάνει μία καταρχήν κατηγοριοποίηση των ανώτατων επιτρεπτών ορίων που μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις έτσι ώστε στην ουσία η πρόταση η οποία θα εγκριθεί να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Έτσι έχουμε 5 κατηγορίες που ξεκινάνε από τα 3.800.000 ευρώ, και φτάνουν μέχρι και τα 6.000.000 προϋπολογισμό. Ο τελικός προϋπολογισμός διαμορφώνεται με βάση το συγκεκριμένο πίνακα αλλά και με βάση τη βαθμολογία την οποία θα λάβουμε. Οι αρμοδιότητες των ΟΤΔ στην ουσία είναι ότι προβλέπεται στο κανονιστικό πλαίσιο και επιπλέον θα τους εκχωρηθεί ο διοικητικός έλεγχος των αποφάσεων των αιτημάτων στήριξης και των αιτημάτων πληρωμής και ως εκ τούτου θα οριστούν και ΕΦΔ. Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης. Και πάμε λίγο να δούμε τη διαδικασία. Κατά την υφιστάμενη περίοδο είχαμε αποφασίσει να σπάσουμε την υποβολή της κάθε πρότασης σε δύο φακέλους. Ήταν κάτι το οποίο εξυπηρετούσε, πέτυχε και έχουμε αποφασίσει να το ακολουθήσουμε και κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο. Έτσι έχουμε πρώτα τον Φάκελο Α τον οποίο θα τον υποβάλλουν ενδεικτική ημερομηνία 8/2^{ου} του '23, και κατά το διάστημα το οποίο γίνεται ο έλεγχος των κριτηρίων επιλεξιμότητας του Α Φακέλου, οι ΟΤΔ, οι δυνητικές ΟΤΔ, θα μπορούν να ετοιμάζουν το Φάκελο Β; Θα υποβληθεί γύρω στις 15/3^{ου} του '23. Αυτό στην ουσία τί εξυπηρετεί; Εξυπηρετεί ότι κερδίζει χρόνο και ο φορέας ο οποίος θέλει να υποβάλλει πρόταση γιατί έχει παραπάνω χρονικό διάστημα για να υποβάλλει το κομμάτι που αφορά τη στρατηγική αλλά εξυπηρετεί και τη διαχειριστική αρχή και τις επιτροπές αξιολόγησης γιατί το διάστημα αυτό μπορούν να κάνουν τον έλεγχο κριτηρίων επιλεξιμότητας. Άλλο βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι η προσπάθειά μας και θεωρώ ότι θα το καταφέρουμε είναι η όλη διαδικασία να γίνει μέσω πληροφοριακών συστημάτων. Δηλαδή θα στήσουμε, ήδη βρισκόμαστε στη διαδικασία να προετοιμάσουμε ένα πληροφοριακό σύστημα στο οποίο θα γίνει η υποβολή των Φακέλων από τους υποψήφιους φορείς αλλά ταυτόχρονα θα γίνει και η αξιολόγηση. Δηλαδή οι επιτροπές αξιολόγησης θα χρησιμοποιήσουν το συγκεκριμένο πληροφοριακό σύστημα έτσι ώστε να ολοκληρώσουν τη διαδικασία αυτή μέσα από το σύστημα, είναι κάτι το οποίο και αυτό θα μας δώσει περισσότερο χρόνο. Ο Φάκελος Α περιέχει την περιγραφή του φορέα, την περιγραφή της περιοχής εφαρμογής. Τη SWOT ανάλυση, την ανάλυση και ιεράρχηση αναγκών και όλες τις ενέργειες διαβούλευσης που θα έπρεπε να έχουν προβεί υποχρεωτικά οι υποψήφιοι φορείς για την προετοιμασία του προγράμματος. Ένα βασικό χαρακτηριστικό εδώ πέρα είναι ότι για πρώτη φορά καλούνται οι ενδιαφερόμενοι φορείς να κάνουν, να προετοιμάσουν τη SWOT analysis μετά μέσω της μεθοδολογίας της SWOTmatrix analysis να προσδιορίσουν τις ανάγκες και μετά να ιεραρχήσουν βάσει διαβούλευσης στις ανάγκες αυτές. Αυτό είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό γιατί στην ουσία δίνει τις ανάγκες με το τί θα υλοποιήσουν μετά, τις παρεμβάσεις τις οποίες θα υλοποιήσουν μετά. Ο Φάκελος Β όπως είπαμε και πριν, περιλαμβάνει τους στόχους και τη στρατηγική. Η τοπική στρατηγική η οποία πρέπει να έχει το χαρακτηριστικό της bottom up διαδικασίας, φυσικά να εξυπηρετεί τις στρατηγικές της Ευρωπαϊκής επιτροπής, όπως το Green Deal, το Farm to Fork και Long term vision, να συμφωνεί οπωσδήποτε με τις αρχές και τις ανάγκες του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ και να λειτουργεί συμπληρωματικά με όλα τα υπόλοιπα αναπτυξιακά προγράμματα που εφαρμόζονται στην περιοχή. Κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, είχαμε εφαρμόσει τους θεματικούς στόχους, στην ουσία τομείς πάνω στους οποίους μπορούν να αναπτυχθούν οι τοπικές στρατηγικές. Είναι

κάτι το οποίο εξυπηρετεί την Πολυταμειακότητα των προγραμμάτων αυτών και για την επόμενη προγραμματική περίοδο έχουμε θεσπίσει 7 θεματικές, θεματικούς στόχους, όπου είναι ο πολιτισμός, η βελτίωση ποιότητας της ζωής, η ενσωμάτωση κοινωνικού ιστού, η δικτύωση και η καινοτομία όπου κάθε υποβαλλόμενη πρόταση θα πρέπει να έχει κατ' ελάχιστο το 3 τις εκατό του προϋπολογισμού του στοχευμένο στο συγκεκριμένο θεματικό στόχο, η διαφοροποίηση της οικονομίας, το περιβάλλον και η ελκυστικότητα της περιοχής. Επιπλέον στον Φάκελο Β θα πρέπει να συμπληρωθούν τα τεχνικά δελτία των υπο-παρεμβάσεων. Όπου εκεί πέρα θα υπάρχει ο τίτλος, περιγραφή και θεματικός στόχος, τα χρηματοδοτικά στοιχεία, οι κατηγορίες των δικαιούχων, οι ειδικοί όροι εφαρμογής και οι ανάγκες που καλύπτει και οι δείκτες εκροών και αποτελέσματος. Θα μείνω λίγο στα δύο τελευταία. Ειδικοί όροι εφαρμογής και ανάγκες που καλύπτει. Στην ουσία με βάση των καθορισμό αναγκών θα πρέπει για να υλοποιηθεί η επιλογή κάποιας υπο-παρέμβασης να εξυπηρετεί με άμεσο τρόπο κάποιες από τις ανάγκες. Δηλαδή, εάν δεν προκύψει κάποια ανάγκη σε έναν τομέα με βάση τη SWOT ανάλυση ο συγκεκριμένος φορέας δεν μπορεί να ενεργοποιήσει τη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση. Αυτό τι διασφαλίζει; Ότι τα προγράμματα που θα αξιοποιηθούν θα είναι περισσότερο εστιασμένα στις τοπικές ανάγκες. Και κάτι επιπλέον. Ειδικοί όροι εφαρμογής. Εκεί πέρα μπορεί να γίνει επιπλέον εξειδίκευση με βάση τη swot ανάλυση. Δηλαδή η κατηγορία των παρεμβάσεων η οποία προκύπτει σαν ανάγκη με βάση πάλι τα στοιχεία της swot να μπορέσει να γίνει μια επιπλέον εξειδίκευση για το τι πραγματικά θα συμβάλει στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου τόπου. Αυτοί οι ειδικοί όροι εφαρμογής μπορούν να αφορούν χωρικά στοιχεία, δηλαδή η συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση υλοποιείται σε μια περιοχή της συγκεκριμένης εφαρμογής, ή σε κατηγορίες δικαιούχων ή σε κάποιο άλλο στοιχείο όπως αυτό προκύπτει από τη swot και ένα άλλο νέο στοιχείο είναι ότι για πρώτη φορά μπαίνουν δείκτες εκροών και αποτελέσματος στην εφαρμογή της παρέμβασης του Λίντερ. Και τέλος έχουμε και το χρηματοδοτικό πλάνο όπου θα είναι όλοι οι χρηματοδοτικοί πίνακες των τοπικών προγραμμάτων ανάλυση υπό παρεμβάσεις, ανά θεματικούς στόχους, ή ανα έτος. Εν συντομία τώρα, οι κατηγορίες υπο-παρεμβάσεων τώρα. Έχουμε ταξινομήσει σε 9 υπό, κατηγορίες η πρώτη αφορά τα ιδιωτικά έργα και είναι η ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας περιλαμβάνει στην ουσία όλες τις ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες μπορούν να υλοποιηθούν μέσω της παρέμβασης. Κάτι πάρα πολύ χαρακτηριστικό είναι ότι για πρώτη φορά υπάρχει ξεχωριστή παρέμβαση που αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και την ενίσχυση βιοοικονομίας και κυκλικής οικονομίας, η 2^η κατηγορία αφορά την εκπαίδευση του τοπικού πληθυσμού, 3^η κατηγορία ενδυνάμωση τοπικού – κοινωνικού ιστότοπου αφορά βασικές υπηρεσίες για τον τοπικό πληθυσμό αλλά και για την ενσωμάτωση μεταναστών και προσφύγων, η 4^η κατηγορία που είναι η βελτίωση ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού, 5^η κατηγορία πολιτισμός, ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων αλλά και ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών, υποδομών που αφορούν στον τομέα του πολιτισμού, η 6^η κατηγορία αφορά στο περιβάλλον με έργα για την αναβάθμιση ή την πρόληψη φυσικών τοπίων, πολύ σημαντική κατηγορία είναι η 7^η κατηγορία η δικτύωσή και η συνεργασία που εδώ πέρα την έχουμε σπάσει σε τρεις υποκατηγορίες, που είναι συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων, συνεργασία με στόχο την κοινωνική πολιτιστική και περιβαλλοντική αναβάθμιση και τα smart villages, τα έξυπνα χωριά. Προσπαθούμε να δώσουμε έμφαση στη συγκεκριμένη κατηγορία, γι

αυτό και η χρηματοδότηση για την κοινωνική, πολιτιστική μια περιβαλλοντική προστασία αλλά και για τα smart villages θα είναι για τι στήσιμο του συνεργατικού σχήματος, θα είναι βάσει του deminimis έως και 100 τα 100. 8^η κατηγορία είναι η διατοπική και διακρατική συνεργασία χωρίς αλλαγές με βάση την υφιστάμενη προγραμματική περίοδο και 9^η κατηγορία είναι η τεχνική στήριξη των ΟΤΔ που περιλαμβάνει λειτουργικές δαπάνες των ΟΤΔ αλλά και την εμφύχωση του τοπικού πληθυσμού. Στη συνέχεια έχουμε τα κριτήρια επιλογής. Έχουμε χρησιμοποιήσει τις τρεις κατηγορίες που κατηγορίες είχαμε χρησιμοποιήσει και στη συγκεκριμένη προγραμματική, στην υφιστάμενη προγραμματική περίοδο αλλά έχουμε αλλάξει κάποια κριτήρια αλλά έχουμε αλλάξει και τις βαρύτητες. Στην ουσία εδώ πέρα μας βοήθησε πάρα πολύ το less or learn που λέμε δηλαδή προσπαθήσαμε να βελτιώσουμε την προηγούμενη πρόσκληση που αφορούσε το ΠΑΑ και έχουμε βελτιώσει και κάποια κριτήρια αλλά και τη βαρύτητα αυτών. Έτσι η πρώτη κατηγορία αφορά γενικότερα τη βαθμολόγηση της περιοχής παρέμβασης που προτείνεται από τον υποψήφιο δικαιούχο, η 2^η κατηγορία τη στρατηγική της τοπικής ανάπτυξης και η 3^η κατηγορία το φορέα ο οποίος υποβάλλει πρόταση για στήριξη. Τέλος πάρα πολύ βασικό στοιχείο είναι η προστιθέμενη αξία. Για πρώτη φορά τα τοπικά προγράμματα μπαίνουν, λαμβάνουν μέρος στην αξιολόγηση του στρατηγικού σχεδίου, του προγράμματος ολόκληρου. Η αξιολόγηση γίνεται βάσει 3^{ων} συνισταμένων του κοινωνικού κεφαλαίου, της διακυβέρνησης και των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών. Αυτό το οποίο προσπαθούμε είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μας έχει δώσει έτοιμα κάποια στοιχεία τα οποία θα πρέπει να τα υπολογίζουμε και να τα δηλώνουμε στις εκθέσεις που θα υποβάλλουμε, αυτό το οποίο όμως προσπαθούμε αυτή τη στιγμή να στήσουμε είναι να εμπλουτίσουμε τα ερωτήματα της αξιολόγησης έτσι ώστε να πάρουμε παραπάνω στοιχεία τα οποία θα μας φανούν πάρα πολύ χρήσιμα. Όπως είπα και στην αρχή έχουμε προσπαθήσει να κάνουμε την προετοιμασία όσο το δυνατόν νωρίτερα για να δώσουμε το χρόνο στους υποψήφιους φορείς να ετοιμάσουν τοπικά προγράμματα. Ξεκινήσαμε από τον εορτασμό των 30 ετών του Λίντερ στην Αμφίκλεια που έγινε τον 11^ο του 21, με πρώτη παρουσίαση των γενικών στοιχείων της πρόσκλησης. Μέχρι τώρα έχουμε κάνει 2 διαδικτυακές διαβουλεύσεις με αντικείμενο μόνο την πρόσκληση του Λίντερ, όπου δόθηκε δυνατότητα σε όλους τους συμμετέχοντες να δώσουν παρατηρήσεις, σχόλια και γραπτά και ηλεκτρονικά, σχεδιάζεται η τελική διαβούλευση πριν την έκδοση της πρόσκλησης σε μία εκδήλωση η οποία θα γίνει στις 15/7^{ου} στο Δομοκό. Αυτό το οποίο δεν έχω προσθέσει στη διαφάνεια είναι ότι και μετά την έκδοση της πρόσκλησης θα υλοποιήσουμε μια, τουλάχιστον μια αλλά μπορεί και δύο διαβουλεύσεις, στήριξης πλέον των υποψήφιων φορέων, ως πύρος την προετοιμασία των τοπικών προγραμμάτων. Σας ευχαριστώ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Να ευχαριστήσουμε τον κύριο Κοβάνη. Πριν δώσω το λόγο στη Παγκόσμια Τράπεζα να πω ότι στο Δομοκό είναι την Πέμπτη, 14 Ιουλίου θα γίνει τεχνική σύσκεψη την Παρασκευή στις 15 και το Σάββατο στις 16 όσοι αντέξουν βέβαια τον καύσωνα που θα χει, θα πάμε να δούμε επενδύσεις. Θα είναι καλεσμένοι όσοι ασχολούνται με το Λίντερ νομίζω έχετε και το δίκτυο, Μιχάλη, έχετε στο δίκτυο παρέμβ, πως το λένε, εκλογές τί έχετε. Συνέλευση, ναι. Άρα θα είναι έτσι μια μεγάλη

μάζωξη για το Λίντερ της επόμενης προγραμματικής περιόδου και θα συζητήσουμε και για θέματα της τρέχουσας. Και βέβαια αναμένεται να είναι βαρυσήμαντη γιατί θα ναι και ο Υπουργός ο κύριος Γεωργαντάς και ο κύριος Στύλιος, ο Υπουργός Οικονομικών και ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος που είναι και βουλευτές της Φθιώτιδας, οπότε θα έχουμε. Τώρα να ακούσουμε τη Σβετλάνα Εντμιάδες, *senior agriculture economy, agricultural and food global practice*, επικεφαλής του έργου της Παγκόσμιας Τράπεζας και τους εκπροσώπους της ομάδας έργου σχετικά με τις διαγνωστικές μελέτες που έχουν εκπονήσει και αφορούν το σύστημα αγροτικής γνώσης και καινοτομίας, το ΑΚΙΣ και το κλίμα, την αξιολόγηση των δαπανών της γεωργίας και της διαχείριση κινδύνων. Η ομάδα είναι ο κύριος Δημήτρης Ψαλτόπουλος, ο κύριος Παναγιώτης Βαράκης και ο *mr Andreas Topas, senior economist expert in agricultural insurance*.

Σβετλάνα Εντμιάδες: (μεταγλωττισμένο – 4:21:20)

Καλησπέρα σε όλους και σας ευχαριστώ που μας έχετε εδώ στα Χανιά, εμένα και την ομάδα μου. Είμαστε πολύ χαρούμενοι και τυχεροί που είμαστε εδώ. Είναι ένα πανέμορφο μέρος, ευχαριστούμε που μας προσκαλέσατε και θα ήθελα να ευχαριστήσω το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, γι αυτήν, που είμαστε εταίροι σε αυτό το project. Εγώ και οι συνάδελφοι μου θα μιλήσουμε για τη δουλειά που έχουμε κάνει. Αποφασίσαμε να πάμε προς την κατεύθυνση της Ανθεκτικής Ελληνικής ... αυτό που θα πρέπει να είναι η Ελληνική Αγροτική Οικονομία. Μέσα στο πλαίσιο που η δουλειά μας έγινε, το Υπουργείο και η Παγκόσμια Τράπεζα δούλεψαν μαζί, ουσιαστικά σε τέσσερις περιοχές κλειδιά. Κάναμε μία διαγνωστική ανάλυση της Ελληνικής Ανάπτυξης. Την αξιολόγηση, τις κλιματικές πιέσεις, το στρατηγικό πλαίσιο για τη διαχείριση κινδύνων. Πού είναι οι προκλήσεις και να δώσουμε κατευθυντήριες γραμμές στο Υπουργείο σε βασικούς τομείς για βελτίωση. Επίσης κάναμε την αξιολόγηση του Στρατηγικού Σχεδίου και τη στρατηγική και την εεε την αξιολόγηση Στρατηγική; Ανάλυσης και το πλαίσιο για τη διαχείριση των κινδύνων. Η δική μου η παρέμβαση, ήθελα να μιλήσω για την Ελληνική Αγροτική Οικονομία και βλέπετε το κάθε γράμμα της Ελλάδος, το Green, κάτι σημαίνει εμάς. Το G είναι για το Growth και Green δηλαδή Ανάπτυξη και Πράσινη. Είναι ένας πολυπαραγωγικός τομέας η γεωργία στην Ελλάδα και που έχει το 4 τις εκατό του εγχώριου ακαθάριστου προϊόντος και δημιουργεί πολύ μεγάλες διασυνδέσεις στην οικονομία που κάνουν τον αγροτοურ... τον αγροδιατροφικό τομέα ένα από τους βασικούς μοχλούς της Ελληνικής Οικονομίας. Και γιατί το λέω αυτό; Τώρα, το χρέος ως προς το ΑΕΠ έχει φτάσει στο 200 τις εκατό άρα λοιπόν η εστίαση σε παραγωγικούς τομείς όπως η γεωργία μπορεί να βοηθήσουν την οικονομία μέσα στο πλαίσιο της ανάκαμψης μετά το Covid και την κρίση στα τρόφιμα και μετά το G, το Green βγαίνοντας προς περισσότερο πράσινο, μιλάμε για την, σε πιέσεις που έχουμε για την κλιματική αλλαγή, αλλά επίσης τη βιοποικιλότητα που έχει η χώρα. Η πρόκληση για την Ελληνική Γεωργία είναι το πώς να πάει κανείς μπροστά και θέλω τώρα να εστιάσω στο γράμμα R που είναι το risk, ο κίνδυνος και Resilient, η ανθεκτικότητα. Βελτιώνοντας λοιπόν την οικονομική αειφορία μέσα στο πλαίσιο αυτό είναι επείγουσα ανάγκη, μέσα στο πλαίσιο όπως για τη διασφάλιση του, της τροφής και της κλιματικής αλλαγής. Αυτά είναι συνδεδεμένα με την ανθεκτικότητα του τομέα αλλά βλέποντας λοιπόν τη μεγάλη βιοποικιλότητα στη χώρα και τα ποικίλα παραγωγικά συστήματα, θα πρέπει να υπάρχει μια στρατηγική διαχείρισης

κινδύνων και να χτιστεί ανθεκτικότητα σε μακροχρόνιο επίπεδο. Δηλαδή να υπάρχουν μία ομάδα από επιλογές με ασφαλιστικά πλάνα τα οποία, αλλά και οικονομικά εργαλεία, τα οποία θα μας βοηθήσουν για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής ανάλογα με τους κινδύνους που αντιμετωπίζονται. Εδώ θα ήθελα να προσθέσω ένα ακόμα R, την Ελληνική γεωργία, το να χρησιμοποιούνται οι πόροι της νέας κοινοτικής αγροτικής πολιτικής, να μετρηθούν οι επιπτώσεις της ανάπτυξης του τομέα. Αυτή είναι μια άλλη πρόκληση για να μετρήσει κανείς τα αποτελέσματα της πράσινης αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα. Το E λοιπόν για την αποτελεσματικότητα και την ανταγωνιστικότητα. Νομίζω ότι η αποδοτικότητα μπορεί να βελτιωθεί. Οι μικρές φάρμες είναι αποδοτικές αλλά θα πρέπει να γίνουν ανταγωνιστικές. Αρκούνε λοιπόν για τη χρήση της γης και πώς μπορεί αυτή να χρησιμοποιηθεί καλύτερα; Κατά την άποψή μας για να είναι πιο αποτελεσματικότητα είναι να δημιουργηθούν clusters μικρο – παραγωγών, αγροτών για.... Επίσης το να γίνουν επενδύσεις, να υπάρχει επιχειρηματικά κίνητρα, θα βοηθήσουν προς τη μετάβαση αυτή. Τώρα, το E πάλι. Αποτελεσματικότητα και Ισοτιμία, δικαιοσύνη που θα έχουμε την τεχνολογία και την καινοτομία, μου άρεσε η πρώτη παρουσίαση που εστίασε σε αυτού του είδους το πρόγραμμα. Επίσης φαίνεται να υπάρχει ανταλλαγή περιβαλλοντικής και οικονομικής απόδοσης και πρέπει να έχουμε το σχηματισμό της Ελληνικής Αγροτικής Οικονομίας. Πολύ σημαντικά οφέλη και βελτιώσεις για τη δημιουργία αξίας. Επίσης καλύτερη ενσωμάτωση με άλλους τομείς της οικονομίας. Επιπλέον είναι πολύ σημαντικό ότι οι Ελληνικές φάρμες είναι σημαντικό να εξελιχθούν και χρειάζονται παρεμβάσεις για να συνεισφέρουν σ αυτήν την επιπρόσθετη αλλαγή και στην επιπρόσθετη αξία. Και η ποιότητα των επενδύσεων είναι πάρα πολύ σημαντική. Και το K, η γνώση και καινοτομία. Ο πιο σημαντικός παράγοντας. Η γνώση και η δημιουργία γνώσης, η κατανομή και η απορρόφηση δεν είναι αποτελεσματικά συνδεδεμένα στην Ελλάδα που κάνει τα κεκτημένα στην Ελλάδα όταν μιλάμε. Και είναι τεράστια. Η γνώση και η καινοτομία, όχι μόνο στα αγρονομικά χαρακτηριστικά πρέπει να εστιαστεί αλλά σε καλύτερες πρακτικές. Υπάρχει ολοένα και περισσότερη σημασία να κάνουμε τη γνώση έναν μοχλό για μετάβαση και να εστιάσουμε και στην επιχειρηματική δυνατότητα. Καλύτερη κατανόηση της σχέσης μεταξύ Αγροτικής Ανάπτυξης και Οικονομίας. Όλα αυτά είναι κρίσιμοι παράγοντες και χωρίς καινοτομία, μετασχηματισμό όμως θα είναι περιορισμένος, θα ήθελα να ολοκληρώσω, ότι η δυναμική της Ελληνική Γεωργίας είναι πραγματικά πολύ μεγάλη. Όχι μόνο από οικονομική αξία αλλά επίσης η .., αναπόσπαστο κομμάτι της Ελληνικής κουλτούρας και ταυτότητας. Άρα λοιπόν, η ανάπτυξη της αγροτικής αυτής παραγωγής παραμένει σημαντική για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδος και μετά από την Πανδημία το να κάνει κανείς τα πράγματα σωστά και να επενδύσει στη γεωργία δεν είναι μόνο επιλογή αλλά οικονομική ανάγκη για την Ελληνική Οικονομία. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Οι συνάδελφοί μου θα μούνε σε λεπτομέρειες.

Προεδρείο – Δημήτρης Παπαγιαννίδης : Ok. Mr Psaltopoulos. – Ο κύριος Ψαλτόπουλος.

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Ευχαριστώ κύριε Γενικέ, καλησπέρα σας και από μένα. (πως θα τ' αλλάζουμε εδώ, escape, ωραία.) Ωραία. Εγώ θα μιλήσω στα Ελληνικά παρόλο που η παρουσίασή μου είναι στην αγγλική γλώσσα. Τα slides μου δηλαδή είναι στην αγγλική γλώσσα.

– συζήτηση εκτός μικροφώνου για τεχνικά θέματα της παρουσίασης –

Λοιπόν εγώ θα προσπαθήσω να σας μιλήσω για θέματα αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και κατανομής, ας μη χρησιμοποιήσω τη λέξη ισότητα είναι λίγο βαριά. Ποιων, όλων αυτών των δημοσίων δαπανών, γενικότερα της χρηματοδοτικής διάστασης, που αφορά τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στη χώρα μας. Λοιπόν να πούμε ότι αυτό που εμείς στην τράπεζα το ονομάζουμε ανασκόπηση της δημόσιας δαπάνης, περιέχει κυρίως 4 πράγματα σ αυτή την περίπτωση, 5 πράγματα σ αυτή την περίπτωση, με συγχωρείτε, το ένα είναι μια ανάλυση της αποτελεσματικότητας των δαπανών, το 2^ο είναι και ανάλυση της αποδοτικότητας των δαπανών, το 3^ο αφορά την κατανομή τους, κατά πόσο δηλαδή κατανέμονται με τον α ή το β τρόπο, όπως θα δείτε, ένα άλλο πράγμα που κάναμε αφορά αυτό που λέμε *subsidy intensity* δηλαδή κατά πόσο οι επιδοτήσεις έχουν μεγάλη βαρύτητα στα εισοδήματα των αγροτών μας και κατά πόσο αυτό αλλάζει και τέλος κάναμε αυτό που λέμε διαρθρωτική ανάλυση δηλαδή προσπαθήσαμε να δούμε την εξέλιξη των διαρθρωτικών διασυνδέσεων που υπάρχουν μεταξύ του αγροδιατροφικού τομέα και εξέλιξη της υπόλοιπης οικονομίας. Δε θα σας κουράσω με αριθμούς. Υπάρχουν αυτά εξάλλου πολύ αναλυτικά στην, στα κείμενα τα οποία έχουμε δώσει και θα πάω με τη λογική κάποιων κυρίων ευρημάτων, των πιο σημαντικών κατά τη γνώμη μας και το τί μπορούν να σημαίνουν αυτά τα ευρήματα σε επίπεδο άσκησης πολιτικής. Λοιπόν, το πρώτο εύρημα, όπως είπε και η επικεφαλής της ομάδας, είναι ότι ένα σημαντικό ποσοστό των εκμεταλλεύσεων της Ελληνικής γεωργίας αντιμετωπίζει αρκετά σημαντικά ζητήματα μη ικανοποιητικής αποτελεσματικότητας της οικονομικής αποτελεσματικότητας. Ο λόγος που υπάρχουν αυτά τα ζητήματα είναι κυρίως οι περιορισμοί που έχουν αυτές οι εκμεταλλεύσεις σε ότι αφορά τη διαχειριστική ικανότητα των γεωργών μας. Το πόσο αποτελεσματικά μπορούν να οργανώνονται και πόσο αποτελεσματικά μπορούν να προσαρμόζονται στις μεταβολές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Άρα λοιπόν εδώ αυτό που θεωρούμε ότι χρειάζεται είναι να υπάρχει μια βελτίωση, μια προσπάθεια εκ μέρους της πολιτικής. Βελτίωση μέσω της καινοτομίας, όλων αυτών των ζητημάτων. Δηλαδή, της οργάνωσης, της εμπορίας, της παραγωγικής διαδικασίας επίσης ώστε να είναι αντίστοιχες οι εκροές με την ποσότητα των εισροών για να το πω έτσι και λίγο πιο τεχνικά. Ένα δεύτερο εύρημα που βρήκαμε ότι έχει μεγάλη σημασία είναι ότι σιγουρά η τεχνολογία βοηθά αλλά δεν υπάρχει τεχνολογία που να ναι ίδια για τους πάντες. Θα πρέπει να υπάρχει πολύ προσεκτική διαχείριση της τεχνολογίας, προώθηση της επενδυτικής δραστηριότητάς στις εκμεταλλεύσεις αλλά ποιας επενδυτικής δραστηριότητας; Αυτής που είναι κατάλληλη ανάλογα με τον τύπο των εκμεταλλεύσεων που έχουμε να αντιμετωπίσουμε. Αρά λοιπόν εδώ μιλάμε για μια λογική όχι ενός μεγέθους όπως έχουμε σε κάποια ρούχα ας πούμε αλλά επενδύσεις κεφαλαίου οι οποίες θα πρέπει να είναι αντίστοιχες των παραγωγικών ικανοτήτων των εκμεταλλεύσεων και των κυριότερων χαρακτηριστικών των εκμεταλλεύσεων. Ένα άλλο εύρημα το οποίο πηγάζει αρκετά και με το πρώτο είναι ότι ναι μεν έχουμε ένα μεγάλο αριθμό εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα έτσι με όχι τόσο ικανοποιητικά αποτελέσματα στην αποτελεσματικότητα τους, στην οικονομική τους αποτελεσματικότητα αλλά παράλληλα έχουμε ένα φαινόμενο πολιτισμού. Δηλαδή υπάρχουν εκμεταλλεύσεις όπως είπε και η κυρία Έντιμιτς, πριν, κυρίως οι πολύ μικρές και οι πολύ μεγάλες, οι οποίες φαίνεται να είναι σε αρκετά πολύ

ικανοποιητικό επίπεδο, σε ότι αφορά την οικονομική τους αποτελεσματικότητα, αλλά από την άλλη μεριά υπάρχει το φαινόμενο της κατάρτας των μεσαίων όπως λέμε το οποίο δεν είναι κάτι που το παρατηρήσαμε μόνο στην Ελλάδα, η δική μας ομάδα έχει κάνει αρκετές έρευνες σε όλη την ευρωπαϊκή ένωση και αυτό το αποτέλεσμα είναι ένα κοινό αποτέλεσμα. Μ άλλα λόγια τί συμβαίνει; Οι μικροί, ίσως επειδή δεν έχουν και άλλη διέξοδο, δεν υπάρχουν άλλες επιλογές, για να επιβιώσουν πρέπει να ναι πολύ αποτελεσματικοί και είναι πολύ επιβιώσουν όμως αρχίζουν σιγά σιγά να ξεφεύγουν και να μεγαλώνουν τότε χάνουν λίγο τον έλεγχο να το πω έτσι όσο πιο απλά μπορώ και αυτό κρατάει μέχρι να γίνουνε πραγματικά μεγάλοι. Αυτό είναι ένα κοινό εύρημα θα έλεγε κανείς, για το σύνολο της Ευρωπαϊκής γεωργίας. Άρα λοιπόν εδώ έχουμε ένα πολύ σημαντικό ζήτημα το οποίο αφορά τα μέτρα πολιτικής τα οποία δεν μπορεί να ναι ίδια για όλους, δεν μπορεί να είναι ίδια για αυτούς που είναι πολύ αποτελεσματικοί και αυτούς που είναι λίγο αποτελεσματικοί και θα πρέπει να δώσουν έμφαση στα μέτρα πολιτικής στο πώς να αποφευχθεί αυτή η διαδικασία κατά την οποία χάνεται η οικονομική αποτελεσματικότητα όταν αρχίζουν σιγά σιγά και μεγαλώνουν αυτές οι εκμεταλλεύσεις. Τέλος, πάνω στο θέμα αυτό, βρήκαμε κάτι αισιόδοξο, ότι φαίνεται ότι τα προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης των αγροτών μας, αποδίδουν καρπούς σε ότι αφορά την οικονομική αποτελεσματικότητα. Άρα είναι μονόδρομος αυτά τα προγράμματα να ενισχυθούν, έτσι, να επεκταθούν και να ευνοήσουν να βοηθήσουν ακόμα περισσότερους γεωργούς, γιατί εδώ, αφού είπαμε το αισιόδοξο ας πούμε και το λίγο αρνητικό, η Ελλάδα είναι χώρα η οποία με βάση τα στοιχεία της Eurostat υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης σε ότι αφορά τους αγρότες που έχουν πλήρη εκπαίδευση. Να το πω όσο πιο ευγενικά μπορώ. Λοιπόν, κι άλλα αποτελέσματα γιατί όλα αυτά που σα είπα πριν είναι γενικότερα απ όλο το σύνολο που βασιστήκαμε για να κάνουμε την ανάλυσή μας. Υπήρξαν και κατηγοριοποιήσεις στην ανάλυση, είδαμε για παράδειγμα οι εκμεταλλεύσεις που έχουνε στον προσανατολισμό τα αροτραία είναι πιο αποδοτική. Φαίνεται να μπορούν να τα καταφέρνουν καλύτερα ενώ αντίθετά οι εκμεταλλεύσεις οι οποίες έχουν προσανατολισμό τις μεικτές καλλιέργειες, τη μικρή παραγωγή με συγχωρείτε και τις μόνιμες καλλιέργειες φαίνεται να μην τα πηγαίνουν και τόσο καλά σε σχέση με τους υπόλοιπους. Και βέβαια είδαμε εδώ ότι ανάμεσα σε αυτές όλες τις κατηγορίες η μειωμένη, οι περιορισμοί σε ότι αφορά την μεταφορά της τεχνολογίας από τη μία κατηγορία στην άλλη είναι ένας σημαντικός περιορισμός. Άρα εδώ τί χρειάζεται; Χρειάζεται ενίσχυση των συμβουλών, χρειάζεται ενίσχυση της τεχνικής στήριξης έτσι ώστε να υπάρξει βελτίωση και της χρήσης της τεχνολογίας αλλά και της επίπτωσης της τεχνολογίας πάνω στις επιδόσεις των εκμεταλλεύσεων. Πάμε σ ένα καυτό ζήτημα. Η ανάλυσή μας έδειξε ξεκάθαρα, κάτι το οποίο έχει κάνει και σε αρκετές άλλες χώρες, ότι οι συνδεδεμένες ενισχύσεις δεν ευνοούν την παραγωγική επίδοση των εκμεταλλεύσεων. Αυτό για μας είναι εντελώς ξεκάθαρο με δύο μόνο εξαιρέσεις, οι οποίες είναι ο τομέας της προβατοτροφίας και αιγοτροφίας και ο τομέας των αροτραίων, τότε, όταν αυτά τα αροτραία αφορούν κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Δηλαδή όταν τα αροτραία αυτά, αυτές οι κτηνοτροφικές καλλιέργειες χρησιμοποιούνται για ζωοτροφές. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις η ανάλυσή μας δείχνει ότι οι συνδεδεμένες ενισχύσεις δεν είναι κάτι θετικό. Τί γίνεται με τις μη συνδεδεμένες. Τις αποσυνδεδεμένες ενισχύσεις. Εδώ φαίνεται ότι υπάρχουν κάποια θετικά ευρήματα στην επίδραση τους στην παραγωγική επίδοση των

εκμεταλλεύσεων, απ την άλλη πλευρά όπως ίσως να περίμενε και κάνεις, ο ρυθμός αυτής της βελτίωσης είναι αργός, λογικό θα μπορούσε να πει και κανείς, γιατί αυτά είναι σοκ τα οποία δεν ωριμάζουν σε 3 και σε 2 και σε 5 χρόνια, ωριμάζουν σε πολύ περισσότερο χρωμικό διάστημα. Και επίσης όπως λέει σε πάρα πολλές περιπτώσεις εξάλλου και η διεθνής βιβλιογραφία και ένας συνδυασμός για τα ίδια προϊόντα, για παράδειγμα για τις ίδιες εκμεταλλεύσεις, τόσο συνδεδεμένων όσο και αποσυνδεδεμένων ενισχύσεων και αυτός δεν είναι κάτι θετικό. Άρα λοιπόν εδώ, εντάζει αντιλαμβάνομαι ότι είναι πάρα πολύ εύκολο για κάποιους από εμάς εδώ να τα λέμε αλλά πολύ δύσκολα για κάποιους άλλους που έχουν την ευθύνη των αποφάσεων αλλά εδώ θα πρέπει να πούμε ότι υπάρχουνε ζητήματα, υπάρχουν τα τελευταία γεγονότα που έχουν αλλάξει τα πράγματα αρκετά, αλλά γενικότερα θεωρούμε ότι όλη η ανάλυση δείχνει ξεκάθαρα ότι οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής πρέπει να ξαναεξετάσουν το ζήτημα των αγροτικών επιδοτήσεων. Τώρα. Πάμε στα περιβαλλοντικά. Και εκεί έχει ενδιαφέρον και ας αρχίσουμε με ένα έτσι λίγο δυσάρεστο εύρημα. Σε γενικές γραμμές η ανάλυση μας δείχνει ότι οι γεωργικές μας εκμεταλλεύσεις αξιοποιούν τα διαρθρωτικά τους χαρακτηριστικά και από αυτά αντλούν δύναμη, να το πω έτσι απλά που τους κάνει να έχουν μία καλύτερη παραγωγική επίδοση. Αυτό δυστυχώς δε συμβαίνει καθόλου σε ότι αφορά τις περιβαλλοντικές επιδοτήσεις. Μάλλον λόγω φαίνεται ότι οι περιβαλλοντικές επιδοτήσεις μέχρι τώρα στη χώρα μας με τον τρόπο που είχαν σχεδιαστεί, ιδίως κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο, γιατί εμείς αυτήν εξετάσαμε, είχανε μία έννοια μεταβίβασης εισοδήματος περισσότερο. Ως επι το πλείστο. Και αυτό συνέβη φυσικά πολύ περισσότερο στις εκμεταλλεύσεις που είναι χαμηλής παραγωγικής ικανότητας. Αυτές δηλαδή που δεν είναι καθόλου δυναμικές. Άρα λοιπόν το ζήτημά μας εδώ είναι το εξής. Πιστεύουμε ότι χρειάζεται μια πολύ αποφασιστική παρέμβαση στα θέματα της παροχής των συμβουλών στους αγρότες και της τεχνικής στήριξης έτσι ώστε αυτοί οι οποίοι λαμβάνουνε περιβαλλοντικές επιδοτήσεις να χρησιμοποιούν με το σωστό τρόπο, όπως κάνουν όλοι οι άλλοι εξάλλου αγρότες, τα χαρακτηριστικά τους για να αυξήσουν, να βελτιώσουν την παραγωγική τους επίδοση. Έμφαση στην τεχνολογία, την κατάλληλη τεχνολογία, έμφαση στη γνώση σε ότι αφορά την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών, των φιλικών περιβαλλοντικών τεχνικών, και ένα τεράστιο θέμα, το οποίο δεν κομίζουμε γλαύκα εις Αθήνας να το αναφέρουμε θα πρέπει αν δούμε με κάποιο τρόπο τα κίνητρα έτσι ώστε στα φιλοπεριβαλλοντικά και παραγωγικά συστήματα και πρακτικές να μπουν γεωργοί και αγρότες γενικότερα οι οποίοι να είναι πολύ καλά και στις οικονομικές τους επιδόσεις. Να μην είναι μ άλλα λόγια οι περιβαλλοντικές πρακτικές κάτι το οποίο αφορά κυρίως αυτούς τους οποίους δεν τα παν και τόσο καλά. Να είναι κάτι το οποίο αφορά και αυτούς που τα παν καλά. Γιατί μόνο έτσι θα μπορέσουμε να πετύχουμε, πιστεύουμε τους στόχους του green deal & Farm to Fork. Τώρα, οι περιβαλλοντικές, η περιβαλλοντικής γεωργία δεν είναι γεωργία χωρίς κόστος πάνω στην παραγωγική επίδοση μιας εκμετάλλευσης αλλά απ' την άλλη πλευρά για όσους θα πουν ότι αυτό είναι κάτι αρνητικό να πούμε ότι οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις αυτό το οποίο προάγουν είναι μία απαίτηση της κοινωνίας θα λέγε κανείς, έτσι; Κοινωνικές αξίες προάγουν και άρα αυτού του είδους η αποζημίωση μέχρι επιδοτήσεων, είναι κάτι το οποίο αιτιολογείται κατά τη γνώμη μας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Επαναλαμβάνω, το κύριο διακύβευμα είναι πώς θα μπορέσουμε σε αυτές τις πρακτικές να ενσωματώσουμε και αυτούς οι οποίοι είναι και σε ότι αφορά τα

αποτελέσματα τα οποία έχουμε. Τώρα, σε ότι αφορά την αποδοτικότητα. Λοιπόν, δεν έχουμε εντυπωσιακές εξελίξεις σε ότι αφορά την παραγωγικότητα, κάτι το οποίο βλέπουμε ότι όσες βελτιώσεις βλέπουμε στην παραγωγικότητα τα τελευταία χρόνια αφορούν βελτιώσεις στην τεχνική αποτελεσματικότητα των γεωργών μας και μόνο οι πρωταθλητές, ποιοι είναι οι πρωταθλητές, πρωταθλητές είναι οι αροτραίες εκμεταλλεύσεις, αυτές που έχουν προσανατολισμό στα αροτραία, αυτό εννοώ, είναι μία κατηγορία, είναι η μόνη κατηγορία, η οποία φαίνεται να προάγει την παραγωγικότητα της μέσω βελτιώσεων, αυτού που λέμε τεχνολογική αλλαγή. Τεχνολογική μεταβολή. Κάτι πολύ σημαντικό. Δυστυχώς απ' την άλλη πλευρά, φαίνεται ότι οι πρωταθλητές κάνουν αυτό αλλά οι άλλοι κυρίως μεικτές εκμεταλλεύσεις και εκμεταλλεύσεις μονίμων καλλιεργειών, όχι μόνο δεν έχουν βελτίωση στην τεχνολογική αλλαγή αλλά έχουν και επιδείνωση τα τελευταία χρόνια. Άρα λοιπόν, ιδίως γι αυτού του είδους και για τις εκμεταλλεύσεις της ζωικής παραγωγής χρειάζεται προτεραιοποίηση στην προώθηση της καινοτομίας και στην αξιοποίηση της τεχνολογίας. Τώρα, ένα ενδιαφέρον εύρημα αφορά επίσης το εξής, ότι στην περίπτωση της μεταβολής της παραγωγικότητας φαίνεται ότι οι πρωταθλητές, δηλαδή οι αροτραίες εκμεταλλεύσεις, αντιμετωπίζουν ένα μονοπάτι σύγκλισης. Τί σημαίνει αυτό; Σίγουρα σε κάθε τομέα, υποτομέα, είναι κάποιοι που πάνε πιο γρήγορα είναι κάποιοι που πάνε πιο αργά, φαίνεται ότι υπάρχει σύγκλιση αυτό δείχνει ότι υπάρχει σημαντική επιτυχία της πολιτικής πάνω σ αυτόν τον τομέα. Απ την άλλη πλευρά που θα έλεγε κανείς ότι αι αυτό μπορεί να ναι φυσιολογικό αυτοί που υστερούν φαίνεται να υπάρχει μια διαδικασία απόκλισης, δηλαδή έχεις έναν ολόκληρο υποτομέα ο οποίο μπορεί να μην είναι τόσο ΥΠΟ τομέα τα πράγματα καλά σ αυτόν αλλά και εκεί ακόμα θα έχεις κάποιους οι οποίοι θα είναι champions, είναι πρωταθλητές. Λοιπόν εδώ, η πολιτική δεν πρέπει να αφήσει στη μοίρα τους αυτούς που υστερούν, θα πρέπει να διευκολύνει και να προωθήσει τη μεταφορά τεχνολογίας ιδίως γι αυτούς οι οποίοι υστερούν. Άρα χρειάζονται μορφές κεφαλαίου που να είναι πιο ευέλικτες και πιο σχετικές με τους διαφορετικούς τύπους εκμεταλλεύσεων τόσο όσον αφορά τον παραγωγικό προσανατολισμό όσο και το οικονομικό τους μέγεθος. Παράλληλα, αυτό νομίζω είναι ένα ατυχές εύρημα, θα πρέπει να ξαναδούμε πάλι το ζήτημα του μέτρου των νέων αγροτών. Των Νέων γεωργών γιατί τουλάχιστον για την ανάλυση της Ελλάδας σε ότι αφορά την παραγωγικότητα δε φαίνεται να υπάρχει σχέση μεταξύ εκμεταλλεύσεων που ανήκουν που διαχειρίζονται από γεωργούς νέας ηλικίας και ενός, μιας καλύτερης επίδοξης στην παραγωγικότητα. Άρα λοιπόν αυτό είναι ένα μέτρο το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί κατά τη γνώμη μας. Τί είναι αυτό το οποίο βοηθάει τη τεχνολογική μεταβολή για την οποία όλοι κοπτόμαστε και μας αρέσει να μιλάμε; Δύο πράγματα. Το ένα δεν είναι τόσο ωραίο, το άλλο είναι κατά τη γνώμη μας. Πρώτον το τί κάναν στο παρελθόν. Υπάρχει μόνο, υπάρχει *rath dependence* που λέμε, δηλαδή είναι ένα μονοπάτι. Τί σημαίνει αυτό; Ότι κάποιος που λέμε που έκανε κάποια πράγματα πριν κάποια χρόνια είναι πολύ πιο πιθανό να ξανακάνει παλαιά πράγματα. Αυτό βγάζει βέβαια απέξω αυτούς που δεν κάναν πράγματα. Δεύτερον, ξανά, ένα πολύ καλό εύρημα, το επίπεδο κατάρτισης και εκπαίδευσης των γεωργών μας. Και αυτό βοηθάει την τεχνολογική μεταβολή. Και βέβαια αυτό που είπα πριν να μη σας κουράσω να τα λέω πάλι, μια ανταλλακτική σχέση μεταξύ οικονομικής επίδοσης και περιβαλλοντική επίδοσης. Εδώ όμως να πω, κάτι επιπλέον. Ότι αυτή η ανταλλακτική σχέση όπως πολύ σωστά αναφέρεται και στα κείμενα

του green deal & farm to fork είναι μία σχέση η οποία είναι βραχυπρόθεσμη. Δεν είναι αναγκαστικά μια σχέση η οποία είναι μακροπρόθεσμη. Άρα λοιπόν η πολιτική τι θα πρέπει να κάνει; Να κοιτάζει να μειώσει τη χρονική διάρκεια αυτού του βραχυπρόθεσμου ατυχούς συμβάντος. Όσο μπορεί περισσότερο. Ότι μπορούν οι περιβαλλοντικές ιδιότητες και οι περιβαλλοντικές πρακτικές να σημαίνουν καλύτερες τιμές αυτό είναι δεδομένο και το ξέρουμε όλοι. Άρα το ζήτημα μας εδώ είναι να υπάρχει μια αποφασιστική παρέμβαση πολλαπλών διαστάσεων φυσικά και καθόλου εύκολη, η οποία να κοιτάζει να μειώσει αυτό το χρόνο της προσαρμογής. Και όπως σε πολλά επιτυχημένα παραδείγματα εδώ στην Ελλάδα ξέρουμε περιβαλλοντικές πρακτικές οι οποίες κοστίζουν περισσότερο, αποδίδουν λιγότερο σε σοδιές, σε παραγωγικότητα, σε ότι θέλετε, αλλά έχουνε πάρα πολύ καλές τιμές άρα αυτός είναι ο δρόμος. Λοιπόν πάμε τώρα στο equity distribution analysis . Λοιπόν εδώ έχουμε κάποια ενδιαφέροντα ευρήματα όταν τα πρωτοείδαμε, τα οποία τελικά είναι ευκολά εξηγήσιμα θα λέγε κάποιος. Λοιπόν καταρχάς δεν νομίζω ότι είναι και μεγάλη έκπληξη να δούμε ότι έκπληξη ο πυλώνας 1 ειδικά τη στήριξη που δίνει ανα εκτάριο, στρέμμα, όπως θέλετε πείτε το, στοχεύει κυρίως σε περιφέρειες, σε περιοχές της χώρας, στις οποίες φαίνεται ο γεωργικός τομέας να 'χει τη δυνατότητα να παράγει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Λογικό είναι αυτό. Στα δικαιώματα τα ιστορικά βασίστηκε αυτή η ιστορία, έτσι; Οπότε είναι απόλυτα λογικό όπως επίσης φαίνεται ότι και ο πυλώνας 2 έχει έναν προσανατολισμό να παρέχει έτσι στήριξη περισσότερο σε περιφέρειες οι οποίες είναι ε μια διαδικασία προσαρμογή του τομέα. Και αυτό λογικό είναι. Αυτή είναι η έννοια του Πυλώνα 2. Σαυτό όμως που αξίζει να το δούμε λιγάκι κατά την ταπεινή μου γνώμη είναι το εξής. Φαίνεται ότι ο πυλώνας 1 με το δικό του τρόπο και τα δικά του χαρακτηριστικά έχει μία ικανότητα να κατανέμεται πιο ίσα από τον πυλώνα 2. Αυτό γιατί συμβαίνει; Συμβαίνει διότι πολύ απλά, οι περιοχές αυτές οι οποίες έχουνε μεγαλύτερο προσανατολισμό στη γεωργία, σύμφωνα και με την αναπτυξιακή θεωρία, είναι και περιοχές οι οποίες η οικονομία σε ότι αφορά τον αριθμό των φτωχών ή αυτών που είναι σε ρίσκο να γίνουν φτωχοί, σε κίνδυνο φτώχειας δεν είναι αι τόσο ικανοποιητική. Αρά λοιπόν είναι επόμενο, το χουμε βρει και σ άλλες χώρες αυτό δεν είναι μόνο για την Ελλάδα. Ο πυλώνας 1 παρόλο που κάποιος θα περίμενε σε περιφερειακό επίπεδο να ναι τα πράγματα κάπως αντίθετα ο πυλώνας 1 φαίνεται να τα καταφέρνει λίγο καλύτερα σε ότι αφορά την ισότητα. Ο πυλώνας 2 τώρα. Εκεί φαίνεται τα πράγματα να μην είναι πάρα πολύ καλά σε σχέση με την ισότητα. Και ο λόγος είναι ο εξής, ότι ο δεύτερος πυλώνας τί κάνει; Προσπαθεί να διευκολύνει την προσαρμογή. Να φύγεις από ένα παραγωγικό πρότυπο να πας κάπου αλλού. Αυτό όμως το κάνει μέσα από ένα πλαίσιο ανταγωνιστικών προγραμμάτων. Αυτοί είναι οι κανόνες, τί να κάνουμε. Και αυτό μπορεί να σημαίνει ότι αυτοί οι οποίοι θα είναι άξιοι να πάρουν σε ένα ανταγωνιστικό πρόγραμμα την επιχορήγηση είναι αυτοί που είναι ικανότεροι, αυτοί που έχουν καλύτερα τοπικά, καλύτερους τοπικούς θεσμούς, αυτοί οι οποίοι έχουνε και συγγνώμη για την έκφραση και λιγότερη ανάγκη. Λοιπόν αυτό είναι μια πολύ μεγάλη κουβέντα. Κατά πόσο, αυτός είναι ο στόχος του Πυλώνα 2; Είναι τεράστια κουβέντα και να μην την κάνουμε εδώ. Εδώ νομίζω ότι αυτό το οποίο θα πρέπει να γίνει με βάση τα ευρήματα μας είναι να υπάρχει μια καλύτερη στόχευση των φτωχότερων περιφερειών, εκ μέρους των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης και να πάρουμε και κάποια απόφαση κάποια στιγμή πιθανότατα όχι μόνο εδώ στην Ελλάδα, αλλά και γενικότερα, εάν τυχόν η κοινή

αγροτική πολιτική και κατά πόσο στοχεύει, όχι στην απάλειψή να το πούμε έτσι, αλλά στην ανακούφιση από τη φτώχεια στις αγροτικές περιοχές. Αυτό είναι ένα τεράστιο θέμα έτσι. Προτελευταία, δε θα σας κουράσω πολύ. Λοιπόν, φαίνεται ότι η εξάρτηση της Ελληνικής Γεωργίας από τις επιδοτήσεις, από τις μεταβιβάσεις, έχει μία τάση να αυξάνεται δυστυχώς. Αυτό δεν είναι αιτία του, αιτία, η αύξηση των επιδοτήσεων. Είναι αιτία του η μείωση στην καθαρή προστιθέμενη αξία εκ μέρους της γεωργίας. Άρα λοιπόν εδώ πιστεύουμε ότι υπάρχει μονόδρομος, αυτό που είπε η Σβετλάνα πριν για το aggregation, των μικρότερων εκμεταλλεύσεων για την προώθηση επενδύσεων, οι οποίες τι να κάνουν; Να στοχεύσουν στην αποτελεσματικότερη χρήση των εισροών και στη βελτίωση της παραγωγικότητας. Τεράστια σημασία έχει εδώ και αυτό που λέμε προσφορά, διαθεσιμότητα μάλλον, των δημοσίων αγαθών στους μικρότερους γεωργούς. Και όταν λέμε δημοσίων αγαθών τι εννοούμε; Συμβουλές, εκπαίδευση, τεχνική στήριξη, πληροφόρηση, έρευνα και ανάπτυξη, υποδομές. Και νομίζω ότι το Υπουργείο τα τελευταία χρόνια τα έχει πάει πάρα πάρα πολύ καλά πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Τελευταίο εύρημα πάνω σε αυτά, ντάξει, οι άμεσες ενισχύσεις επόμενο είναι να στοχεύουν περισσότερο αυτούς οι οποίοι είναι πιο εντατικοί στην παραγωγή, αυτό να μην προέρχεται από το παρελθόν, δεν είναι κάτι που το φτιάξαμε εμείς τώρα καινούριο, απ την άλλη πλευρά πρέπει αν ξαναδούμε κατά πόσο αυτό είναι πολύ συμβατό με τη νέα κοινή αγροτική πολιτική. Και με την Πράσινη συμφωνία και με το Farm to Fork. Άρα λοιπόν να δούμε τι μπορεί να κάνουμε για τις ενισχύσεις και σ αυτούς οι οποίοι είναι λιγότερο εντατικοί. Τέλος η διαρθρωτική ανάλυση. Επόμενο είναι καταρχάς να πούμε ότι υπάρχει μία μείωση της συμβολής του αγροδιατροφικού τομέα γενικότερα σ αυτό που λέμε οικονομική δραστηριότητα σ όλη την οικονομία, αυτό κοιτάζτε, είναι ένα κοινό εύρημα για οποιαδήποτε ανοικτή μικρή οικονομία στην Ευρώπη. Το τονίζω αυτό. Όταν είσαι μια ανοικτή οικονομία και μικρή οικονομία επόμενο είναι να έχεις διαρροές πολλές. Έτσι. Απ την άλλη πλευρά όμως ξεκάθαρα δείχνει η δουλειά μας ότι ακόμα και με αυτή τη μείωση ο ρόλος του τομέα του αγροδιατροφικού, σε ότι αφορά τη δημιουργία σε όλη την οικονομία παραγωγής, εισοδήματος και απασχόλησης, το τονίζω το τελευταίο, είναι πάρα πολύ σημαντικό, είναι σημαντικότερο. Όμως αν τυχόν ενισχύσουμε τις επιδόσεις του, με καινοτόμες πράξεις, αυτό τι θα κάνει; Αυτό είναι δεδομένο ότι θα μπορέσει να ενισχύσει περισσότερο τις διασυνδέσεις που υπάρχουν μεταξύ του τομέα και της υπόλοιπης οικονομίας. Είναι κάτι το οποίο έχει γίνει παντού και μπορεί κάλλιστα να γίνει και στην Ελλάδα. Σα; Ευχαριστώ συγγνώμη που σας κούρασα και σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Me too.

05:01:25 – 05:04:15

Ερώτηση / Απάντηση στα αγγλικά και μεταγλώττιση

Phillip Bus: Ευχαριστώ πολύ. Θα ήθελα να κάνω πέντε ερωτήσεις αλλά θα κάνω μία. Για τους νέους αγρότες ότι κάτι πρέπει να γίνει διαφορετικό. Πείτε μας πώς μπορούμε ...εάν ήσασταν ο Υπουργός τί θα κάνατε σε αυτό το θέμα;

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: (μεταγλωττισμένο) Με βάζετε σε δύσκολη θέση. Αν ήμουν ο Υπουργός αυτό που θα έκανα, ευτυχώς που δεν είμαι, θα έκανα πολύ εντατική εκπαίδευση και θα τους έλεγα να αναπτύσσουν περισσότερες ικανότητες και να δώσουν περισσότερη σημασία στις επενδύσεις.

Phillip Bus: Αυτό σημαίνει ότι θα επιλέγατε συγκεκριμένους τομείς στον κλάδο;

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: (μεταγλωττισμένο) Αυτό δεν προέρχεται από τα αποτελέσματά μας. Ίσως θα μπορούσε να είναι όπως λέτε αν βλέπαμε ότι στον δεύτερο τομέα οι νέοι αγρότες βγαίνουν καλύτερα από τους υπόλοιπους γιατί αυτήν έχει χτυπήσει. Επομένως, ... ξεκάθαρα, όταν έχεις αρόσιμες εκτάσεις βλέπουμε ότι και οι νέοι αγρότες, και όχι τόσο νέοι αγρότες, πηγαίνουν εξίσου καλά. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση όσον αφορά την απόδοση. Στους άλλους τομείς, όχι μόνο στην Ελλάδα, οι μεικτές καλλιέργειες δεν είναι πρωταθλητές στην παραγωγή. Πηγαίνουν εξίσου κακά. Το θέμα είναι ότι σε άλλες χώρες, όχι σε όλες, σε μερικές, μπορούμε να δούμε ότι εντός κάθε κατηγορίας είναι οι νέοι αγρότες πηγαίνουν πολύ καλύτερα και αυτό δεν το βλέπουμε στην Ελλάδα. Ευχαριστώ πολύ.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Δεν καταλαβαίνω πώς είπατε, ότι συνδεδεμένες επιδοτήσεις βλάπτουν την παραγωγή. Αυτό ήταν το συμπέρασμα. Εγώ θα καταλαβαίνω ότι οι 19 ίσως, ο μεγάλος αριθμός, των συνδεδεμένων ενισχύσεων, είναι μεγάλος και θα πρέπει ίσως να περιορίσουμε για να αυξήσουμε ανα συνδεδεμένη ενίσχυση το ποσό, αλλά γιατί βλάπτουν; Ποιο εύρημα το λέει αυτό;

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Ίσως δεν το είπα, ίσως δεν το εξέφρασα σωστά. Δεν βλάπτουν την παραγωγή, βλάπτουν την οικονομική επίδοση της εκμετάλλευσης.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Γιατί; Πώς;

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Θα σας πω. Δηλαδή τί σημαίνει αυτό. Σημαίνει ότι όταν κάνει κανείς τα τεστ σχετικά με την τεχνική, τεχνική αποτελεσματικότητα και παραγωγική αποτελεσματικότητα, ας πάρουμε μ αυτά τα δύο κύρια μεγέθη, οι εκμεταλλεύσεις οι οποίες στηρίζονται με βάση τον παραγωγικό της προσανατολισμό και οποιαδήποτε άλλη αιτία, σε συνδεδεμένες ενισχύσεις είναι ουραγοί κύριε Γενικέ. Ποιος είναι ο λόγος γι αυτό.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Στην Ελλάδα αν βάλλεις τις 19 έχουμε το σύνολο σχεδόν. Δηλαδή αν βάλετε ότι είναι ουραγοί οι 19 τί άλλο μένει; Ελάχιστα μένει, κάτι πέφτει κάπου, δεν είπατε..

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Υπάρχουν, το πόσο στηρίζεσαι όμως είναι το θέμα. Πόσο δηλαδή αποτελούν του εισοδήματος τους σημαντικό κομμάτι. Έχω ακόμα κάτι να πω (σε απάντηση προς κύριο Γενικό -Αν τελειώσατε – όταν ακούγεται ερώτημα από ακροατήριο εκτός μικροφώνου). Ο λόγος ο οποίο υπάρχει αυτού του είδους η πορεία είναι ο εξής ότι πολλές φορές οι συνδεδεμένες ενισχύσεις αυτό που κάνουν είναι ότι βάζουν πόρους προς μία παραγωγική κατεύθυνση οι οποίοι σε ένα άλλο περιβάλλον μπορεί να πήγαιναν σε μια άλλη παραγωγική κατεύθυνση. Αυτή είναι η αιτία.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Ναι, αλλά γιατί βλέπτε δηλαδή εδώ τον ανάποδο κίνδυνο έχετε πάλι. Δηλαδή, εάν κοπεί η ενίσχυση στις αροτραίες καλά εξαιρέσατε τις αροτραίες σε κάποιες δενδρώδεις ότι θα υπήρχε ο κίνδυνος εγκατάλειψης...

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Δεν είπε κανείς να κοπεί η ενίσχυση, η ενίσχυση μπορεί να είναι αποσυνδεδεμένη.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Άμα βλέπτε;

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Η ενίσχυση μπορεί να γίνει αποσυνδεδεμένη. Δεν είπε κανείς να κοπεί η ενίσχυση.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Τέλος πάντων, εντάξει. Ένα λεπτό. Είναι να μιλήσει ο κύριος Βαράκης και μετά να την κάνουμε την κουβέντα. Ωραία ντάξει πες τη. (απευθυνόμενος στο κοινό που κάποιος απευθύνει ερώτημα προς Ψαλτόπουλος). Θα σου φέρει... ο καθηγητής ο Χρίστος Αυγουλάς.

Χρίστος Αυγουλάς: Ήθελα να πω ότι η γεωργία πρέπει να προσαρμόζεται και στα σημερινά δεδομένα. Είχαμε μια παγκόσμια διατροφική κρίση το 2008. Προσπάθησαν να την αντιμετωπίσουν μέσω... έχουμε και τώρα μια παγκόσμια διατροφική κρίση λόγω πολλών γεγονότων. Πόλεμος, τιμές και τα λοιπά. Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις κατά τη γνώμη μου θα παίξουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο για την επίλυση της κρίσης. Διότι πρέπει τώρα οι παραγωγοί να είναι στοχευμένοι. Παράδειγμα, θα πρέπει για να μειωθούν οι τιμές στα, στις ζωοτροφές και στα κτηνοτροφικά προϊόντα ώστε να μειωθούν και οι τιμές στον καταναλωτή τελικά θα πρέπει αν αυξηθούν, λέω ένα παράδειγμα μπορώ να πω 15, θα πρέπει να αυξηθεί η παραγωγή επίσπορου αραβοσίτου καλαμποκιού ο οποίο παράγεται 2^η φορά μέσα στο χρόνο, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Αυτό δεν μπορεί να γίνει παρα μόνο αν ο επίσπορος αραβόσιτος συνδεθεί με συνδεδεμένη ενίσχυση. Θα πρέπει να αυξηθεί η παραγωγή της που είναι το σημαντικότερο στον κόσμο κτηνοτροφικό προϊόν. Δεν μπορεί να γίνει αυτό αν δεν υπάρξει κίνητρο μέσω των συνδεδεμένων ενισχύσεων. Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις θα αποτελέσουν εργαλείο βελτίωσης της κατάστασης.

Δ. Ψαλτόπουλος: Κύριε Αυγουλά να σας διακόψω

Χρίστος Αυγουλάς: Έχει δίκιο ο Δημήτρης, οι συνδεδεμένες ενισχύσεις δεν πρέπει να τίθενται εις την πυρά.

Δ. Ψαλτόπουλος: Εδώ να σας πω ότι όπως είπα πριν στην περίπτωση των ζωοτροφών εμείς δεν παρατηρήσαμε κανένα πρόβλημα ... (σχολιασμός εκτός μικροφώνου για τις συνδεδεμένες ενισχύσεις από κύριο Αυγουλά) ... όχι, το είπα ξεκάθαρα νομίζω. Ότι όχι στις συνδεδεμένες ενισχύσεις που αφορούν τις ζωοτροφές. Και την προβατοτροφία. Νομίζω πολύ σαφέστατα τα είπα.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Λοιπόν, αν θέλετε, Δημήτρη ντάξει, δως τον κύριο Λιανό γιατί που είναι και ο μελετητής του ένας από τους μελετητές στο για πάρα πολλά χρόνια

Λιανός: Να ξεκαθαρίσουμε κάποια πράγματα. Ο κύριος Ψαλτόπουλος που συνεργαστήκαμε, έχει καταλήξει η Παγκόσμια Τράπεζα στο θέμα των συνδεδεμένων πολύ

κοντά στο θέμα που κατέληξε και η μελέτη που κάναμε εμείς στο πλαίσιο του συμβούλου του στρατηγικού σχεδίου. Δυστυχώς το θέμα των συνδεδεμένων έχει κυριαρχήσει στο δημόσιο στον διάλογο για το στρατηγικό σχέδιο. Και αυτό αδικεί τη χώρα. Πραγματικά αδικεί τη χώρα. Είναι τόσες πολλές οι καινοτομίες και οι αλλαγές που φέρνει το στρατηγικό σχέδιο που χάνονται σε μία συζήτηση για το συνδεδεμένες. Γιατί; Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε τι λέει ο κανονισμός για τις συνδεδεμένες. Υπό ποιους όρους και υπό ποιες προϋποθέσεις δίνονται. Το μόνο σημείο διαφωνίας είναι όταν μπαίνει σε σχέση με τα ευρήματα της παγκόσμιας τράπεζα ειδικά μετά το ουκρανικό. Είναι όταν μπαίνουν τα θέματα της επισιτιστικής ασφάλειας και το θέμα των ζωοτροφών. Τώρα το ότι εμείς δίνουμε 19 συνδεδεμένες σε προϊόντα είναι πολύ δύσκολο να πείσεις τον οποιονδήποτε ότι η Ελλάδα έχει 19 στρατηγικά προϊόντα γεωργικά. Είναι πολύ δύσκολο να πείσεις ότι υπάρχει κάποια βελτίωση της ποιότητας προϊόντων που λαμβάνουν συνδεδεμένη τα 5 τελευταία χρόνια. Και με οικονομικούς όρους να αποδειχθεί. Αλλά δεν είναι αυτό το ζητούμενο. Νομίζω ότι είναι μια πολύ μεγάλη συζήτηση η οποία δυστυχώς δεν γίνεται. Δεν γίνεται όπως θα πρέπει αν γίνει.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Σίγουρα δεν μπορεί να γίνει στο πλαίσιο μιας επιτροπής παρακολούθησης γιατί δε θέλω έτσι να βγει

Λιανός: Να απαντήσω έτσι στους νέους γεωργούς το ερώτημα γιατί έχω την ευθύνη του στρατηγικού σχεδίου. Οι αλλαγές που υπάρχουν στο σχέδιο στο κέντρο αυτών νέων γεωργών είναι πρώτον, αυξάνεται ο χρόνος των ωρών κατάρτισης των νέων γεωργών, δηλαδή θα είναι μεγαλύτερη η διάρκεια της κατάρτισης αυτών που θα ενταχθούν στο μέτρο, δεύτερον ανεβαίνει το όριο της τυπικής απόδοσης άρα μπαίνουν νεοί γεωργοί που έχουν καλύτερο σημείο εκκίνησης άρα θεωρητικά και καλύτερες προοπτικές να διασφαλίσουν ένα οικονομικά βιώσιμο γεωργικό εισόδημα...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Βέβαια δεν είναι αυτή η βασική. Όλοι θα πούνε οι μελετητές πως φόβος κι ο τρόμος είναι δεκαετή παραμονή στον ΟΓΑ που είναι υποχρεωτικά πρώτη φορά φέτος. Δεν πρέπει αν χαϊδεύουμε αφτιά. Κάποιοι νέοι γεωργοί μπαίνουν για πολύ λίγο χρονικό διάστημα και φεύγανε. Τώρα πλέον αυτά έχουν αλλάξει, ο χρόνος διπλασιάστηκε, εγώ υπέρμαχος και του διπλασιασμού και αργότερα αν έχουμε κι άλλα λεφτά να ανέβουμε και ακόμα παραπέρα, αλλά με αυστηροποίηση.

Λιανός: Κοιτάζτε, γι αυτό αυστηροποιήθηκε και οι όροι ένταξης στο στρατηγικό σχέδιο των νέων γεωργών και αυξήθηκε το χρονικό διάστημα παραμονής γιατί αυτές οι αλλαγές δεν γίνανε επειδή μας ήρθε. Βασιστήκανε στα ευρήματα των αξιολογήσεων, και του 713 και της ενδιάμεσης του 2017 και της ενδιάμεσης αξιολόγησης του 2019. Με βάση αυτά τα ευρήματα προχωρήσαν οι αλλαγές στο μέτρο των νέων γεωργών.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Ευχαριστώ πολύ, εξάλλου τα συμπεράσματα της Παγκόσμιας Τράπεζας, τα, η έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας η μελέτη, η διαγνωστική μελέτη θα παρουσιαστεί και στη Θεσσαλονίκη, οπότε θα μας δοθεί, εκεί βέβαια θα είναι και άλλο το ακροατήριο, γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε είναι Επιτροπή Παρακολούθησης έχει αποφασιστικό ρόλο, τώρα δε θα συζητήσουμε για τις μελέτες, για τη συνδεδεμένη

ενίσχυση κλπ, έχουμε τόσα θέματα, θα παρακαλέσω ο κύριος Παναγιώτης Βαράκης. Ευχαριστώ πολύ κύριε Ψαλτόπουλε.

Δημήτρης Ψαλτόπουλος: Εγώ σας ευχαριστώ απλώς να πω το αυτονόητο, ότι εμείς φυσικά αυτή τη δουλειά την τελειώσαμε, τη συγκεκριμένη που σας παρουσίασα πολύ πριν ξεσπάσει ο πόλεμος στην Ουκρανία. Ευχαριστώ.

Παναγιώτης Βαράκης: Ωραία. Καλησπέρα, καλησπέρα κύριε Υπουργέ, καλησπέρα κύριε Γενικέ, ευχαριστούμε πάρα πολύ για την πρόσκληση που μας κάνατε να παρουσιάσουμε την εργασία μας. Η εργασία αυτή θα είναι πάνω στο στρατηγικό πλαίσιο για τη διαχείριση γεωργικών κινδύνων για την Ελλάδα. Θα γίνει σε δύο μέρη. Ένα μέρος θα γίνει στα Ελληνικά από μένα που θα παρουσιάσω την ευρύτερη εργασία όπως την κάναμε, το 2^ο μέρος από το συνάδελφό μου, τον Adrea Stora, που θα παρουσιάσει ορισμένα θέματα που κυρίως η Ιταλία έχει κάνει ορισμένες πιλοτικές έρευνες και ενισχύσεις και θα μας πει ποια είναι τα αποτελέσματα από την πλευρά της Ιταλίας. Ξεκινώντας είχαμε 4, 5 είχαμε εδώ πέρα κύριες εργασίες. Η πρώτη ήταν μια αναλογιστική μελέτη του συστήματος του ΕΛΓΑ. Αυτή έγινε από την αναλογιστική υπηρεσία της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου. Η δεύτερη ήταν μια ανάλυση γεωργικών στοιχείων από τα στοιχεία που μας έδωσε το Υπουργείο και ο ΕΛΓΑ και έγινε απ την κυρία Κική Κοσμίδου απ το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης – συνεργάτιδα στην Παγκόσμια Τράπεζα. Η Τρίτη ήταν μια ανάλυση των κινδύνων του καιρού που έγινε από το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, η τέταρτη ήταν μια αποτελέσματα έρευνας για τους γεωργούς. Δημιουργήσαμε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο το Υπουργείο το έστειλε στις διάφορες ΕΑΣ και πήραμε 304 απαντήσεις. Και μετά όλα αυτά, οι 4 αυτές εργασίες δημιούργησαν το Στρατηγικό πλαίσιο στο οποίο εργάστηκα εγώ με τον Αντρέα, τον Δημήτρη τον Ψαλτόπουλο και έναν άλλον Αυστριακό καθηγητή τον Φραντς Σινάμπελ. Για να ξεκινήσουμε, ελπίζω όλοι να ξέρουμε το σύστημα του ΕΛΓΑ πώς λειτουργεί το οποίο είναι ένα ιδιαίτερο σύστημα, δεν υπάρχει σε πολλά μέρη του κόσμου. Αλλά έχει ορισμένα βασικά στοιχεία τα οποία είναι πάρα πολύ θετικά και αυτό αν γίνουν οτιδήποτε αλλαγές δεν πρέπει να χαθούν αυτά τα στοιχεία. Το πρώτο και κύριο στοιχείο είναι ότι είναι ένα πανελλαδικό, καλύπτει όλους τους αγρότες και τους καλύπτει σ έναν αρκετά σημαντικό βαθμό και το κάνει αυτό με ένα πολύ λογικό ασφάλιστρο. Ένα 4 τις εκατό και το κάνει αυτό για ορισμένες καλλιέργειες, ίσως και λιγότερο για ελιές, φιστίκια. Τώρα, για να δείτε πόσο αυτό είναι σημαντικό, υπάρχουνε κράτη τα οποία επιδοτούν το ασφάλιστρο κατά 70 ίσως και περισσότερο τις 100 στο οποίο δεν καλύπτουνε ούτε καν το 10 τις εκατό των αγροτών. Λοιπόν, ώστε να έχει χωρίς επιδότηση και να μπορεί αν καλύπτει όλους τους αγρότες μ ένα λογικό ποσό, αυτό το 4 τις 100 για παγκόσμια δεδομένα είναι αρκετά λογικό με την κάλυψη που προσφέρει ο ΕΛΓΑ, είναι ένα κατόρθωμα και αυτό δεν πρέπει να χαθεί αν γίνονται οποιεσδήποτε αλλαγές. Τώρα. Τί έχει γίνει. Σαυτό είναι από την αναλογιστική μελέτη των Άγγλων. Αυτό που κοιτάζανε, πήρανε την περίοδο του 2011 με 2019 και αυτό που βρήκαν ήταν ότι τα ασφάλιστρα και αυτό που δίνανε, οι εισφορές που δίνουν οι παραγωγοί, ήταν αρκετά για να καλύψουν τις αποζημιώσεις συν τα λειτουργικά έξοδα κατ' αυτήν την περίοδο. Άρα αν το 'κανε αυτό μια ασφαλιστική εταιρεία το 4 τις εκατό θα ήταν ένα ποσό το οποίο θα ήταν ένα, λογικό σ αυτήν την περίπτωση. Τώρα, η κατάσταση άλλαξε μετά το 19. Οι ζημιές στο 20 και το

21 ήταν σημαντικές οπότε αυτό δημιούργησε ένα πρόβλημα στον ΕΛΓΑ. Και αυτό δεν είναι. Το πρόβλημα ήταν με την κλιματική αλλαγή, δημιουργήθηκαν αρκετές ζημιές στην παραγωγή στις οποίες οι εισφορές οι οποίες ήταν σταθερές, δεν μπορούσαν να καλύψουν τις περισσότερες απαιτήσεις που υπήρχαν. Εκείνο που επίσης είναι μια διαφοροποίηση είναι μεταξύ του ζωικού και του φυτικού βασιλείου. Το ζωικό δεν έχει το πρόβλημα αλλά το ζωικό είναι μόνο 10 τις 100 του συστήματος. Το 90 τις 100 είναι το φυτικό που εκεί υπάρχει και το πρόβλημα. Τώρα, αυτό που βλέπετε είναι πώς είναι το στρες του συστήματος του ΕΛΓΑ. Το μπλε είναι οι εισφορές και το πορτοκαλί και το κίτρινο είναι αυτά που πληρώνει ο ΕΛΓΑ και το πράσινο είναι οι δαπάνες διαχείρισης το οποίο έχει και το κόστος επίσης του αντιχαλαζικού προγράμματος. Άμα δείτε στην αρχή η κατάσταση μέχρι και το 2014 πήγαινε καλά. Δηλαδή οι εισφορές υπερκαλύπτανε τις αποζημιώσεις και δημιουργούσε ένα πλεόνασμα το οποίο το κράταγε ο ΕΛΓΑ για να, επόμενες χρήσεις. Η κατάσταση λόγω της, όχι ότι έκανε κάτι κακό ο ΕΛΓΑ ή ότι, ήταν η κλιματική αλλαγή, έχουμε δει φαινόμενα τα οποία έχουν γίνει πιο ισχυρά και πιο συνήθη και ιδίως φαινόμενα τα οποία μας είπε το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών ότι είναι εκτός εποχής. Ότι έχεις βροχοπτώσεις εκεί που δεν τις θέλεις και δεν έχεις βροχοπτώσεις εκεί που τις θέλεις. Επίσης το χαλάζι αρχίζει και χτυπάει σε περιόδους τις οποίους παλιά δε χτύπαγε. Μας είπαν δηλαδή για βροχές μέσα στο καλοκαίρι. Στην περίοδο του θερισμού που δεν τις θέλεις. Οπότε αυτή η κλιματική αλλαγή η οποία βέβαια είναι εξωγενής στο σύστημα δεν έχει καμία σχέση με τη διαχείριση και τι κάνει ο ΕΛΓΑ, δημιούργησε αυτές τις ζημιές οι οποίες δεν μπορούσε να τις καλύψει με το 4 τις εκατό. Οι εισφορές είναι στάνταρ, δηλαδή έχεις το 4 τις εκατό επί μιας αξίας παραγωγής είναι εκεί, 170, 180 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο, μαζεύει ο ΕΛΓΑ. Άμα οι ζημιές είναι περίπου τόσες καλύπτονται αλλά άμα οι ζημιές πάνε στα 200 όπως είναι πρόσφατα, 200 και πάνω, κοντά στα 300 'φτάσαν το 2021, φυσικά το σύστημα δεν μπορεί να τις καλύψει έτσι όπως είναι. Δεν υπάρχει χώρος για να μπει άλλες, δηλαδή υπάρχει αρκετή κάλυψη και μεγάλη κάλυψη των κινδύνων, καλύπτονται πάρα πολύ κίνδυνοι, μέσα στο σύστημα του ΕΛΓΑ, δεν μπορούν να μπουκνούν οι άλλοι επιπλέον μέσα. Ένα πράγμα που μας έδειξε η έρευνα είναι ότι οι υπηρεσίες του ΕΛΓΑ να ήταν, να βελτιωθούν αλλά το κύριο που είπαν ορισμένοι αγρότες ήταν ότι, δεν..., περιμέναν πολύ καιρό για να πάρουν την αποζημίωση. Αυτό ήταν το θέμα, αν υπάρχουν συστήματα για να γίνουν οι αποζημιώσεις πιο γρήγορες. Στα κύρια θέματα βλέπετε οι απαιτήσεις το 2011 ήταν 51 εκατομμύρια ευρώ και το 2019 πήγαν 273, εεε, 192 εκατομμύρια. Δηλαδή μία αύξηση τριπλή. Τριπλασιαστήκανε και πάνω. Αυτό που δείχνουν επίσης, ότι υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση του κινδύνου. Είναι 10 καλλιέργειες οι οποίες έχουν πάνω απ το 50 τις 100 και αυτά είναι κυρίως φρούτα, οπωρολαχανικά και βαμβάκι. Εκεί είναι η συγκέντρωση των κινδύνων. Όταν είναι στα καιρικά φαινόμενα είναι ακόμα πιο χειρότερα. Το χαλάζι είναι γύρω στο 50 τις 100 των ζημιών και αυτό όταν κοιτάξαμε δεν είναι μόνο σαν μέσος όρος, αλλά χρόνο, κάθε χρόνο, το χαλάζι κάνει τις περισσότερες ζημιές. Νομίζω μόνο ένας χρόνος ήταν που δεν το 'κανε, ήταν νούμερο 2 το χαλάζι εκείνη τη χρονιά. Μετά έχουμε τις βροχοπτώσεις οι οποίες είναι ισχυρές βροχοπτώσεις και κυρίως εκτός εποχής εκεί που δεν τις θέλουμε. Και μετά είναι ο παγετός. Όπως βλέπετε, χαλάζι, παγετός κυρίως χτυπάει αυτά τα πυρηνόκαρπα σε περιοχές σαν την Πέλλα, σαν την Ημαθία, περιοχές που έχουνε. Επίσης οπωροκηπευτικά σε περιοχές σαν την Αχαΐα, εκεί είναι η εστίαση. Επίσης βλέπουμε ότι

από τους νομούς, 15 νομοί, είναι αυτοί οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 15 τις εκατό των συνολικών αποζημιώσεων. Στους 15 αυτούς νομούς, νομίζω ο μόνος της Κρήτης είναι αυτός το Ηράκλειο. Κυρίως οι άλλοι νομοί είναι διαφορετικοί. Οι αποζημιώσεις όπως είπαμε για το ζωικό, δεν υπάρχει μεγάλο πρόβλημα κυμαίνονται γύρω στα 5 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Όταν βλέπετε είναι πάνω από 500 οι καλλιέργειες οπότε το θέμα του, ο ζωικός πληθυσμός δεν δημιουργεί θέμα στους κινδύνους. Τώρα, το βασικό που βλέπουμε είναι ότι μπορεί να βελτιωθεί το σύστημα του ΕΛΓΑ, πάλι αυτό που θα θελα να πω είναι ότι εκείνο που πρέπει να κοιτάζουμε είναι ότι είναι, στα αγγλικά λένε *don't throw the baby with the bath water* δηλαδή μην πετάτε το μωρό όταν αλλάζετε το νερό της μπανιέρας. Είναι πολύ βασικό αυτό, ότι το σύστημα του ΕΛΓΑ λειτουργεί, μπορεί να βελτιωθεί αλλά δεν πρέπει αν το πετάζουμε. Εκείνο όμως που είναι το βασικό είναι ότι πρέπει αν βελτιωθεί, να γίνουν επενδύσεις στην Ελληνική ανθεκτικότητά της ελληνικής γεωργίας. Δηλαδή αυτό που λέμε ποτιστικά συστήματα, υπάρχουν αντιχαλαζικά δίχτυα, υπάρχουν αρκετές και πρέπει να κοιτάζουμε ποιες είναι αυτές οι ενέργειες και οι επενδύσεις που πρέπει να γίνουν ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος. Τώρα υπάρχει βέβαια, νομίζω ότι με τον προϋπολογισμό μπόρεσε και κάλυψε η κυβέρνηση το χάσμα αυτό που υπήρχε, ιδίως τα τελευταία αυτά χρόνια. Αλλά αυτό δεν μπορεί να συνεχίσει να γίνεται, δηλαδή από δω και πέρα κάτι πρέπει να γίνει ώστε να καλυφθεί αυτό το χάσμα. Βέβαια κάποιος θα πει, αυτονόητο, αν ήταν μια ασφαλιστική εταιρεία που θα 'κανε, θα αύξανε τα ασφάλιστρα. Θα 'λέγε το 4 τις 100 δε φτάνει να το πάμε 5,6,7 ανάλογα πόσο θα πάει. Το άλλο είναι μπορεί να είναι η απαλλαγή, στο 20 τις 100, μπορείς να πεις η απαλλαγή να πάει στο 30, 40 τις 100. Βέβαια το ένα δείχνει ότι η κάλυψη θα είναι μικρότερη. Βέβαια το 2^ο αυξάνεις το κόστος στον παραγωγό ο οποίος έχει και αύξηση άλλων κόστων που έχει. Το άλλο που μπορεί να γίνει το οποίο γίνεται σχεδόν σε όλον τον κόσμο, είναι να κοιτάζει να υπάρξει μια επιδότηση για τα ασφάλιστρα. Αυτό γίνεται στα περισσότερα συστήματα των αγροτικών ασφαλειών, υπάρχει μια επιδότηση στο ασφάλιστρο οπότε ο παραγωγός δηλαδή το κόστος είναι 6 τις 100 και ο παραγωγός πληρώνει το 3 τις 100. Αυτό που είπαμε είναι ότι υπάρχουν δύο βαθμίδες συστάσεων. Η πρώτη βαθμίδα είναι ουσιαστικά για να βελτιωθεί το σύστημα του ΕΛΓΑ. Ένα είναι, είχαμε πει, τα ασφάλιστρα είναι τώρα 4 τις 100, σχεδόν για όλα εκτός οι ελιές και τα φιστίκια τα οποία έχουν 2 και 1.75 και το ζωικό έχει διαφορετικά ασφάλιστρα. Αλλά όλα τα υπόλοιπα έχουν 4 τις 100. Αυτό που είπαμε είναι να γίνει μια μικρή διαφοροποίηση δηλαδή ορισμένα τα οποία είναι υψηλού κινδύνου να αυξηθεί το ασφάλιστρο κάπως, τα περισσότερα θα μείνουν στο 4 και ορισμένα μπορούν να κατεβούν κάτω 2 ή 3 τις 100 γιατί είναι χαμηλού κινδύνου. Δηλαδή να γίνει χαμηλού, μεσαίου και υψηλού κινδύνου. Του υψηλού κινδύνου θα χρειαστεί μια μικρή άνοδο, του χαμηλού θα πέσει αλλά τα περισσότερα θα μείνουν στο 4 τις 100. Επίσης υπάρχει αυτό, να γίνει μια επιδότηση των ασφαλιστρών όπως είπαμε και κίνητρα για να πριμοδοτήσεις ώστε οι γεωργοί να μπορέσουν να επενδύσουν σε συστήματα για τη μείωση του κινδύνου. Για το, μια συμπληρωματικά, το κύριο είναι ενδεχόμενα αντασφάλισης, βασικά ο ΕΛΓΑ όσα χρήματα παίρνει τόσα χρήματα έχει να δώσει. Μπορεί όμως, οι ασφαλιστικές εταιρίες πως δουλεύουν, έχεις μια αντασφάλιση, όταν έχεις πολύ υψηλούς κινδύνους, ένα καταστροφικό, έρχεται ο αντασφαλιστής και σου πληρώνει τη διαφορά. Αυτό βέβαια υπάρχει κάποιο κόστος εκεί φυσικά αλλά έχεις μια προστασία οπότε δεν χρειάζεται να

πας στον προϋπολογισμό τον κρατικό. Τώρα το θέμα με τους, που κοίταζαν οι αναλογιστές είναι ότι για να σταθεροποιηθεί το σύστημα του ΕΛΓΑ και αυτό είναι προτού δούμε τα νούμερα του 21 είχαν υπολογίσει αυτοί από 30 με 50 εκατομμύρια το χρόνο θέλαν επιπλέον εισπράξεις του ΕΛΓΑ. Το οποίο είναι ένα σημαντικό ποσό. Αυτό μπορεί βέβαια να γίνει πλέον με μια επιδότηση τα 30 με 50 εκατομμύρια ή τα ζητάς απ τον αγρότη να πληρώσει ή προσπαθείς να βρεις άλλα χρήματα σαν επιδότηση. Και πάλι λέμε αυτό αντιστοιχεί γύρω στο 20 τις 100. Το οποίο είναι η επιδότηση του ασφαλιστρού μια από τις χαμηλότερες, οι επιδοτήσεις ασφαλιστρών για τον αγροτικό είναι μεταξύ 50 και 70 τις 100. Οπότε το 30 με 50 τις εκατό αντιστοιχεί στο 20 τις 100 που είναι πάρα πάρα πολύ χαμηλό. Και είπαμε είναι 3 οι αιτιολογήσεις. Η μία είναι λίγο πολύ ότι ο ΕΛΓΑ είναι ένα σύστημα ασφάλισης οπότε μπορεί να πριμοδοτηθεί, να πάρει μια επιδότηση στο ασφαλιστρο. Το 2^ο είναι ότι ο ΕΛΓΑ είναι ένα σύστημα αμοιβαίο, είναι ένα αμοιβαίο μεγάλο κεφάλαιο, πανελλαδικό το οποίο κατά την ευρωπαϊκή ένωση μπορεί να χρησιμοποιηθούν επιδοτήσεις για αμοιβαία κεφάλαια και το 3^ο είναι ότι μπορεί απ το pillar1 να παρθούν πόροι και αυτό είναι κάτι που θα κάνει η Ιταλία. Περνάω το μικρόφωνο στον Αντρέα για να συνεχίσει για τα mutual funds και το income stabilization. Ευχαριστώ πολύ.

Προεδρείο - Δημήτρης Παπαγιαννίδης : Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Βαράγκη, είναι πολύ ενδιαφέρον το θέμα βέβαια είναι και του ΠΑΑ γιατί αντανakλά στα επόμενα μέτρα. Τώρα έχουμε τον κύριο Αντρέα Στόπας. Senior economist, expert in agricultural insurance.

05:30:24 – 05:39:30

Andrea Stopas – μεταγλώττιση

Καλησπέρα, θα μιλήσω στα αγγλικά. Ο Πάνος σας έδειξε ποια είναι η κατάσταση με τον ΕΛΓΑ. Μέσα από την αναλογιστική ανάλυση αυτό που θέλαμε είναι να δώσουμε μια διαφορετική εστίαση για το τί μπορεί να γίνει και σε άλλους τομείς. Ουσιαστικά λοιπόν εδώ πάμε να πάρουμε τους βασικούς τομείς που πιστεύουμε ότι είναι οι κατάλληλοι για την ενεργοποίηση των μέτρων. Υπάρχει το θέμα των πόρων, θα μπορούσε να είναι από τη χρηματοδότηση της ΚΑΠ. Πρέπει να λάβουμε υπόψη μας επίσης την πολυπλοκότητα στην εισαγωγή νέων μέτρων κι αυτό θα δούμε στην επόμενη διαφάνεια. Ο ιδιωτικός τομέας στην Ελλάδα είναι πολύ απρόθυμος να εμπλακεί στην ασφάλιση, την γεωργική ασφάλιση, γιατί υπάρχει ένα πολύ ισχυρό σύστημα του ΕΛΓΑ που καλύπτει πάρα πολλά. Αλλά θα μπορούσαν να υπάρχουν ... με τον ιδιωτικό τομέα. Όπως είπε και ο Πάνος, υπάρχουν πολύ συγκεκριμένες αλλαγές στο μοτίβο του κινδύνου και αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη. Και θα ήταν πιο σωστό να μην κοιτάζουμε την προηγούμενη ιστορία όσον αφορά την προστασία προς το μέλλον. Και όπως αναφέρθηκε επίσης, να ληφθούν, να γίνουν βήματα όσον αφορά την ανθεκτικότητα και την αντοχή της ελληνικής αγροτικής προσέγγισης. Είναι πολύ ενδιαφέρον, κάνουμε ένα βήμα προς τα πίσω, έχουμε δει ότι ακόμα και για την προηγούμενη προγραμματική περίοδο υπήρχαν μέτρα διαχείρισης κινδύνου, (2014-2020) τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν πόρους αγροτικής ανάπτυξης για να υποστηρίξουν την υλοποίηση των μέτρων διαχείρισης κινδύνου. Ασφαλιστρα για σχήματα ασφαλιστικά και αμοιβαία

ασφάλιση για τη διαχείριση κινδύνου παραγωγής και για τη σταθεροποίηση του εισοδήματος. Λαμβάνοντας υπόψη το κόστος και τα έσοδα στην περίοδο 2014-2020 η Ελλάδα δεν υλοποίησε κανένα μέτρο διαχείρισης κινδύνου για καλό λόγο. Γιατί υπάρχει ένας πολύ σημαντικός ρόλος τον οποίο παίζει ο ΕΛΓΑ. Εξακολουθεί να ισχύει αυτό ή μπορούμε να εισάγουμε πρόσφατα μέτρα; Αυτό το οποίο έκανε η ομάδα μας τους τελευταίους μήνες στήριξης του Υπουργείου ήταν η ανάλυση της κατάστασης της αμοιβαίας ασφάλισης, των αμοιβαίων κεφαλαίων, που είναι το καινούριο εργαλείο το οποίο έχει εισαχθεί από την Κοινή Αγροτική Πολιτική. Υπογραμμίσαμε κάποια κρίσιμα στοιχεία διαχείρισης και λειτουργίας των αμοιβαίων κεφαλαίων. Πολύ σημαντική πρωτοβουλία, αλλά υπάρχουν σημαντικά διοικητικά, διοικητικές δεξιότητες οι οποίες θα πρέπει να υπάρχουν. «Πιστοποιημένα» δεδομένα, που δυστυχώς δεν είναι πάντα διαθέσιμα. Και επίσης το ποσοστό της υποστήριξης που χρειάζεται είναι πολύ σημαντικό. Κάναμε κάποιες εκτιμήσεις για να δούμε ποια είναι η επίδραση, ποια θα ήταν από οικονομική άποψη και πήραμε την περίπτωση της παραγωγής, του ΕΑΣ σαν παράδειγμα. Για να υπάρξουν αμοιβαία κεφάλαια, μιλάμε για 1,5 έως 10 εκατομμύρια ευρώ ανά έτος. Και από τη ... 250 έως 100 ευρώ ανά εκτάριο θα ήταν η συνεισφορά για την παραγωγή. Είναι γενικές αυτές, αυτά τα στοιχεία. Και 160 με 500 ευρώ ετησίως για τη σταθεροποίηση του εισοδήματος. Κάπου τόσο θα ήταν το κόστος για τα αμοιβαία κεφάλαια για τα 3000 μέλη του ΕΑΣ. Αν σκεφτούμε λοιπόν μία η παρέμβαση η οποία έχει σχέση με 1,5 έως 10 εκατομμύρια, τεράστιο εύρος, αυτό είναι κάτι το οποίο τραβάει την προσοχή. Πάρα πολύ απλά σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, συγκεκριμένα στην Ιταλία, υπάρχει μια τάση να ακολουθηθεί το Ελληνικό μοντέλο, το οποίο βασίζεται σε ένα αμοιβαίο κεφάλαιο που καλύπτει όλους τους αγρότες. Ενώ σε άλλες χώρες και στην περίπτωση της Ιταλίας συγκεκριμένα, υπάρχει μια τάση περιορισμού του αριθμού των αγροτών που είναι ασφαλισμένοι, περίπου μόνο το 20 έως 25 τοις εκατό της παραγωγής ασφαλίζεται. Ενώ το ερώτημα το οποίο τίθεται είναι γιατί δεν εφαρμόζουμε κάτι σαν το σύστημα της Ελλάδας και να γίνει υποχρεωτική η ασφάλιση σε καταστροφικό επίπεδο. Και πώς το κάνουμε αυτό, γιατί οι αγρότες είναι απρόθυμοι να προχωρήσουμε σε κάτι τέτοιο, να χρησιμοποιήσουμε την μόχλευση των κεφαλαίων στο αμοιβαίο σύστημα ασφάλισης και επομένως, το 70 τοις εκατό από τους αγρότες. Και πώς θα γίνει αυτό; Μέσα από τα κεφάλαια του πρώτου πυλώνα. Έχει γίνει λοιπόν μια συζήτηση και ένας διακανονισμός και η Ιταλία τώρα εφαρμόζει αυτό το σύστημα. Θα υπάρχει πάλι και μία αλληλεπίδραση με τον ιδιωτικό τομέα, αλλά οι αγρότες θα πάρουν άμεση πληρωμή από τον πρώτο πυλώνα με την έξτρα συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ύψους 350 εκατομμυρίων ευρώ. Είναι επίσης πολύ ενδιαφέρον να συγκρίνουμε την κατάσταση για την αμοιβαία ασφάλιση που η Ιταλία έχει συγκεκριμένες περιοχές υψηλής αξίας στον Βορρά, που ενδιαφέρονται για μια τέτοια προσέγγιση. 200 εκατομμύρια έχουν διατεθεί για την υλοποίηση οκταετούς περιόδου. Και τώρα 350 εκατομμύρια ετησίως για να δείτε την σχετικότητα σε αυτό το πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, η παροχή κάλυψης... που... Ευχαριστώ πολύ, αυτό ήταν μια μικρή αναφορά όσον αφορά την Ιταλική περίπτωση.

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστούμε πολύ, τώρα μετά τις παραβάσεις, ααααα, αν θέλει, επιθυμεί κάποιος από τα μέλη του, της Επιτροπής Παρακολούθησης το λόγο,

ευχαρίστως... ναι κύριε Διευθύνοντα Σύμβουλε του ΕΛΓΟ ο κύριος Χατζηνικολάου... όχι ελάτε στο βήμα κανονικά.

Χατζηνικολάου: Αξιότιμε Γενικό, αξιότιμε Υφυπουργέ, αξιότιμε Γενικό, κυρίες και κύριοι λίγα πράγματα θέλω να σχολιάσω πολύ σημαντικά. Νομίζω ότι και η μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας επιβεβαίωσε τα σημεία και τα θέματα σχολιασμού τα οποία είχα στο μυαλό μου να κάνω. Το πρώτο έχει να κάνει με το υπομέτρο 6 «Εγκατάσταση των νέων γεωργών», ο Οργανισμός ΕΛΓΟ Δήμητρα στο τέλος του 21 ολοκλήρωσε τις εκπαιδεύσεις των νέων γεωργών σε 14.668 αρχικά υποβαλλόμενους, έδωσε βεβαιώσεις σε 14.550. Αποκτήθηκε πλούσια εμπειρία και παρά τις μη κανονικές συνθήκες που επικράτησαν αυτό μας κατέστησε ευέλικτους ώστε να βάλουμε τεχνολογικά μέσα σε όλη αυτή την δραστηριότητα και να μπορέσουμε να ολοκληρώσουμε εκπαιδεύσεις οι οποίες υλοποιήθηκαν σε 119 σημεία της χώρας συνολικά, 829 συνολικά προγράμματα κατάρτισης υλοποιήθηκαν, 539 εκπαιδευτές έλαβαν, έκαναν καταρτίσεις και 125350 ώρες κατάρτισης. Ήταν ένα εγχείρημα μεγάλο, χωρίς τεχνολογική αναβάθμιση δεν μπορούσε να υλοποιηθεί κι αυτό νομίζω ότι είναι το πιο σημαντικό και τηλεκαταρτίσεις μπήκαν μέσα στην ημερήσια διάταξη και ενώσαμε όλα τα πληροφοριακά συστήματα, πληροφοριακά συστήματα διαχείρισης και τα οποία ήταν και στη διάθεση της Διαχειριστικής Αρχής να ελέγχει το πρόγραμμα. Νομίζω ότι ήταν μια πολύ μεγάλη δραστηριότητα, πολύ μεγάλο εγχείρημα, στέφθηκε με επιτυχία και θεωρώ ότι αυτό είναι και ελπιδοφόρο σε σχέση με την νέα, πιο απαιτητική, προγραμματική περίοδο, όπου οι ώρες θα είναι πολύ περισσότερες και κατά την άποψή μας, κι εδώ ήθελα να πω σύντομα ορισμένα στοιχεία που πρέπει να προσέξουμε. Πρώτον, δεν πρέπει να αφήσουμε τον χρόνο οι καταρτίσεις να γίνουν προς το τέλος. Πρέπει να ξεκινήσουμε άμεσα οι καταρτίσεις των νέων γεωργών να γίνουν γρήγορα, να ξεκινήσουν δηλαδή τα σχέδιά τους μαζί με τις καταρτίσεις. Να μην ξεκινήσουν τα σχέδιά τους και οι καταρτίσεις έρχονται πολύ αργότερα. Άρα εδώ θέλει έναν χρονισμό, τον οποίο νομίζω ότι γρήγορα, με την Διαχειριστική Αρχή, πρέπει να ξεκινήσουμε τις συζητήσεις αυτές. Αυτό για μας είναι η μεγάλη πρόκληση, το άγχος και η αγωνία μας είναι να σχεδιάσουμε το υπομέτρο της νέας περιόδου, τέτοιο ώστε να είναι ελκυστικό, ενδιαφέρον και προπάντων χρηστικό. Θέλουμε πραγματικά αυτά τα συμπεράσματα τα οποία λάβαμε από την υλοποίηση του μέτρου, όπως η εισαγωγή καλύτερων εκπαιδευτών, η ανεργία δεν έχει θέση πλέον μέσα σε όλη αυτή τη διαδικασία που μας δημιούργησε ένα τεράστιο πρόβλημα στις μοριοδοτήσεις και στην επιλογή των εκπαιδευτών. Πρέπει να επιλέγουμε τους καλύτερους. Πρέπει να πάμε να σχεδιάσουμε την νέα περίοδο με όρους αριστείας. Πρέπει να εισάγουμε την τεχνολογική ένταση. Αλλάζουν πάρα πολύ τα πράγματα. Χρειαζόμαστε βιωματικότητα και αυτό θέλουμε να ενισχύσουμε, τη βιωματικότητα σε πιλοτικούς πειραματικούς αγρούς, δημόσιους και ιδιωτικούς. Και αυτό νομίζω είναι ένα νέο, μεγάλο κεφάλαιο. Χρειαζόμαστε αποτίμηση γύρω από την δράση την οποία θα κάνουμε και γρήγορα όσον αφορά την δική μας, το δικό μας ενδιαφέρον, τα εκπαιδευτικά δηλαδή. Αυτό ήταν το ένα που ήθελα έτσι να αναφέρω και κυρίως να ξεκινήσουμε να δουλεύουμε από κοινού. Το δεύτερο είναι ότι ήδη έχει ξεκινήσει το μέτρο 6-3, το οποίο και θα ολοκληρωθεί εντός του 22, περίπου τον Νοέμβριο έχουμε σχεδιάσει να ολοκληρώσουμε και το μέτρο 6-3 που είναι η εκπαίδευση των μικρών εκμεταλλεύσεων. Το τρίτο θέμα που θέλω να θέσω είναι

το μέτρο 2-3. Το μέτρο 2-3 αναφέρεται στους γεωργικούς συμβούλους. Επίσης έγινε μια πολύ μεγάλη αναφορά και στις σχετικές μελέτες σχετικά με τα θέματα των συμβουλών, των γεωργικών συμβουλών. Νομίζω ότι και εδώ κάναμε και ως χώρα και ως ΕΛΓΟ μεγάλα βήματα. Φτιάξαμε ένα μητρώο γεωργικών συμβουλών, που αυτή τη στιγμή είναι εγγεγραμμένη 3074 γεωργικοί σύμβουλοι κι 111 φορείς παροχής γεωργικών συμβουλών. Συνεπώς το μέτρο είναι έτοιμο να εκκινήσει. Τι κατά την άποψή μου χρειάζεται εδώ να προσέξουμε. Χρειάζεται αρκετά πράγματα να γίνουν όσον αφορά το θέμα της παρακολούθησης των γεωργικών συμβουλών ενός συστήματος το οποίο θα έχει σχεδιαστεί και με πληροφοριακά εργαλεία, πληροφοριακό εργαλείο στον ΕΛΓΟ, στην Διαχειριστική Αρχή ούτως ώστε να μπορούμε πραγματικά να να να να προσπαθήσουμε η γεωργική συμβουλή να είναι πραγματική, να γίνεται και να γίνεται με ένα πολύ σωστό τρόπο στον χρόνο που χρειάζεται. Αυτό είναι κατά την άποψή μου το μεγάλο, εεεε, η μεγάλη πρόκληση, η οποία πρέπει να συνδυαστεί και με το σύστημα AKIS. Το σύστημα AKIS το οποίο η χώρα έχει καθυστερήσει και δεν έχει εισάγει, νομίζω ότι η νέα προγραμματική περίοδος πρέπει να μας ορίσει όχι μόνο την ύπαρξή του αλλά και την σωστή λειτουργία του. Εμείς σαν ΕΛΓΟ έχουμε δουλέψει σε αυτήν την κατεύθυνση και με τους συμβούλους και νομίζω είμαστε έτοιμοι και σε αυτό το κομμάτι να εκκινήσουμε όσο πιο σύντομα νομίζω έρθει και η έγκριση του προγράμματος μπορούμε από την αρχή να εκκινήσουμε όλες τις διαδικασίες. Είμαστε πολύ αισιόδοξοι. Είμαστε προετοιμασμένοι γενικά για να πάμε σε αυτά τα θέματα που έχουμε καθυστερήσεις, γεωργικούς συμβούλους και το σύστημα AKIS μεταφορά γνώσης, καινοτομίας, εεε νομίζω ότι είμαστε έτοιμοι να το ξεκινήσουμε ουσιαστικά. Τέλος ήθελα να κάνω κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με το μέτρο 16. Το μέτρο 16, από την δράση 1 στη δράση 2, πέρασε πάρα πολύς χρόνος. Φοβάμαι πάρα πολύ ότι δεν θα έχουμε τον αναγκαίο χρόνο της υλοποίησης, διότι αν, αν προσθέσουμε την αξιολόγηση η οποία τώρα θα ξεκινήσει επί της ουσίας, θα μείνει λίγος χρόνος για την, για την υλοποίηση του προγράμματος και σε αυτό πρέπει να επιταχύνουμε πάρα πολύ. Οι αξιολογήσεις πρέπει να γίνουν πάρα πολύ γρήγορα. Το δεύτερο πράγμα που θέλω να τονίσω είναι επειδή στο θέμα της έρευνας και της καινοτομίας δουλεύω πάρα πολλά χρόνια, είναι ότι η καινοτομία και άρα τα σχέδια αυτά πρέπει να γίνονται με ταχύτητα να περνάνε στην υλοποίηση. Ο χρόνος που έχει φύγει μας έχει δημιουργήσει προβλήματα και για αυτό το λόγο πολλές ομάδες άλλαξαν σύνθεση, υπήρχαν δηλαδή προβλήματα ως για να φτάσουμε και να υποβάλουμε τελικά τον φάκελο στην δράση 2. Συνεπώς αυτό το κομμάτι εδώ στα θέματα της μεταφοράς της καινοτομίας είναι η ταχύτητα. Η ταχύτητα είναι το υπ' αριθμόν 1, ο υπ' αριθμόν ένας παράγοντας για να μπορείς να πάρεις την προστιθέμενη αξία. Αλλιώς η καινοτομία πλέον γίνεται τρέχουσα λειτουργία και δραστηριότητα και δεν κερδίζεις από την πραγματικά να την μεταφέρεις στο σύστημα ουσιαστικά. Εεε, αυτά ήθελα να πω, θέλω να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ. Η συνεργασία με την Διαχειριστική Αρχή νομίζω στο διάστημα που πέρασε ήταν πολλή δημιουργική, λύσαμε πάρα πολλά θέματα και δύσκολα θέματα. Αυτό που θεωρώ εγώ και θέλω να βάλω είναι ότι πρέπει, οι εξελίξεις είναι τέτοιες που πρέπει να μας καταστήσουν ευέλικτους. Πράγματα που δεν τα σκεφτόμαστε σε αλλαγές στον προηγούμενο χρόνο θα πρέπει σήμερα να τα σκεφτόμαστε, να έρθουμε να τροποποιούμε πράγματα, να σκεφτόμαστε δημιουργικά. Αυτό θα ήθελα να πω, θέλω να σας ευχαριστήσω όλους πραγματικά για αυτή την δημιουργική πορεία που είχαμε και εύχομαι

και πιστεύω ότι η επόμενη προγραμματική περίοδος θα είναι πολύ πιο αποδοτική. Ευχαριστώ πολύ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο - Παπαγιαννίδης: Ευχαριστούμε τον κύριο Χατζηνικολάου για τις πολύ σωστές παρατηρήσεις. Πραγματικά η συνεργασία με τον ΕΛΓΟ Δήμητρα είναι πάρα πολύ καλή, εεε και βέβαια το μεγάλο στοίχημα τώρα είναι γιατί είναι πολλοί παραπάνω οι νέοι αγρότες, έχουμε αυξήσει τις ώρες, θα είναι ένα στοίχημα να τους, να το υλοποιήσουμε αυτό το πρόγραμμα πολύ γρήγορα και από την πλευρά την δική μας και από την πλευρά του ΕΛΓΟ. Παρακαλώ κάποιος άλλος; Ναι ο κύριος Σκορδάς.

Σκορδάς Μιχάλης : Θα ήθελα να αναφερθώ λίγο στην νέα πρόσκληση του προγράμματος Leader. Ακούσαμε με προσοχή τον κύριο Κοβάνη, βέβαια οι ομάδες τοπικής δράσης είναι σε μια διαδικασία διαβούλευσης για το νέο πρόγραμμα, έχουν γίνει δύο διαδικτυακές συζητήσεις όλων των ομάδων με την ειδική υπηρεσία, με την ΕΥΔ και η όλη διαδικασία της διαβούλευσης θα ολοκληρωθεί όπως ακούστηκε και σήμερα στο Δομοκό στις 14-15 Ιουλίου. Η κύρια παρατήρηση των ομάδων τοπικής δράσης είναι ότι το επόμενο πρόγραμμα πρέπει να αυξηθεί. Εξάλλου αυτό δεν είναι μόνο η ουσιώδης απαίτηση των αγροτικών περιοχών έτσι όπως εδράζεται στη ζήτηση που είχε το τρέχον πρόγραμμα, που με διπλάσιους πόρους και οι διπλάσιοι πόροι υπερδιπλασιάστηκαν από αυτούς που σχεδιάζονται για την επόμενη προγραμματική περίοδο, αλλά εδράζεται ακόμη και στην παρατήρηση της Ευρωπαϊκής...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Αλλά η απορρόφηση υποδιπλασιάστηκε...

Σκορδάς ΜΙχάλης: Κύριε Γενικέ με συγχωρείτε αλλά αυτή είναι η μισή αλήθεια. Ολόκληρη η αλήθεια είναι ότι ένα πρόγραμμα, τα προγράμματα που κατατέθηκαν, που ξεκίνησαν να εεεε διαμορφώνονται και κατατέθηκαν το 16 αποκτούν βηματισμό σήμερα, γιατί είμασταν όλοι απροετοίμαστοι. Και θεσμικά και επιχειρησιακά. Ήδη το σύστημα πληρωμών εκσυγχρονίστηκε και είμασταν από αυτούς που κάναμε κριτική ότι δεν θα προχωρήσει το πράγμα κι επειδή ακριβώς κάναμε αυτή την κριτική οφείλω με παρρησία να τοποθετηθώ ότι με την εργώδη προσπάθεια του ΟΠΕΚΕΠΕ όντως μιλάμε για ένα σύστημα που μάλλον εκσυγχρονίστηκε και θα βοηθήσει στην διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος, αλλά μιλάμε ότι η πλέον ακόμη και σήμερα προσπαθούμε να αποκτήσουμε ουσιαστικό βηματισμό για να επιταχυνθεί και η υλοποίηση και η απορρόφηση. Ξέρετε, 30 χρόνια είμαστε σε αυτό το μετερίζι, παλιός είστε κι εσείς, το 2004 μαζί υλοποιούσαμε το ίδιο πρόγραμμα, μπορεί να αργούν οι ομάδες τοπικής δράσης αλλά στο τέλος πάντα τα καταφέρνουν και το ξέρετε καλύτερα από εμένα. Εεεε αυτό που είπα λοιπόν είναι ότι ακόμα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ουσία, στην παρατήρηση 23 στις 30 Μαρτίου, λέει ότι για να μπορεί η προστιθέμενη ωφέλεια που δημιουργεί στις αγροτικές περιοχές το πρόγραμμα Leader να συνεχίσει να υπάρχει ή πρέπει να αποκτήσει μια συνεκτική σχέση με τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά εργαλεία και προγράμματα ή να αυξήσει τους πόρους του. Η απάντηση η δικιά μας, μιλάω για τον Τρίτη, που αφορά αστικές περιοχές, δημόσια έργα σε αστικές περιοχές και εν πάση περιπτώσει βρε αδερφέ αν αυτό είναι το θέμα, ας μειώσουμε το ποσοστό των δημοσίων έργων αν και

περιορίζουμε την σχέση του επιπέδου της τοπικής διακυβέρνησης με τον θεσμό των παραγωγικών τάξεων, των συλλογικοτήτων στις περιοχές παρέμβασης του προγράμματος με περιορισμένους πόρους, τους περιορίζουμε συνολικά, άρα ας πάμε να δούμε πώς...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Η δική μου η άποψη είναι να γίνουν τα δημόσια έργα αλλά να εεε όχι μόνο αναπλάσεις, αλλά να απευθυνθείτε και να κατευθυνθείτε και στον τομέα του νερού.

Σκορδάς: Αν μου επιτρέπετε, η απάντηση της υπηρεσίας σας...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Αλλά, αλλά θα τα πούμε στην εεε στον Δομοκό...

Σκορδάς Μιχάλης : Ναι, θα τα πούμε στον Δομοκό και δεν θέλω να καταχραστώ τον χρόνο σας, απλούστατα η απάντηση της δικής σας υπηρεσίας μιλάει ότι υποκαθίστανται από το Πρόγραμμα Τρίτης εεεε τα δημόσια, η συνεκτική σχέση αυτή που λέγαμε των δημοσίων έργων, περιμένουμε το ΕΣΠΑ το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν έχει διαμορφώσει ακόμη τις σχέσεις των ταμείων ΕΤΠΑ και ΕΚΤ που με την μέθοδο CLLD θα προκηρυχθούν μέσω την περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων και θα περιμένουμε, αυτό μας είπε ο κύριος Κοβάνης, για να κάνουμε παρεμβάσεις επιχειρηματικότητας, να δούμε ποια άλλα μέτρα στην ίδια περιοχή παρεμβαίνουν, για να μπορέσουμε να τεκμηριώσουμε την διαφοροποίηση της ίδιας της παρέμβασης δηλαδή στον αγροτικό τουρισμό, εεε θα κάνουμε μέσα από το LEADER και μάλιστα απαντάτε και με την προσθετική σχέση και δεν αμφιβάλω για αυτό του Ταμείου Ανάκαμψης. Το Ταμείο Ανάκαμψης λοιπόν προκήρυξε και το ξεχάσαμε να το πούμε, μέσω του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, στις 15 Ιουνίου την πράσινη, την καινοτομία και την πράσινη επιχειρηματικότητα, 90.000.000 δημόσιας δαπάνης με μια πρόσκληση που θα τελειώσει στις 30/9, μέσα σε 6 ώρες κόμισε προτάσεις γιατί αξιολόγησε 120.000.000 €, την πρώτη μέρα, στις πρώτες 6 ώρες... (ακούγεται Προεδρείο: ξέρω, ξέρω...) έτσι; Και αυτή η πρόσκληση θα τρέχει μέχρι στις 30/9. Και περιμένει τον πράσινο αγροτουρισμό, 90 εκατομμύρια είναι της επιχειρηματικότητας και άλλα 90 για συλλογικούς φορείς, που αν δεν εξαντλήθηκε θα εξαντληθεί οσονούπω. Και τον πράσινο αγροτουρισμό στις 5 Ιουλίου πάλι μέχρι τις 30/9. Ο πράσινος αγροτουρισμός συνεκτική σχέση, μιλάμε από το Leader 30 χρόνια, 100, 200, 300.000 € δημόσια δαπάνη, ο πράσινος αγροτουρισμός μέχρι 7.200 σε 50.000.000 συνολική προκηρυσσόμενη δημόσια δαπάνη. Επομένως είναι άλλη η φιλοσοφία του Leader, είναι άλλη η φιλοσοφία του Leader από τις άλλες διαφορετικές παρεμβάσεις. Υπάρχει ένα νομοσχέδιο του ΕΣΠΑ, το πρόγραμμα εεε το γεωργικό ταμείο πάει μόνο του... Η άλλη παρατήρηση που έχω να κάνω είναι οι ίδιες περιοχές της υπαίθρου έχουν και θάλασσες, έχουν και ακτές, έχουν και ποτάμια, έχουν αλιευτικές περιοχές και υπήρχε μια συμπληρωματική σχέση των παρεμβάσεων του Leader του γεωργικού ταμείου με αυτών της αλιείας. Δεν έχουμε πολύ ταμειακότητα, θα πάμε σε διαφορετικές προσκλήσεις, κανένας δεν έχει καταλάβει ακόμη πώς θα προχωρήσει το αλιείας. Αν το αφήσουμε να ορφανέψει από το Υπουργείο μας, θα χάσουμε συμπληρωματικούς πόρους, θα χάσουμε ένα ακόμη όπλο αυτής της ίδιας στρατηγικής των περιοχών της υπαίθρου, των περιοχών που είναι στις εσχατιές όπως είπε και ο κύριος Υπουργός προηγούμενα της χώρας, να χάσουμε εργαλεία με τα οποία διεκδικούν καθημερινά

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Αρχίζεις να γίνεσαι πολιτικός...

Σκορδάς Μιχάλης: Δεν θέλω να σας υποκαταστήσω... Είστε πολύ καλοί σε αυτό...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Όχι, εγώ δεν είμαι και ποτέ δεν ήμουν, ούτε είμαι. Είμαι τεχνοκράτης, αλλά βλέπω... θα τα πούμε είπαμε στο Δομοκό αυτά. Το αλιείας θα έχει την συμπληρωματικότητα με...

Σκορδάς Μιχάλης: Πρέπει να μη χάσει τη στέγη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης κύριε Γενικέ, κύριε Υπουργέ που είστε

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Δεν την χάνει

Σκορδάς Μιχάλης: Που είστε και πολιτικός, γιατί ο κύριος Παπαγιαννίδης είναι τεχνοκράτης όπως εμείς. Εμείς λοιπόν σαν τεχνοκράτες 30 χρόνια στις αναπτυξιακές εταιρίες, στις περιοχές της υπαίθρου, υλοποιούμε πολιτικές του δικού σας υπουργείου, ούτε πολιτικοί είμαστε, ούτε φιλοδοξούμε να γίνουμε, αλλά πιστέψτε με είμαστε ο καλύτερος μηχανικός του υπουργείου σας να υλοποιούμε τις δικές σας πολιτικές. Ευχαριστώ.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Ευχαριστώ, εεε πριν μιλήσει... Α! εεε μην θα ενισχύσεις του Προέδρου, όχι, έλα εντάξει, ο κύριος Μαυρογιάννης, και... ναι εντάξει, ναι ξέρω την κυρία Μαυρία την ξέρω.

Μαυρογιάννης Γιώργος: Εάν δεν ενισχύσουμε τώρα τους φορείς που λέγονται ομάδες τοπικής δράσης εεε δεν θα υπάρχουν αύριο. Νομίζω ότι είναι η χρυσή ευκαιρία σήμερα που είστε Γενικέ πάνω και ο υπουργός, για πρώτη φορά άκουσα να τοποθετείται, τοποθετήθηκε υπέρ πραγματικά της ανάπτυξης της υπαίθρου...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Αρμόδιος για το ΕΣΠΑ είναι ο υπουργός και ο αρμόδιος υφυπουργός κι εγώ εκτελώ...

Μαυρογιάννης Γιώργος: Εγώ όλους τους υπουργούς αποκαλώ και τους ονομάζω, το ξέρετε πάρα πολύ καλά αυτό, ότι υφυπουργοί λέγονται για μένα υπουργοί, εεε ο αρμόδιος εν πάση περιπτώσει υφυπουργός, τον άκουσα, είναι υπέρ της ανάπτυξης της υπαίθρου, να ενισχύσουμε την ύπαιθρο. Για να ενισχύσουμε σήμερα στη χώρα μας την ύπαιθρο δεν υπάρχει καμία περίπτωση να πάμε μπροστά αν βλέπουμε μόνο το κομμάτι του πρωτογενή τομέα με την οπτική γωνία των σχεδίων βελτίωσης ή των νέων αγροτών. Θα το χάσουμε το παιχνίδι. Ξέρετε πολύ καλά ότι είμαι από μια κτηνοτροφική περιοχή, ξέρω καλά το τι γίνεται, αυτή τη στιγμή θα πρέπει να ενισχύσουμε το κομμάτι που λέγεται τοπική ανάπτυξη, θα πρέπει να ενισχυθούν τώρα οι πόροι του Leader, τώρα πρέπει να ενισχυθούνε, αύριο θα είναι πολύ αργά, για την περίοδο 23-27 και είναι η ευκαιρία τώρα που είναι και από την επιτροπή εδώ πέρα να γίνει αντιληπτό αυτό. 600 στελέχη εξειδικευμένα που δουλεύουνε στην ύπαιθρο δεν θα τα βρείτε ποτέ, ούτε τα έχει καμία άλλη χώρα. Να τα αξιοποιήσουμε αυτά τα στελέχη, να τα ενισχύσουμε και όπου υπάρχει δυσκολία να δούμε πώς θα ενισχύσουμε την προσπάθεια. Να πω κι εγώ, για πρώτη φορά την άκουσα αυτή την παροιμία προηγουμένως, όταν θέμε να αδειάσουμε λέει το νερό στη

μπανιέρα, είπε κάποιος, ας μη πετάμε το μωρό. Το μωρό αυτή την στιγμή είναι οι αναπτυξιακές...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Το ένα λεπτό πέρασε, Γιώργο το συλλάβαμε, θα έχουμε δυνατότητα να τα πούμε εν εκτάση, επί τριήμερο. Θα ψηθείτε λίγο, δεν θα είναι τόσο ελκυστικά σαν τα Χανιά στο Δομοκό αλλά θα βρούμε χώρο και χρόνο...

(μιλάνε ταυτόχρονα και δεν διακρίνεται με συνοχή τι λέει ο Μαυρογιάννης)

Μαυρογιάννης Γιώργος: Και θα πρέπει να διευρύνουμε και το αντικείμενο των αναπτυξιακών μέσα από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο και την επόμενη, να το διευρύνουμε

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Αυτό δεν απαντάω...

Μαυρογιάννης: Μπορούμε να το κάνουμε, μπορούμε να βοηθήσουμε κι εσείς νομίζω ότι ήρθατε για αυτό, νομίζω ότι ήρθατε για να βοηθήσετε τον χώρο των αναπτυξιακών και καλείστε να το αποδείξετε

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Εν τοις πράγμασι λέει φαίνεται

Μαυρογιάννης Γιώργος: Ωραία

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Και ο υπουργός και εγώ νομίζω ότι είμαστε..

Ο υπουργός υποσχέθηκε στην Ιεράπετρα ότι θα το κάνει, μαζί είμαστε...

(ταυτόχρονος διάλογος)

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Λοιπόν η κυρία Μαυριά από την Υπηρεσία Συντονισμού της εφαρμογής του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

(ακούγεται χαμηλόφωνα)

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Χρόνια φίλη

Μαυριά Παναγιώτα: Χαιρετίζω την 11^η Επιτροπή Παρακολούθησης. Θα ήθελα πρώτα να ευχαριστήσω την διαχειριστική Αρχή, έχει κάνει μια υπέροχη δουλειά στον φάκελο κανένας σας δεν το είπε, κανένας σας δεν το πρόσεξε, υπάρχει, ο φάκελος είναι πολύ πλήρης αυτή την φορά, αναλυτικότατος, με διαγράμματα, τα πάντα και σας ευχαριστούμε πάρα πολύ, να συνεχίσετε έτσι. Και οι παρουσιάσεις ήταν ιδιαίτερα εξαιρετικές. Θα ήθελα επίσης να σας πω κύριε Παπαγιαννίδη και στον υπουργό δίπλα ότι η πρωτοβουλία που πήρατε με την Διαχειριστική να μπειτε γρήγορα σε προσκλήσεις για τους πρόσθετους πόρους ήδη φάνηκε. Από την έγκριση, ούτε 6 μήνες μετά ζητάτε υπερδέσμευση, θα καλύψετε...

(λένε κάτι από το Προεδρείο εκτός μικροφώνου)

Μαυριά Παναγιώτα: Να μιλάω πιο αργά;

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Και πάνω στον καλό τον λόγο και άρα πρέπει να μεταφραστεί ο καλός ο λόγος...

Μαυριά: Λοιπόν, βγήκατε πολύ νωρίς... δεν ακούγεται καλά...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Δεν πειράζει, ελάτε εδώ, εσείς θα πείτε καλά, οπότε ελάτε να τα ακούσουν όλοι... (μουρμουρητά) δεν πειράζει και τα... ναι, ναι... στο τέλος θα το κόψουμε, οπότε πείτε τα καλά πρώτα... (γέλια)

Μαυριά Παναγιώτα: Λοιπόν, ούτε 12 μήνες μετά την έγκριση της ένατης τροποποίησης ζητάτε ήδη υπερδέσμευση και μάλιστα κατά κανόνα σε μέτρα που έχετε ήδη ενισχύσει για τους πόρους του πολυετές δημοσιονομικού πλαισίου είτε από τους ... άρα είναι, φαίνεται να' ναι και σταθμισμένοι και στοχευμένοι. Βέβαια στην αρχή ξαφνιαστήκαμε στο 86% να το ζητάτε αλλά σήμερα μας αποσαφηνίσατε ότι πάρα πολύ γρήγορα, μέχρι τον Σεπτέμβριο θα, πλέον και με τον νόμο θα θέλετε την υπερδέσμευση, οπότε είμαστε θετικοί σε αυτό. Το μεγάλο λοιπόν στοίχημα είναι να είναι τόσο σταθμισμένοι και στοχευμένοι, έτσι ώστε να κλείσετε ανά πηγή χρηματοδότησης, γιατί σας θυμίζω ότι υπάρχει και μια δέσμευση στην DG AGRI ότι κάθε πρόσκληση θα αναφέρεται σε συγκεκριμένη πηγή χρηματοδότησης, άρα έχουμε να κλείσουμε 3 πηγές χρηματοδότησης, το YURI, το πολυετές και το 1420 και να ανοίξουμε και την νέα με πρόδρομες δαπάνες για να πετύχουμε τουλάχιστον 2 εγκαίρως. Είναι μεγάλο στοίχημα, θέλει σωστό προγραμματισμό, φαίνεται ότι το 'χετε, ήδη φαίνεται να το καταφέρνετε, ελπίζουμε να συνεχίσετε και να έχουμε καλή συνεργασία. Ευχαριστώ πολύ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Εε άρα δεν υπήρχε τίποτα κακό...

Μαυριά Παναγιώτα: Είναι ένα καμπανάκι...

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Το αφήνουμε στον κύριο Λογοθέτη που καμιά φορά είναι πιο αυστηρός. Εεε θα, ο τελευταίος παρεμβαίνων θα είναι ο κύριος Τημοσίδης απ' το ΓΕΩΤΕΕ. Σήμερα ήταν η τιμητική των επιμελητηρίων, οπότε παρακαλώ διαδικτυακά, εεε όχι δεν είναι εδώ ο κύριος Δημοσίδης, εεε διαδικτυακά αν μπορείτε να τον βγάλετε...

Τημοσίδης: Ακούγομαι;

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Ακούγεστε, αν μπορούμε και, ααα εντάζει μια χαρά είστε.

Τημοσίδης Γρηγόρης: Κύριε Υπουργέ, κύριε Γενικέ, αγαπητά μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, καλησπέρα σας. Εκ μέρους του Προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου χαιρετίζουμε την 11^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης. Και θέλουμε να εκφράσουμε τα συγχαρητήριά μας προς την ηγεσία της Γενικής Γραμματείας αλλά ειδικότερα και στα στελέχη, το στελεχειακό δυναμικό της Διαχειριστικής Αρχής για τα πραγματικά εξαιρετικά επιτεύγματα που έχουμε για την πορεία υλοποίησης του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης. Όμως μέσα από το, από την δυνατότητα που μας δίνεται θέλουμε να κάνουμε 3 παρατηρήσεις όσων αφορά την πορεία, παρατηρήσεις κι ερωτήσεις όσων αφορά την Επιτροπή και την πορεία υλοποίησης του ΠΑΑ. Το πρώτο ζήτημα το οποίο θέλουμε να εκφράσουμε είναι εεε αιτούμαστε και ζητάμε την, μια επιπλέον παράταση στην πρόσκληση του μέτρου των γεωργικών συμβουλών εεε και ο λόγος τον οποίον ζητάμε αυτή την επιπλέον παράταση

είναι ότι δυστυχώς η διαδι..., το χρονικό διάστημα της πρόσκλησης συμπίπτει με την διαδικασία υλοποίησης της αίτησης ενιαίας διοίκησης του ΟΣΔΕ, το οποίο όπως πολύ καλά γνωρίζετε πάρα πολλοί ξεκίνησε πάρα πολύ αργά κι έχοντας πάρα πολλά προβλήματα τα οποία σιγά σιγά λύνονται στην πορεία αλλά αυτό δυσχεραίνει πάρα πολύ την δουλειά των περισσότερων φορέων που έχουν πιστοποιηθεί, οι οποίοι είναι συγχρόνως και κέντρα υποδοχής δηλώσεων ΟΣΔΕ. Ένας λόγος είναι αυτός και ο δεύτερος λόγος είναι οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που έχουμε να κάνουμε με διάφορα χαρτιά που ζητάμε από διάφορες υπηρεσίες ώστε να τα κάνουμε σαν δικαιολογητικά. Ζητάμε μια επιπλέον ολιγοήμερη παράταση όσων αφορά την προθεσμία υποβολής των φακέλων εεε και νομίζουμε ότι θα συντελέσει και στην, θα βοηθήσει και στην γρηγορότερη αξιολόγηση των φακέλων, γιατί θα είναι πιο πλήρεις οι φάκελοι. Ένα δεύτερο ζήτημα το οποίο εε θέλω να θέσω εκ μέρους του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου είναι ότι πριν λίγες μέρες έχει εκδοθεί μια τροποποίηση όσων αφορά το μέτρο 4-1 και έχει να κάνει με το ποσοστό υλοποίησης ως κάποια ημερομηνία για κάποιες περιφέρειες είναι το τέλος Αυγούστου, υλοποίησης του 20% του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Δεν διαφωνούμε με την κίνηση αυτή του Υπουργείου, όσων αφορά το να ξεκαθαρίσει ποιοι τελικά θα υλοποιήσουν, η ένστασή μας είναι με τον χρονικό ορίζοντα στον οποίο δίνεται, διότι μετά την υποστελέχωση, με την υποστελέχωση που έχουν οι ΔΑΟΚ και οι ΔΑΟΚ έχουμε ακόμη ενεργά αιτήματα πληρωμής και αιτήματα τροποποίησης τα οποία δεν έχουνε καν εξεταστεί ακόμη και διοικητικά οι φάκελοι κι όπως καταλαβαίνετε θα είναι πολύ δύσκολο αν δεν διεκπεραιωθούν αυτά κι αν δεν πληρωθούν εγκαίρως να πάει κάποιος και να κάνει ένα επιπλέον αίτημα πληρωμής για να συμπληρώσει το 20%. Θεωρούμε δηλαδή ότι ο χρονικός ορίζοντας στις 31 Αυγούστου για τις πρώτες περιφέρειες είναι πάρα πολύ κοντά. Θα θέλαμε και εκεί να διευρυνθεί λίγο η προθεσμία υποβολής αυτού του ποσοστού ώστε να έχουν λυθεί τέτοια ζητήματα. Εεε θα ήθελα να κάνω ακόμη και μια παρατήρηση για αυτά που είπε, είπατε κύριε Γενικέ, όσων αφορά το θέμα των χαμηλής κάλυψης κηπευτικών, εμείς χαιρετίζουμε και πραγματικά θεωρούμε πως ήταν προς την σωστή κατεύθυνση η χρήση τεχνολογιών για να εντοπιστούν αυτοί που πραγματικά είχανε καλλιέργειες χαμηλής κάλυψης ή όχι, οφείλουμε όμως να εκφράσουμε την αδικία την όποια υπέστησαν κάποιοι άλλοι παραγωγοί, οι οποίοι είχαν πραγματικά καλλιέργειες χαμηλής κάλυψης με την αλλαγή της τυπικής απόδοσης. Θέλω να τονίσω ότι ουδέποτε στο παρελθόν και είμαι πολλά χρόνια σε αυτό το κομμάτι υπήρξε αλλαγή τυπικής απόδοσης κατά την αξιολόγηση φακέλων μετά την υποβολή των φακέλων. Και αυτό είναι μια καταφανής αδικία απέναντι σε αρκετούς υποψηφίους νέους αγρότες οι οποίοι με άλλα δεδομένα και με βάση την τυπική απόδοση στην οποία είχε η πρόσκληση κάναν τον φάκελό τους για να ενταχθούν, ήρθαμε στην πορεία να αλλαχθεί η τυπική απόδοση. Δεν ξέρουμε και επιφυλασσόμεθα και σαν ΓΕΩΤΕΕ κατά πόσο είναι και νόμιμη αυτή η διαδικασία. Και κάτι τελευταίο και αυτό εκφράζει πολλά μέλη, συναδέλφους μελετητές των νέων αγροτών αν υπάρχει στη σκέψη του Υπουργείου να ψάξει για επιπλέον χρηματοδότηση ώστε να καλυφθεί το σύνολο των νέων αγροτών. Σας ευχαριστώ.

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Λοιπόν, ολοκληρώσαμε, όχι Θύμιο δεν θα, έχει εξαντληθεί το θέμα των υπό κάλυψη. Καθένας διατηρεί τις απόψεις, δεν έγινε καμία

αλλαγή. Εεεε ξέρω ότι μπορείς να απαντήσεις, έχουμε απαντήσει γραπτά και εεε και στη Βουλή ακόμα επανειλημμένα, δεν ξέρω εντάξει, εγώ δεν μπορώ να θέσω πλαίσιο στον υφυπουργό αν θέλει, αλλά πάντως εεε δεν θέλω τεχνικά τώρα να ξαναρχίσουμε όλες τις λεπτομέρειες, νομίζω ότι το θέμα έχει εξαντληθεί πλήρως, τώρα αν θέλει το ΓΕΩΤΕΕ να προσφύγει για κάποιους, εκ μέρους αγροτών κάποιοι μελετητές που θεωρούνται ότι αδικήθηκαν, κάθε Έλληνας πολίτης μπορεί να προσφύγει σε όλα τα δικαστήρια και μετά από 10 χρόνια να βρει το δίκιο του. Εεε λοιπόν κύριε υπουργέ έχετε τον λόγο.

Υπουργός: Παρατηρώ ότι είμαστε στο τέλος μετά από πολλές ώρες και η συζήτηση είναι και ζωντανή και δυναμική και με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Αυτό είναι ένα θετικό στοιχείο για την Επιτροπή Παρακολούθησης και για το δικό σας το ενδιαφέρον για τα ζητήματα και τα θέματα που διαπραγματευόμαστε. Είναι μια άλλη μου διαπίστωση ότι όλα τα ζητήματα που συζητήσαμε στην διαβούλευση της ΚΑΠ είχαν σε κάθε περιφέρεια είχαν και μεγάλη διάρκεια και πολύ μεγάλη συμμετοχή και πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Θεωρώ ότι είναι στοιχεία που δείχνουν πόσο ψηλά βρίσκεται στην ατζέντα των ζητημάτων που μας απασχολούν τα θέματα που διαπραγματευόμαστε ως Υπουργείο, ως ΥΠΑΤ, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων συνολικά. Το ΠΑΑ, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης καθίσταται ακόμα πιο ενδιαφέρον και πιο επίκαιρο διότι είναι τα χρήματα, είναι ο κουμπαράς, είναι η χρηματοδότηση και ξέρετε ότι με καλές προθέσεις μπορούμε να μιλούμε θεωρητικά, αλλά με τα χρήματα και τον προϋπολογισμό και τις χρηματοδοτήσεις μπορούμε πλέον να προχωρούμε στο επόμενο στάδιο που είναι στην στο να δώσουμε πραγματικά και ουσιαστικά κίνητρα στους παραγωγούς μας και να πάμε στην υλοποίηση των προγραμμάτων και να πάμε στην ουσιαστική δημιουργία σε αυτόν εδώ τον χώρο και στην σε αυτό τον κόσμο. Κάτι που για μένα έχει πολύ μεγάλη σημασία και πολύ μεγάλη αξία είναι το, το σωστό παράδειγμα, το best practice, οι καλές πρακτικές. Εκεί νομίζω θα πρέπει να εστιάσουμε από εδώ και στο εξής, ούτως ώστε αυτό το παράδειγμα να είναι ο φωτοδότης που θα ακολουθήσουν και όλοι οι υπόλοιποι οι οποίοι θα μιμηθούν, θα μιμηθούν και θα ακολουθήσουν τα χρηματοδοτικά μας εργαλεία και τα χρηματοδοτικά μας προγράμματα. Θέλω λοιπόν να το έχετε πάντοτε στο νου σας και στο μυαλό σας και σε ότι πρόγραμμα εφαρμόζουμε να μας το δίνετε και σε εμάς, να εεε είτε είναι για το ΠΑΑ, είτε είναι για το γεωργικό ταμείο, είτε για την αλιεία, είτε είναι για το Leader, έχουμε ανάγκη να παρουσιάσουμε καλά και επιτυχημένα παραδείγματα. Διότι από εκεί θα δοθεί το κίνητρο για να τους παρακολουθήσουν κι άλλοι και για να μουν και να συμμετέχουν. Έτυχε να λείπω για έναν αρκετό στην αρχή της συζήτησης, μπήκα όμως στο τέλος στους νέους, στη συζήτηση για τους νέους γεωργούς, για τους νέους αγρότες, στην εισήγηση του κυρίου Ψαλτόπουλου νομίζω κι εκεί χρειαζόμαστε το καλό παράδειγμα, αν και έχουμε θέματα, όπως είναι το ότι στους νέους αγρότες ακολουθούσε μεγαλύτερο ποσοστό, αυτοί οι οποίοι υπάρχει μια παράδοση στην οικογένειά τους. Υπάρχει δηλαδή μια σκυτάλη η οποία δίδεται και πάει από τον έναν στον άλλον. Για μένα έχει και αυτό μια πολύ μεγάλη αξία διότι συντηρούμε και κρατάμε στον, στον γεωργικό τομέα τις, τις υφιστάμενες δομές που έχουμε. Σίγουρα θέλουμε και εμπλουτισμό και μια καλύτερη δυναμική, να την δώσουμε την δυναμική μέσα από την καινοτομία, να την δώσουμε την δυναμική μέσα από την εκπαίδευση και την μάθηση, να την δώσουμε και μέσα από την αξιολόγηση που θα κάνουμε. Να γίνει μια αξιολόγηση και

στους νέους γεωργούς μας και στους νέους αγρότες μας και εκεί να είναι εεε να είναι πραγματικά ένα κριτήριο. Μου, μου κάπως δεν το ακούω καλά, το εξής, να τους βάλουμε όλους, αυτό δεν μου ταιριάζει καλά με την αξιολόγηση και με την συγκριτική αξιολόγηση. Τέθηκε και από τον Περιφερειάρχη και από το ΓΕΩΤΕΕ, μου δείχνει να είναι στη λογική ότι εντάζει έχουμε πολύ μεγάλη ανάγκη εεε ας πιάσουμε τους στόχους για να πούμε ότι εεε είναι μεγάλος ο αριθμός, αλλά για να 'ναι κριτήριο να ακούσουμε και κάποια άλλη πρόταση. Με στεναχωρεί ότι το ΓΕΩΤΕΕ δεν ακούω προτάσεις, θα 'θελα να ακούω καινούριες προτάσεις. Θα άκουγα με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, δεν ξέρω αν μπορεί να λειτουργήσει κανονιστικά ή να εγκριθεί, θα μας το πουν οι τεχνοκράτες, να πούμε να πάμε σε μια επαναξιολόγηση, εεε για να ενταχθούν κάποιοι σε ένα πρόγραμμα κι όχι μόνο, σημείωσα εδώ πέρα ακούω μόνο παρατάσεις. Εεεε να σας πω ότι ιδεολογικά το έλεγα και το εφάρμοσα και στο προηγούμενο υπουργείο που ήμουν, επί της αρχής είμαι κατά των παρατάσεων. Καταλαβαίνω βέβαια όταν έχουμε ένα καινούριο πρόγραμμα όπως είναι των γεωργικών συμβούλων που θέλουμε να πετύχει εεε και το χουμε στήσει και το χουμε σχεδιάσει μπορεί αυτό που οργανώθηκε θεωρητικά, στην πράξη και με τις αλλαγές που προκύπτουν από την ίδια τη ζωή, η πανδημία, τον πόλεμο και διάφορα άλλα να χρειάζεται να δοθεί παράταση. Δεν είμαι αποστειρωμένος ούτε ανελαστικός αλλά θα θελα να ακούω προτάσεις καινούριες προτάσεις και να τις υιοθετήσουμε και να τις υιοθετήσουμε και να τις ακούσουμε αυτές τις προτάσεις

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: ... το 2018 γιατί να δίνουμε διαρκώς παρατάσεις; Για το 20 τα 200.

Υπουργός: και θα θελα πραγματικά όταν γίνεται μια προδημοσίευση να αντιλαμβανόμαστε ότι ναι, αυτή η προδημοσίευση έχει μέσα της αλλαγές, διότι οι αλλαγές δεν είναι πάντοτε μας πάνε σε μια πιο δυσχαιρή θέση. Οι αλλαγές γίνονται για να βελτιώσουν και τη θέση μας και την απόδοσή μας. Τις θέλουμε τις αλλαγές. Χωρίς αλλαγές δεν προχωρά και η ίδια η ζωή. Σε κάθε περίπτωση εγώ θέλω να καταλήξω στο εξής, ότι είμαστε ανοιχτοί στο διάλογο. Ότι θέλουμε να ακούσουμε και αν χρειαστεί να δώσουμε σε κάποιο πρόγραμμα και παράταση. Δεν μιλάω μόνο για τις παρατάσεις, είμαστε ανοιχτοί στο διάλογο γενικώς. Είμαστε ανοιχτοί στις προτάσεις, θέλουμε να βλέπουμε το είπα και στην αρχική μου τοποθέτηση και εισήγηση να, σε σύγκριση με κάθε περίοδο τί δεν πήγε σωστά, να το διορθώνουμε στις επόμενες περιόδους και να κάνουμε μια καινούρια στόχευση, μια καινούρια στοχοθεσία όπου να προχωρούμε σε αντικειμενικοποίησης και των προγραμμάτων μας αλλά και των μέτρων με τα οποία αξιολογούμε, να προκύπτουν αυτά τα αντικειμενικά κριτήρια και να τα εφαρμόζουμε για να έχουμε γρήγορα αποτελέσματα και να έχουμε οργανωμένους κύκλους που θα τρέχουν τα προγράμματα μας. Θέλω να σας πω ότι η εμπειρία μου από τη συνεργασία με τις υπηρεσίες του Προγράμματος Αγροτική; Ανάπτυξης είναι πάρα πολύ θετική, έχω διπλό θετικό πρόσημο μπροστά σε σχέση με την αξία των εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και θέλω να τους ευχαριστήσω για την προσωπική επικοινωνία που έχουμε και για τη συνεργασία και να τους ευχηθώ να συνεχίσουν με τον ίδιο τρόπο και ότι μπορούν και οι ίδιοι ακόμα να προχωρήσουν καλύτερα και ότι μας βοηθούν και εμάς. Να ευχαριστήσω τον διευθυντή και τον κύριο Μανέτα προσωπικά και τον Γενικό και όλους εσάς που έχετε έρθει από άλλα Υπουργεία και μας βοηθάτε και συνεργαζόμαστε, και

ετοιμαζόμαστε για το Δομοκό για να δούμε εκεί τί θα γίνει με το Λίντερ και τα υπόλοιπα προγράμματα. Σας ευχαριστώ.

Χειροκροτήματα

Προεδρείο – Παπαγιαννίδης: Να ολοκληρώσουμε τις εργασίες της 11^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης με τα συμπεράσματα και τις αποφάσεις. Στην Επιτροπή, καλά η επιτροπή που συγκροτήθηκε και συνεστήθηκε παρέστη πλειοψηφία των μελών ήτοι ποσοστό 71 τα 100 με ψήφου και αφού διαπιστώθηκε απαρτία εγκρίθηκε ημερήσια διάταξη όπως προέκυψε κατά τη συνεδρίαση. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης επεσήμανε την πολύ ικανοποιητική πρόοδο του ΠΑΑ, αναφέρθηκε στις ενέργειες πρωτοβουλίες οι οποίες αποσκοπούν στην τάξη των διαδικασιών εφαρμογής του προγράμματος και απορρόφηση των σχετικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των προς των πόρων της μεταβατικής περιόδου για τα έργα 2021 και 2022, που ανέρχονται στο ποσό των 2 δισεκατομμυρίων δραχμών , εε ευρώ δημόσιας δαπάνης. Τέλος ο Γενικός Γραμματέας αγροτικής πολιτικής και διεθνών σχέσεων ενημέρωσε για τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με την ευρωπαϊκή επιτροπή σχετικά με το αγροτικό σχέδιο κοινής αγροτικής πολιτικής ΣΣ ΚΑΠ 2327 και το χρονοδιάγραμμα επανυποβολής του τονίζοντας την αгаστή συνεργασία με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής επιτροπής και την ανάγκη άμεσης λήψης απόφασης για την επίλυση ειδικών ζητημάτων της άμεσης ενίσχυσης Μετά τις σχετικές εισηγήσεις η Επιτροπή Παρακολούθησης αποφάσισε:

1. Την έγκριση της 11^{ης} συνεδρίασης της επιτροπής παρακολούθησης
2. Δεύτερον την έγκριση της ημερήσιας διάταξης
3. Τρίτον την έγκριση της ετήσιας έκθεσης του ΠΑΑ 2014 – 2022 για το έτος 2022 με έτος αναφοράς το 2021 και την εξουσιοδότησης του Προέδρου της για κάθε διαπραγμάτευση των υπολοίπων θεμάτων που θα προκύψουν με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής επιτροπής. Β, έλαβε γνώση για την πρόοδο υλοποίησης του ΠΑΑ. Δεύτερον την προετοιμασία για την υποβολή των τοπικών στρατηγικών για την προετοιμασία στρατηγικής ανάπτυξης. Τρίτον την εκπόνηση διαγνωστικών μελετών απ την παγκόσμια τράπεζα Τέταρτον για την αειφόρο ανάπτυξη της αγροτική παραγωγής και τον αγροτουρισμό από την ομότιμη καθηγήτρια του Πολυτεχνείου, Αντωνία Μοροπούλου και ενέκρινε τον Προγραμματισμό της Επόμενης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης, στο 4^ο τρίμηνο του 2022. Αυτή τη φορά θα πάμε στη Β. Ελλάδα, Θα σας αναφέρουμε με τη συνήθη διαδικασία τον τόπο που θα πάμε για την επόμενη επιτροπή παρακολούθησης και με την αίρεση βέβαια ότι θα γίνει ζωντανά με τον περιορισμό της πανδημίας. Τώρα ακολουθεί γεύμα στον Ξυλόρμη, τα Νεώρια, είναι 430 – 40 μέτρα πιο πέρα από δω με ψαροφαγία. Τώρα για αύριο, αυτό στις 12 η ώρα θα έχει αναχώρηση από τον Κυδωνα δύο τουριστικά λεωφορεία για να επισκεφθούμε τα έργα του, Λίντερ είναι και τα δύο;, ααα σχέδια βελτίωσης και μεταποίησης και στις 17 και τέταρτο 'έχει αναχώρησή από τον Κυδωνα για αύριο μιλάω για όποιον θέλει να πάει με λεωφορείο για το αεροδρόμιο για την πτήσης την βραδινή. Λοιπόν σας ευχαριστώ πολύ για την γενναία παρουσία και για τα καλά σας λόγια για τις υπηρεσίες σας. Ευχαριστούμε καταρχήν την ευρωπαϊκή επιτροπή, τους

φιλοξενούμενους που ήρθαν από τις διάφορες πόλεις της Ελλάδος, μακρινές, κοντινές, στα Χανιά ευχαριστούμε τη διαχειριστική αρχή που είχε αναλάβει, το τμήμα Δ που έχει την τεχνική βοήθεια και έχει αναλάβει τον κύριο Σερεπίσο και την κυρία Τσουμάκα που χαν αναλάβει όλη τη διαδικασία εδώ. Να πω οτι για χθες για την ποσότητα δεν ευθύνομαι εγώ καθόλου που φάγαμε για τα 10 πιάτα που φάγαμε δεν ήταν δική μου επιλογή, εγώ επέλεξα μόνο να είναι κρέας και την επόμενη μέρα ψάρι, μην κοιτάτε τα κιλά δεν ανήκει σε μένα. Λοιπόν ευχαριστούμε πολύ και εις το επανιδείν. Στο Δομοκό είναι η επόμενη συνάντησή μας.